

Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek
Országos Szövetsége

2017

***AKADÁLYOK
HELYETT
KIHÍVÁSOKAT!***

Kiss Csaba

A Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége megalakulása óta erős érdekvédelmi szervezet, mindig a tagság igényeire és problémáira gyorsan és rugalmasan választ adó szövetség a miénk. Vannak hagyományaink, kiterjedt és erős hálózatunk, megélt és szerzett tapasztalat szakmai tudással ötvözve, elköteleződés az ügyünk iránt. Természetesen, mint minden szervezet, mi is éltünk meg kudarcokat, de az azokban a helyzetekben szerzett tapasztalatainkat is hasznosítottuk és így vált egyre erősebb szervezetté a MEOSZ.

Minden váltás változással jár, így 2015-ben újabb mérföldkőhöz érkeztünk az új elnökség megválasztásával. A múltunk különös felelősséget tett az új elnökségre, és a múlt eredményei és a jövő elvárásai között hidat kellett építenünk a jelenben. Nem volt egyszerű, de nehéz sem az erős elköteleződésünkbe kapaszkodva.

Az elnökség régi és új tagokból áll, mely garantálja a múlt eredményeinek továbbvitelét és az újak segítenek lendületet adni a folyamatoknak. A folytatást tapasztalt választott tisztségviselőink is segítik, így dr.Chikán Csaba alapító elnök, Balogh Zoltán felügyelő bizottság elnöke, Szakály József főtitkár.

Az elnökség sok időt fordított arra, hogy prioritásokat jelöljön meg a fejlesztések tekintetében. Az elmúlt időszakban meghozott tudatos és következetes vezetői döntéseknek köszönhetően a MEOSZ még erősebb, még hatékonyabb és stabil szakmai alapokon nyugvó szervezetté tudott válni. Először a szövetség gazdálkodását stabilizáltuk és felszá-

moltuk a veszteségeket, és ezzel párhuzamosan a MEOSZ központ szakmai munkáját és kollektíváját helyeztük új alapokra. Alapvetően sok szemléletet kellett megváltoztatnunk az eredményesség érdekében.

Egyszerre több területen és párhuzamosan folynak a szakmai fejlesztések, hogy a vízióink a mindennapok valóságát jelenthessék.

Mindezzel egy célunk volt, hatékonyan képviselni a mozgássérült emberek érdekeit minden érdekvédelmi szinten.

Magyarországon a fogyatékos emberek határhelyzetben vannak, hiszen a jogairól szóló ENSZ Egyezmény által lefektetett emberi jogok és a gyakorlati megvalósulás között szakadék van. A fogyatékos emberek jogainak biztosítása érdekében több testület, szervezet működik, a fogyatékos emberek ellátására intézmények és szolgáltatórendszerek működnek, uniós forrásokat fordítanak a területre, illetve a fogyatékos emberek országos szervezetei is hallatják/hallatjuk a hangunkat és mégis! Mégis elmaradnak a rendszerszintű változások, elmarad a szolgáltatások közösségi alapra helyezése, elmarad az áttörés az inkluzív oktatás, a közösségi rehabilitáció, a nyílt munkaerőpaci foglalkoztatás és akadálymentes szolgáltatások, közlekedés érdekében.

Mindeközben maguk az érintettek és az érintettek szervezetei nem proaktív részesei az őket érintő folyamatoknak, csupán láttamozó szerepkörbe vannak kényszerítve, holott ők lehetnének a változás, a megújulás motorjai. A fogyatékos emberek részvételi joga az őket érintő kérdésekben alapjog. Ehelyett ma az ellátórendszereknek csupán alanyai, passzív szereplők.

Történik ez akkor, amikor 25 éve már annak, hogy az akkori oktatási törvény először írta elő, hogy a fogyatékos gyermekek integrált óvodai nevelése, iskolai oktatása érdekében biztosítani kell a szakmai és tárgyi feltételeket. 21 éve született az épített

környezet alakításáról és védelméről szóló jogszabály, amely az akadálymentesítést is hivatott biztosítani. Idén húsz éve fogadta el az országgyűlés a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvényt. Azóta időszakonként minden szakterületre készül intézkedési terv határidőkkel és felelősökkel, ami azt lenne hivatott elérni, hogy összehangolt szakpolitikai intézkedésekkel elérjük a mozgássérült emberek felzárkóztatását. A kormányzati törekvéseket összehangolt és átfogó, komplex szakpolitikai intézkedések helyett inkább nevezhetjük „jóindulatú kívánságlistának”.

Idén 20 éves az egyenlő bánásmód előmozdításáról és az esélyegyenlőségről szóló törvény. A korábbi Alkotmány, a jelenlegi Alaptörvény szintén biztosította a jogokat a fogyatékos emberek számára. Tehát jogszabályokban gazdagok vagyunk, és ezt erősítette tovább a magyar kormány, hogy másodikként írta alá az Egyesült Nemzetek keretében 2006. december 13-án, New Yorkban elfogadott, a Fogyatékos-sággal élő személyek jogairól szóló egyezményt és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyvet. Az Országgyűlés törvénnyel hirdette ki 2007-ben. A Fogyatékos-sággal élő személyek jogairól szóló ENSZ Egyezmény (a továbbiakban: CRPD) a nemzetközi jogi „hard law” része, tehát Magyarországnak teljesítenie kell az abban foglaltakat.

Tudomásul kell vennünk, hogy a jogszabályainkban rögzített jogok érvényesítésében Magyarország megbukott, és ebben a helyzetben kell a MEOSZ-nak tükröt mutatnia a valóságról és eredményes érdekképviselést ellátnia. Olyan minőségben, hogy az valódi eredményként tudjon beépülni a fogyatékos emberek hétköznapijaiba.

Ma a fogyatékos emberek számára nem a saját fogyatékoságuk jelenti a legnagyobb problémát, hanem az a politikai, kulturális és gazdasági környezet, amelyben élniük kell. A fogyatékos-ság egy állapot, és egy magára valamit is adó társadalom, állam az eszközei révén olyan támogató és ösztönző rendszert épít fel, mely a fogyatékos-ságból eredő hátrányokat kompenzálja, és nem felerősíti.

**Új megközelítésre, új módszerekre,
új stratégiákra van szükség ahhoz,
hogy a mozgássérült emberek
társadalmi esélyegyenlőségét
meg tudjuk valósítani.**

Bebizonyosodott, hogy a korábbi egészségügyi-, oktatási-, foglalkoztatási és szociálpolitikánk állandó korrigálásaival nem tudtunk hosszútávú eredményeket elérni.

Ki kell mondanunk, hogy újra kell gondolnunk és egy minden szakterületre kiterjedő és egymásra épülő, komplex és emberi jogi szemlélettel átitatott új fogyatékoságügyi szakpolitikára van szükségünk.

Magasabb szintre kell emelnünk a gondolkodásmódunkat, ne csak a szavak szintjén kezeljük értéként a fogyatékos emberek közösségét, hanem az értük végzett intézkedéseinkben is lehessen azt tetten érni.

A fogyatékos emberek közössége kiaknázatlan, potenciális erőforrása a társadalomnak, és a rájuk fordított források befektetésként térülnek meg több szempontból vizsgálva is.

Az érdekvédelemnek tehát nem az a feladata, hogy legalizálja a jelenlétével, a látszólagos egyeztetéseken való részvétellel a fogyatékos emberek érdekében végrehajtott projekteket. Aktív, cselekvő és kezdeményező részévé kell válnunk.

Mindezen célok elérése érdekében tettünk meg minden eddigi lépést az elmúlt három évben, és

ezen a kijelölt úton halad tovább a MEOSZ. A tagságtól, tagszervezetektől, partnerektől kapott visszajelzések alapján folyamatosan monitorozzuk a saját tevékenységünket is, hogy optimális időben tudjuk végrehajtani a feladatainkat, amelyre a tagságunk hatalmazott fel.

Az elmúlt három évben lezajlott változások kapcsán fogalmazódott meg a partnereink részéről: „a MEOSZ olyan új szemléletű érdekvédelmet folytat, amely egy új érdekvédelmi kultúra meghonosításához vezet”.

Szövetségünk ennek érdekében a működésében külön hangsúlyt helyez arra, hogy képeseké váljunk gyorsan reagálni a mozgáskorlátozott embereket érintő kérdésekre, akkor, amikor azok aktuálisak, különben alacsony hatásfokú a munkánk. Ezért a médiafigyelés, a kormányzati a szakmai politikai munka követése és az ezekre adott sokrétű reagálás mindennapi gyakorlatunk része lett. Törekszünk arra, hogy Szövetségünk kezdeményező szerepben is megállja a helyét, megfelelő hangsúlyt adva azoknak a kérdéseknek, amelyek a szakpolitikában nem aktuálisak, azonban a mozgáskorlátozott emberek életében akadályt jelentenek. Szakmai munkánk során a teljes közösségünket nézzük, de az elvárásainkat a legnagyobb támogatási szükségletű tagjainkra fókuszáljuk! Mivel az akadályok beazonosítása mellett, a mindenre kiterjedő elvárások nem csak a több hátránnyal szembesülők érdekeire fókuszálnak, így az esetlegesen kisebb támogatási szükségletűeket is egyaránt képviselni tudjuk. Az Egyezmény szellemiségével szembemegy az, hogy a források szűkössége miatt egyes fogyatékos embereket ne tekintsünk elég súlyos állapotúaknak, gondoljunk itt pl. a közlekedőképesség vizsgálat jelenlegi működésére. Másokat pedig azért zárunk ki bizonyos szolgáltatásokból, mert az ő személyre szabott támogatásuk már túl sokba kerülne a többiekéhez képest, kiemelten igaz ez sajnos a kitagolásra, a támogatott lakhatásra. Bár jogszabályilag nincs kizárva, több „szakember” szerint a súlyosan fogyatékos emberek szá-

mára a közösségi lét „nem való”. A MEOSZ lobbitevékenységét arra a CRPD paradigmára építi, hogy a programokat úgy kell megtervezni, hogy azok ne legyenek diszkriminatívak, minden fogyatékos emberre vonatkozzanak, a fokozott támogatási szükségletű személyeket is beleértve.

Tovább bővítettük érdekvédelmi eszköztárunkat. A továbbiakban röviden összefoglalom mik voltak képviseletünk főbb eszközei. Témáink mindegyikében több körben küldtünk hivatalos levelet az illetékes döntéshozóknak. A következetesség mellett arra is törekedtünk, hogy mindig a kompetens személyt szólítsuk meg, és ha az érdemi válasz elmaradt, a felettes szervhez fordultunk. A kitagolás és az M3-as metró kampány során célszerű volt közérdekű adatkéréssel fordulnunk az illetékes adatgazda felé. Beszédes, hogy a kitagolás pontos, jelenlegi helyszínlistája, most sincs a birtokunkban. Az M3-as metró kapcsán pedig megtudtuk, hogy valódi, következetes felmérés nem előzte meg az akadálymentesítés lehetőségeinek vizsgálatát.

A legtöbb állásfoglalást a közlekedés területén adtuk ki 2017-ben. Arra törekszünk, hogy a CRPD minden területét lefedjék azok a policy paperek, melyek egy-egy szakterületre vonatkoznak. Eddig állásfoglalást fogalmaztunk meg az Országos Fogyatékosügyi Tanács működése, a semmit rólunk nélkülünk elv, a szociális ellátások, szolgáltatások, kitagolás, akadálymentesség, az ápolási díj, a foglalkoztatási rehabilitáció, a közlekedőképesség vizsgálat, a lakás akadálymentesítési támogatás, turizmus, oktatás, a gépjárműszerzési rendszer és közösségi közlekedés több területe kapcsán. A szétagoltan működő állami rendszerek, ágazatok, szolgáltatók, döntéshozók és az érintettek közötti párbeszéd kialakításában katalizátor szerepet is felvállalva kezdeményeztünk egyeztetéseket. Például az M3-as metró ügyében, közlekedési kedvezmények, közlekedő képesség vizsgálata, a betegszállítók akadálymentesítése, vagy a gyógyászati segédeszköz rendszer kapcsán minisztériumi, önkormányzati képviselők,

szakemberek, szolgáltatók és nem utolsósorban az érintettek széleskörű véleménycserejére került sor.

A mozgáskorlátozott emberek véleményének naprakész képviselete és élethelyzetük hiteles bemutatása érdekében kérdőíves és fókuszcsoportos mérésekre alapozva fogalmaztuk meg szakmai anyagainkat. A munka méltósága komplex kérdőívünket 250 fő, az info-kommunikációs akadálymentességre vonatkozót 961 fő töltötte ki. A Közlekedéstudományi Intézettel együttműködésben a MOPED használatát keresték meg tagszervezeteink: 395 személyes kérdőív kitöltése valósult meg (253 fő online, 142 fő papíralapon adott választ), illetve négy fókuszcsoportos beszélgetés is lezajlott. Ugyancsak fókuszcsoportos beszélgetést tartottunk a gyógyászati segédeszköz témában, míg az önrendelkező élet és a közlekedés területén külön munkacsoportok alakultak. Az önrendelkező élet munkacsoportunk készítette el az év kiadványát, melyet az ombudsmani hivatalban mutattunk be. A kiadvány olyan horizontális elveket fogalmaz meg, melyre későbbi anyagaink épültek, és melyet fogyatékosügyi szakemberek használnak hivatkozási alapként, vagy az oktatási tevékenységük során szakirodalomként.

A MEOSZ kapcsolatrendszere tovább szélesedett az elmúlt évben. Legfontosabb a többi érdekvédelmi szervezettel való együttműködésünk. A normatíva emelésre, a minimálbér emelés költségeit fedező likviditás biztosításáért tett javaslataink, valamint a rezsicsökkentés kiszélesítése iránti levelünk továbbá az ápolási díjért, a megváltozott munkaképességűek támogatási rendszeréért folytatott érdekvédelmi tevékenységünk során szorosan tudtunk együttműködni társszervezeteinkkel. Illetve folyamatos egyeztetéseket tartottunk több kérdésben is mindig szorgalmazva a közös fellépés fontosságát, pótolhatatlanságát.

Együttműködtünk több szakmai szervezettel a már említett a Közlekedéstudományi Intézet mel-

lett, a Védett Szervezetek Országos Szövetsége, Magyar Ügyvédi Kamara, a Magyar Utazási Irodák Szövetsége, a Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft-vel, Országos Betegszállító Szolgálat Egyesüléssel is. A gyógyászati segédeszköz áfa csökkentés kapcsán az érintett forgalmazókkal dolgoztunk együtt.

Az elmúlt évben alakítottunk ki szoros együttműködést az állami jogvédő intézményekkel, az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalával, és az Egenlő Bánásmód Hatósággal.

Az országos érdekvédelemi szempontok alapján felvállalunk egyéni ügyeket is, így stratégiai pereskedést folytattunk a MOPED ügy kapcsán. Több esetben képviseltünk panaszost közlekedési vállalattal, oktatási intézménnyel, kormányhivatallal szemben. Mindezek alapján panaszlevél mintákat dolgoztunk és tettünk közzé. „Ne törd el” rovatot működtetünk honlapunkon és tagszervezeteinkkel együttműködve naponta nyújtunk információt a mozgáskorlátozott embereket érintő kérdések tekintetében.

A mozgáskorlátozott embereknek joga, hogy az általuk igénybevett szolgáltatások kialakításában részt vegyenek, és a minőségi kifogásaikat is megfogalmazzák és ezek orvoslása is megtörténjen! A fogyatékos emberek jogairól szóló egyezmény adta felhatalmazásunkkal élve országos érdekvédelmi szervezetként megkezdtük monitoring tevékenységünket. 2017 elején egy gyermekotthoni ellenőrzésben működött közre munkatársunk, majd ősszel, közel kilenc hónapos levelezést követően jutottunk el az első szociális intézménybe.

Több területen is innovatív programokat dolgoztunk ki vagy külföldi módszertant adaptáltunk azért, hogy a minden szereplőnek nővumnak számító ügyekben pl. asszisztív eszközök elterjesztése vagy az ésszerű alkalmazkodás elvének gyakorlati megvalósulása, szakmai alapjainak lefektetését megkezdjük.

Belső működésünket, ügyvitelünket úgy alakítottuk ki, hogy az a tagokkal, egyesületekkel, a választott tisztségviselőkkel napi, élő kapcsolatot jelentsen. A szervezeti struktúrának megfelelően a döntéseket aktív elnökségi munka határozza meg. Helyi, regionális találkozók, egyeztetések során személyes kapcsolatok kialakítására van mód, mely hozzájárul, ahhoz, hogy a szövetségi működést erősítsük.

A MEOSZ munkáját nyilvánosság jellemzi, szakmai tevékenységünkről mindig naprakész tájékoztatást nyújtunk. A honlapon minden kérdésfeltevés és válasz olvasható, hiszen témáink, olyan közügyek, melyeknek megváltoztatásához szándék és akarat kell. Széleskörű sajtómunkánk több munkatársunk összehangolt folyamatos munkájának eredménye.

Végezetül következetesen kiállunk a „semmit rólunk nélkülünk” elv mellett! Akkor leszünk sikeresek, ha ismerjük az országos érdekvédelmi szervezet kötelezettségeit és lehetőségeit. Az országos szakpolitikák, programok formálásában kell közvetítenünk a mozgáskorlátozott emberek érdekeit. Csak azokat a helyzeteket fogadjuk el, ahol valódi együttműködésre van mód, és vissza kell utasítsuk azokat a helyzeteket ahol, a fogyatékos emberek szervezeteit legitimációs céllal vonják be és nem adnak valódi felhatalmazást a kezünkbe. Közösségeinket, egyesületeinket, az erőforrásainkat nem kímélve erősítjük annak érdekében, hogy sikeresen álljanak ki a lokális, megyei vagy egy számukra fontos ügy mentén. Többször hangsúlyoztuk például semmilyen közintézményt, közlekedési innovációt nem lehetne átadni, ha az érintettek bevonása nem történt meg. Az EBH-hoz több tagegyesületünk velünk együtt és tőlünk függetlenül is fordult már.

Ezekkel a gondolatokkal indítom útjára a MEOSZ 2017-es évkönyvét.

Kovács Ágnes
elnök

Mozgáskorlátozott emberek jogainak érvényesítése

A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezményt (CRPD), illetve az ahhoz kapcsolódó fakultatív jegyzőkönyvet az ENSZ közgyűlése 2006. december 13-án New Yorkban fogadta el. A magyar országgyűlés Európában elsőként, a világon pedig másodikként 2007. június 25-én el-lenszavazat és tartózkodás nélkül szavazta meg az egyezmény és a fakultatív jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvényt, ami 2008. május 3. óta hatályos.

Az egyezményben megfogalmazott alapelvek és rendelkezések komoly elkötelezettséget kívánnak meg a fogyatékossgal élő emberek jogainak előmozdítása, védelme és biztosítása, a velük született méltóság tiszteletben tartása tekintetében.

A fogyatékos embereknek és érdekvédelmi szervezeteiknek az őket érintő döntési folyamatokba történő érdemi bevonása annak elismerését jelenti, hogy a fogyatékos személyekre úgy tekint

az állam, mint saját életük szakértőire. Ezzel az attitűddel a döntéshozók hozzájárulnak a fogyatékos emberek társadalmi kirekesztésének és megbélyegzésének felszámolásához és alapvető jogaik tiszteletben tartásához.

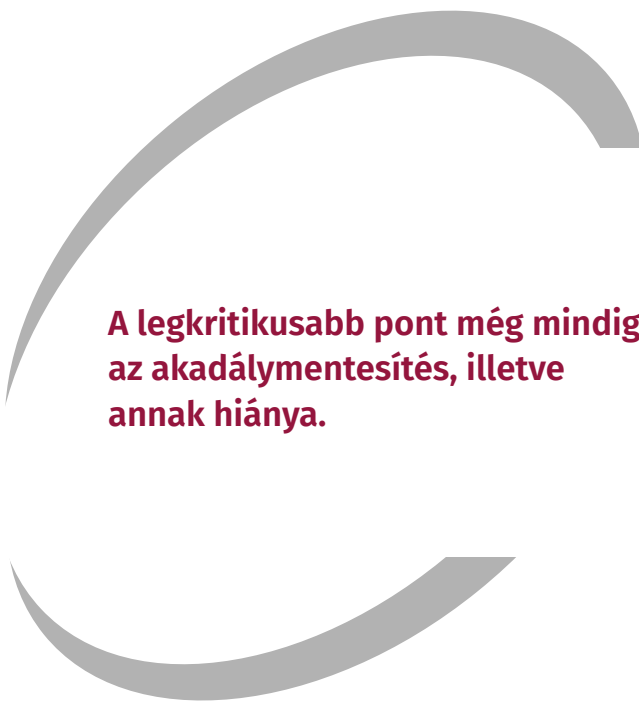
A Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ Egyezmény a „semmit rólunk nélkülünk” elvvel összhangban, fontos szerepet szán az Egyezmény végrehajtásával és a végrehajtás ellenőrzésével kapcsolatosan a fogyatékos embereknek, érdekvédelmi szervezeteiknek és – tágabb körben – a civil társadalom aktorainak.

Az Egyezmény alapelvei között megjelenik a „teljes és hatékony társadalmi részvétel” princípiuma, amely azt fejezi ki, hogy a fogyatékos embereknek joguk van az élet minden területén – ideértve az Egyezmény végrehajtását és a végrehajtás ellenőrzését is – arra, hogy érdemi formálói legyenek az őket érintő kérdések megválaszolásának valamint aktív szereplői legyenek az őket érintő döntések meghozatalának.

Az ENSZ ismét ellenőrzi a fogyatékos emberek jogairól szóló egyezmény végrehajtását

Az ENSZ négyévente ellenőrzi a fogyatékos emberek jogairól szóló egyezmény végrehajtását az aláíró országokban, így hazánkban is. Ilyenkor a területért felelős bizottság meghallgatja a fogyatékos emberek civil, jogvédő szervezeteit és számon kéri a kormányokat, majd záró észrevételeket fogalmaz meg. Magyarország soron következő felülvizsgálata 2016-ban kezdődött, mely áthúzódott 2017-re is.

A bizottság felkérte a fogyatékos emberek érdekeit, jogait védő civil szervezeteket, hogy az egyezmény végrehajtásával, a problémás területekkel kapcsolatban fogalmazzanak meg kérdéseket, amelyeket a Bizottság feltehet majd a magyar kormánynak. A kérdések megfogalmazásában – amelyet a FESZT koordinált – természetesen a MEOSZ is részt vett.

A legkritikusabb pont még mindig az akadálymentesítés, illetve annak hiánya.

Mielőtt megfogalmaztuk volna a legégetőbb problémákat és a kormánynak feltenni javasolt kérdéseket, fontosnak tartottuk, hogy kikérjük a mozgássérült emberek véleményét, vajon ők hogy érzékelik, mennyire valósulnak meg az egyezményben előírtak, mennyire érvényesülnek jogaik a hétköznapi életben, illetve mit kérdeznének a kormánytól. Decemberben honlapunkon, facebook oldalunkon közzétettünk egy kérdőívet, amelyben cikkelyről cikkelyre kifejtették a véleményüket. A kérdőívet kitöltők minden területre vonatkozóan jeleztek hiányosságokat, de a legkritikusabb pont még mindig az akadálymentesítés, illetve annak hiánya. Különösen nehéz helyzetben vannak a vidéken, kisebb falvakban élők, ők sokszor teljesen elszigetelten kénytelenek élni, mert egyáltalán nincs akadálymentes közösségi közlekedési lehetőségük, valamint a bolt, a posta és az egyéb intézmények nem vagy alig akadálymentesek. Sok panasz érkezett a közintézményekre, hivatalokra, és a rosszul kiépített akadálymentesítésekre, az elméretezett rámpákra, rossz, balesetveszélyes megoldásokra. Sokan jelezték, hogy szigorúbban kellene ezeket ellenőrizni és szankcionálni. Gondot okoz az is, hogy ahol van akadálymentes közösségi közlekedés, ott sem mindig viszik el az elektromos kerekesszékes, mopedes utasokat. A távolsági buszok terén alig akad akadálymentes járat, a vasúti utazások pedig nagyon körülményesek. Az

egészségügyi intézmények szintén nem felelnek meg a hozzáférhetőség követelményeinek, de ugyanez igaz az iskolákra.

Sérülnek a fogyatékos nők jogai, nem támogatják eléggé a gyermekvállalásukat, a fogyatékos gyermekek nem jutnak hozzá a szükséges fejlesztéshez, az oktatási intézmények nem akadálymentesek. A továbbtanulás nem biztosított megfelelően, kevés szakmából választhatnak, a rendszer nem foglalkozik a fiatal fogyatékos felnőttek továbbképzési lehetőségeivel. A gyógyászati segédeszköz ellátás nem a mozgássérült emberek igényeire van szabva, az eszközök sokszor rossz minőségűek, túl hosszú a kihordási idő, nem kapnak eleget belőle, a modern támogató technológiák pedig csak önköltségi alapon érhetők el.

Az érintettek a munkavállaláshoz sem kapnak megfelelő támogatást, hiányoznak a befogadó, akadálymentes munkahelyek, képzések. A személyes mobilitást nagymértékben gátolja az akadálymentes környezet és közösségi közlekedési hiánya különösen vidéken, akárcsak a rossz gépjárműszerzési rendszer és az utazási kedvezmény elvétele, továbbá szeretnék vissza a korábbi benzinpénzt is.

Sokan élnek meg, hogy a fogyatékoságuk miatt megbámulják, sajnálják őket, hogy mozgássérültségük miatt azt gondolják, értelmi képességeikben is korlátozottak.

A lakhatás komoly gond, Budapesten egyáltalán nincs lakóotthon, a társasházak akadálymentességi problémái miatt sokan élnek bezárva a lakásukban, nincsenek lakhatást támogató programok, akadálymentes (önkormányzati) bérlakások. Hiányzik a 24 órás támogató szolgálat, ezt az otthonukban és az intézményekben élők egyaránt jelezték. Az intézetben élők ez alkalommal is hangot adtak a kiszolgáltatottságuk miatti elkeseredettségüknek. Sokszor a legapróbb kérdésekben sem dönthetnek, nincs magánéletük, mások zaklatásnak vannak kitéve, amit hiába jeleznek, nem segít nekik senki.

A szociális helyzetet nagymértékben befolyásolja, hogy az új típusú ellátások alacsonyabb összegűek, a fogyatékosági támogatás nem tölti be azt a kompenzációs szerepet, amit eredetileg szántak neki. Nehezményezik a jövedelemkorlátot is.

A felmérés eredményei alapján fogalmaztuk meg azokat a területeket, amelyeket a bizottság felé problémaként jeleztünk. Észrevételeinket megosztottuk az ombudsmani hivatallal, és az EBH-val is. A MEOSZ a FESZT-hez és az UNICEF-hez csatlakozva küldte meg anyagát, és külön kiegészítő anyagot is készített a CRPD Bizottság számára. Szövetségünk a

FESZT delegáció tagjaként személyesen is képviselte magát GENF-ben a Bizottsági meghallgatáson.

Szövetségünk 2017-ben részt vett az Emberjogi Kerekasztal és az Emberjogi Munkacsoport munkáját segítő Fogyatékosággal Élők Jogaiért Felelős Tematikus Munkacsoport ülésein, melynek jelenleg 19 civil szervezet a tagja, és amely ebben az időszakban a CRPD Bizottság hazánkban feltett kérdéseit tárgyalta. Minden ülésre írásban nyújtottuk be álláspontunkat az oktatás, a foglalkoztatás és a szociális ellátások, támogatott döntéshozatal területére vonatkozólag.

Országos Fogyatékoságügyi Tanács

Az újjáalakult Országos Fogyatékoságügyi Tanácsba delegáltuk a Szövetség képviselőjét. Tekintettel arra, hogy a MEOSZ- elnökség 2013-ban hozott határozata szerint az OFT-ben a MEOSZ-t a mindenkor elnöke képviseli, javasoltuk Kovács Ágnes elnökasszony személyét, aki a megbízatását az alakuló ülésen átvette.

A MEOSZ rendkívül fontosnak tartja a fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezményben lefektetett elvek Magyarországi érvényesülését. Az egyezményben foglaltak megvalósulását hivatott ellenőrizni az Országos Fogyatékoságügyi Tanács, melynek épp ezért ezen elvárásnak meg is kellene felelnie. A működéssel kapcsolatos szabályokat a Tanács ügyrendje tartalmazza, melynek tervezetét a MEOSZ is véleményezte 2017-ben.

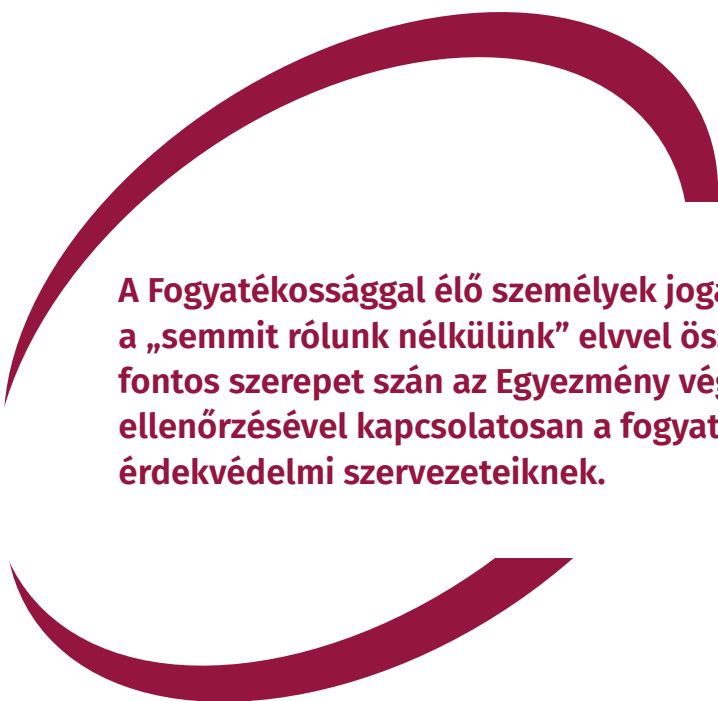
A Szövetség általánosságban kifogásolta, hogy a tanács működése jelenleg sem felel meg az ún. Párizsi alapelveknek (Nemzeti Intézmények Státuszára vonatkozó Alapelvek), illetve az egyezményben foglaltaknak, amennyiben azt miniszter vezeti, aki egyben az ügyrend kialakításáért

is felelős. Emiatt a kormányzati szervektől való függetlenség követelménye nem tud érvényesülni. A MEOSZ javasolta a tanács státuszának fentiek szerinti rendezését.

Kifogásoltuk továbbá a tervezet azon módosításait, melyek a működés átláthatóságának érvényesülését gyengítik. Ezzel kapcsolatban felhívtuk a figyelmet arra, hogy a jelenleg hatályos rendelkezések alapján az OFT ügyrendjét, üléseinek meghívóját és a napirendi javaslatot, határozatait, valamint titkársága elérhetőségét a miniszter által vezetett minisztérium honlapján közzé kell tenni.

Észrevételeink között hangsúlyoztuk, hogy a hatékonyabb működés, illetve az adott esetben sürgős döntések meghozatala érdekében elengedhetetlennek tartjuk az elektronikus döntéshozatal lehetőségének megteremtését és azzal kapcsolatos eljárásrend rögzítését az OFT ügyrendjében.

Mivel bizonyos kérdésekben a szakértők bevonásának lehetősége nagyon fontos, Javasoltuk ki-

A Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ Egyezmény a „semmit rólunk nélkülünk” elvvel összhangban, fontos szerepet szán az Egyezmény végrehajtásával és a végrehajtás ellenőrzésével kapcsolatosan a fogyatékos embereknek, érdekvédelmi szervezeteiknek.

egészíteni az ügyrendet azzal, hogy minden tag minden napirendi ponthoz legalább egy szakértőt meghívasson előzetes engedély kérése nélkül, az elnök előzetes tájékoztatása mellett.

Felhívtuk a figyelmet arra, hogy a tanács társelnökének feladatait is részletesen rögzíteni szükséges az ügyrendben. Az ügyrend egyes pontjaihoz előterjesztett részletes észrevételeinkben kitértünk arra, hogy álláspontunk szerint a tanácsnak legalább negyedévente üléseznie kell.

Kértük továbbá annak átgondolását, hogy az elnök helyettese írásban kerüljön kijelölésre, illetve a testület civil fórum jellegére tekintettel indokoltnak tartjuk, hogy a társelnök akadályoztatása esetén helyettese a civil társadalom képviselői közül kerüljön kijelölésre, és ne a kormányzat részéről.

Indítványoztuk egy, az éves munkatervhez kapcsolódó pénzügyi keret meghatározását, amely-

nek felhasználásáról az OFT szavazással döntene. Kértük az ügyrendben szabályozni az OFT határozatainak nyilvánosságra hozatali kötelezettségét a megfelelő határidő tűzésével.

A munkacsoportokról szóló szabályozás átdolgozását javasoltuk, amelyben meghatározásra kerül a tagok száma és összetétele, valamint az, hogy pontosan ki és hogyan dönt szakértő meghívásáról a munkacsoport ülésére. Javasoltuk továbbá részletes eljárási rend meghatározását a munkacsoport működése tekintetében.

Indítványoztuk annak rögzítését, hogy a titkárnak a határozatok nyilvántartása mellett kötelessége legyen azok nyilvánosságra hozatala is.

Az ügyrendet javasoltuk kiegészíteni azzal, hogy a tanács vegyen részt az Országos Fogyatékosügyi Program, illetve annak intézkedési terve előkészítésében, erre vonatkozóan a tagjai által elfogadott javaslatokat terjesszen elő.

A MEOSZ valamennyi hozzá forduló mozgásában korlátozott személy számára biztosítja az érdekvédelmet. 2017-ben több mozgássérült ember fordult Szövetségünkhöz amiatt, hogy az őt ellátó intézményekben jogsértéseket tapasztaltak. A MEOSZ vezetése ezért emberi jogi szempontú monitoring vizsgálatok lefolytatását tűzte ki célul. Célunk a rendszerszintű változás elérése a szociális ellátórendszerben.

A fogyatékos emberek, illetve érdekképviselői szervezeteik bevonását általános kötelezettségként fogalmazza meg az Egyezmény 4 (3) bekezdése, amely kimondja:

„A jelen Egyezmény végrehajtására irányuló jogalkotás és politikák kidolgozása és végrehajtása során, továbbá a fogyatékossgal élő személyeket érintő kérdésekkel kapcsolatos más döntéshozatali eljárásokban a részes államok szorosan egyeztetnek, amelybe aktívan bevonják képviselői szervezeteiken keresztül a fogyatékossgal élő személyeket, ideértve a fogyatékossgal élő gyermekeket is.”

Ugyanez az elv jelenik meg az Egyezmény nemzeti szintű teljesítéséről és ellenőrzéséről szóló 33. cikkének (3) bekezdésében is, amely arra kötelezi a részes államokat – így a magyar kormányt is –, hogy a civil társadalmat, különösen a fogyatékos személyeket és az őket képviselő szervezeteket vonják be az Egyezmény végrehajtását célzó ellenőrzési folyamatokba és ezekben biztosítsák teljes részvételüket.

A fogyatékos embereknek és érdekvédelmi szervezeteiknek az őket érintő döntési és ellenőrzési folyamatokba történő érdemi bevonása annak elismerését jelenti, hogy a fogyatékos személyekre úgy tekint az állam, mint saját életük szakértőire. Ezzel az attitűddel a döntéshozók hozzájárulnak a fogyá-

tékos emberek társadalmi kirekesztésének és megbélyegzésének felszámolásához és alapvető jogaik tiszteletben tartásához. Továbbá ez az út vezet a valós szükségletekre válaszoló és azokból kiinduló programok, szolgáltatások megvalósulásához.

A Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége országsszerte 90 tagszervezetével fogja össze a hazánkban élő mozgáskorlátozott emberek tagjait, mint országos érdekvédelmi szerv élni kíván azon jogával, hogy szociális gondoskodásban élő mozgáskorlátozott emberek érdekében eljárjon, és monitorozza az őket ellátó szolgáltatásokat, intézményeket. Ehhez kapcsolódóan módszertant dolgoztunk ki, amelyben lefektetjük azokat az alapelveket és eszközöket, melyekre a vizsgálatainkat építeni kívánjuk. A módszertan megírásához nemzetközi szervezetek ajánlásait használtuk fel, ezáltal honosítva meg a nemzetközi jó gyakorlatokat Magyarországon.

Vizsgálatunk kiterjed minden bentlakásos intézményre, melyek lehetnek például ápoló-gondozó otthon, rehabilitációs otthon, idősek otthona és gyermekotthon. Ide értjük a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 75. § (5) bekezdés c) pontja szerinti, legfeljebb 50 fő elhelyezésére szolgáló lakások, épületek együttesében történő támogatott lakhatási elhelyezést is. A hazai intézményi rendszer jellemzője, hogy felnőttek között, szociális intézményi környezetben a fogyatékos gyerekek is élnek, ezért monitoring során szükséges figyelemmel lenni a gyermekek különleges helyzetére a felnőttektől eltérő jogaikra és szükségleteire. Emellett a monitoring vizsgálat kiterjed a Gyvt. szerinti, tartósan beteg és/vagy fogyatékos emberek elhelyezésére szolgáló gyermekotthonok vizsgálatára is kiterjed.

Látogatásunk célja a szociális ellátórendszerrel kapcsolatos állapotok feltérképezése, annak mi-

nőségének megismerése és azok emberi jogi szempontból történő értékelése volt, a Fogyatékkal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény (továbbiakban Egyezmény) 33. cikk (3) bekezdése által az érdekképviselői szervek számára biztosított ellenőrzési keretek között. Az intézményben élő emberek általános véleményét kívánjuk megismerni az ellátással kapcsolatban, amelyek alapján ajánlásokat kívánunk megfogalmazni az intézményben élő személyek életkörülményeinek javítása, önrendelkezési joguk biztosítása érdekében. Az egyes témákat minden esetben az intézményben élő emberek igényeihez kívánjuk igazítani, amelyek elsősorban az intézményi ellátás minőségére, az érintett személyek mindennapjaira, közérzetére fókuszáltak. A látogatási eredmények értékelésénél azonban túlmutatunk a hazai szociális ellátás keretein, és azokra a pontokra is rá kívánunk mutatni, melyek a hazai rendelkezéseknek megfelelnek ugyan, de az Egyezmény paradigmáival, nincsenek összhangban.

A Szövetségünk a látogatás és annak értékelése során az Egyezmény paradigmái közül kiindulópontnak tekinti az önrendelkező élet biztosítását, melyet szociális szolgáltatások tekintetében az Egyezmény önálló életvitelt és a közösségbe való befogadást deklaráló 19. cikke fektet le. A MEOSZ „Önrendelkező életet élni” című tanulmányban definiálta e jog tartalmát jelentő fogalmakat. Kiemelnénk, hogy a magyar Alkotmánybíróság értelmezésében „az önrendelkezéshez való jog az emberi méltósághoz való jog egyik fontos eleme;” a természetes személyek önrendelkezésének „egy olyan, mindenki más rendelkezése alól kivont magja van, amelynél fogva az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárggyá.”

Első monitoring látogatásunkat a Bács-Kiskun Megyei „Platán” Integrált Szociális Intézmény Bírótlgy Otthonában folytattuk le 2017 szeptemberében. A monitoring látogatást Szövetségünk 2017 januárjában kezdeményezte a Szociális Ügyekért és Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárságnál, mert egy lakó 2016-ban többször fordult

az államtitkársághoz azzal a panasszal, hogy önrendelkezése az intézményben nem biztosított. Az államtitkárság vizsgálatot kezdeményezett, melynek lezárultával, Szövetségünk 2017 szeptemberében kapott engedélyt az intézménybe történő belépésre. Az érintett mozgáskorlátozott ember ekkora már vizsgálatunkban nem kívánt részt venni. Az intézmény kiválasztása során figyelembe vettük egyfelől a lakók felől érkező jelzéseket, illetve azt, hogy a tiszakürti intézményben kizárólag mozgáskorlátozott személyek élnek. Így a látogatás során a mozgáskorlátozott személyekkel szembeni bánásmód speciális szempontjaira (pl. akadálymentesség) figyelemmel alakítottuk ki a monitoring módszertanát.

Monitoring tevékenységük következő helyszíne a Pest Megyei Zöldliget Egyesített Szociális Intézmény inárcsi otthona lesz. Ennek előkészítését 2017 júliusában kezdtük meg. A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság adatvédelmi okokra hivatkozva több adminisztratív akadályt gördített a látogatásunk elé, így annak megvalósulására csak 2018 áprilisában került sor. 2017-ben a szervezet adatvédelmi szabályait úgy készítettük elő, hogy a jövőben egy fenntartó se tudja adminisztratív okokra hivatkozva késleltetni azt, hogy a mozgáskorlátozott emberek a mozgáskorlátozott társaikat monitoring céljából meglátogathassák, véleményüket megkérdézhessék.

ÖNRENDELKEZŐ ÉLET

A MEOSZ szakmapolitikájának kialakításában külön hangsúlyt kapott, a Fogyatékos emberek jogairól szóló ENSZ Egyezmény 19. cikke. A MEOSZ számára nem illúzió az, hogy fogyatékos emberek eldönthessék el, hogy hol és kivel kívánnak élni, hogy ők dönthessek a mindennapi életük dolgaiban is. Az elmúlt évben azzal szembesültünk, hogy a szakemberek, döntéshozók többségének ez illúzió, az érintetteknek pedig álom maradhat. Óriási változás kell ahhoz, hogy az intézményi falak helyett, szakmai támogatások, önrendelkező élet segítse a fogyatékos emberek mindennapjait. Ez évben is a MEOSZ következetesen kiállt a CRPD alapelveinek megfelelő kitagolás megvalósítása mellett. Több fórumon hangsúlyoztuk, hogy a mai szociális rendszer és annak finanszírozása az intézeti kereteknek ad teret. Továbbá érintettekből álló munkacsoport kiadványban adta közre, milyen változások kellenek ahhoz, hogy egy mozgáskorlátozott ember önállóan a közösségben élhessen. Nekünk ez nem illúzió, hanem olyan alapjog, melynek megvalósulását a téves szakmai attitűdök, a változások iránti ellenállás dinamikája, és a fenntartásra fordított hazai források szűkössége egyaránt akadályoznak.

Intézményi férőhelykiváltás: a MEOSZ eredményesen lépett fel a fogyatékos emberek érdekében

Magyarországon ma a statisztikai adatok szerint mintegy tizenháromezer mozgássérült ember él intézményekben, ahol nem adottak a szabad döntés, az önrendelkező élet feltételei, a bentlakóknak sérülnek az emberi méltósághoz való jogai. Ők elsősorban idősotthonokban, rehabilitációs intézményekben élnek. A 2016-os, 2017. évben folyamatosan kértük, hogy a kiváltás a

teljes szociális intézményi rendszert hassa át. Azzal szembesültünk, hogy a neves szakemberekkel kidolgozott és megfogalmazott kiváltási kormánystratégia folyamatosan szűkül, míg nem ez év elején koncepcióként került elfogadásra. A MEOSZ az eredeti dokumentumból kihúzott mondatokat több fórumon küldte vissza a döntéshozóknak.

2017-ben e koncepcióra épülve el indult a 22 milliárdos, uniós támogatású kitagolás program, és kiírták a másik 55 milliárdos felhívást is. A hazai fogyatékoságügy legnagyobb volumenű programja ez, amely sok ezer, ma még intézetben élő fogyatékos ember sorsát határozza majd meg, köztük halmozottan sérült, mozgáskorlátozott embereket is. Év elején véleményeztük a kiváltási pályázatokat, eredménynek tekinthető, hogy csak 12 fős otthonokat lehet építeni, hiszen az eredetileg akár 25 fős lakócentrumok létesítésére is lehetett volna pályázni. Továbbá a MEOSZ eredményesen lobbizott azért, hogy ne részleges, hanem teljes kiváltás jöjjön létre. Azt reméltük, hogy a pályázaton induló intézmények minden lakóját ki fogják költöztetni, az intézményt be fogják zárni és megakadályozható lesz, hogy a kiköltözők helyére később újabb fogyatékos emberek kerüljenek vissza. Sajnos több kérésünk elbukott, például megszűnt az új férőhelyek létrehozásának lehetősége, függetlenül a létszámtóptól és a várakozók nagy számától. Ugyancsak nem sikerült valódi garanciákat beépítenünk arra nézve, hogy városokba és egymástól jól elkülönülten jöjjenek létre az új támogatott lakhatási férőhelyek. Kértük a kormányt, hogy hazai forrásokból finanszírozza meg a központi régióba történő kitagolást. Sajnos, ez eddig nem valósult meg. Eredmény, hogy elindult egy közép-magyarországi program, de ebben csak az ott lévő intézetek lakói vehetnek részt, ráadásul ez egy lényegesen kisebb összegű, 750 millió forintos projekt, tehát nem sokakat fog érinteni. Közérdekű adatigénylésünkre adott válaszból tudjuk nincs olyan lakó, aki a kitagolás során Budapestre költöztetett volna vissza.

Tavasszal Országos Fogyatékoságügyi Tanácsülésen adtunk hangot véleményünknek és kiálltunk azért is, az Egyezményvel összhangban a fogyatékos embereket képviselő szervezetek valódi monitoring szerepet tölthetnek be a folyamatban.

Májusban a GÖDI Topház ügye kavarta fel az átlóvizet, mert nyilvánosságot, médiavisszhangot és általános felháborodást keltett az, hogy az

emberi méltóságot csorbító állapotok vannak a szociális intézményben. Akkor szintén OFT ülésen volt alkalmunk hangot adni véleményünknek: a jogsértéseket meg kell szüntetni, az intézmény kitagolásával pedig véglegesen lehet orvosolni a problémát. A MEOSZ erre az ülésre szakértőjeként vitte el az Mental Disability Advocacy Centre (MDAC) jogászát, hiszen a szervezet hozta nyilvánosságra azokat az áldatlan állapotokat, amelyeket az ombudsman is a 257/2017 és a kapcsolódó 254/2017-es üggyhöz tartozó jelentésében szintén nyilvánosságra hozott. Sajnos az ülésen nagyobb hangsúlyt kapott az, hogy a jogvédő szervezet az adatvédelmi szabályoknak megfelelően járt-e el, mint az, hogy emberek az életüket veszélyeztető, emberi méltóságukat súlyosan sértő körülmények között élnek.

Kitérnénk arra, hogy az új OFT ülési ügyrendi javaslat ésszerűtlenül megszigorodott volna, hiszen a szakértők delegálásához minisztériumi jóváhagyás kell, civil szervezet szakértő meghívást csak „kezdemenyezheti”.

A MEOSZ a nyári OFT ülésen kapott tájékoztatást, arról az EMMI vizsgálatról, amelyben a Fogyatékos Emberek Szervezetinek Tanácsa (FESZT) vett részt. Sajnos ez a megismételt vizsgálat is megerősítette a jogsértések jó részét, ahogy a fent már említett ombudsmani vizsgálat is. A minisztérium intézkedési tervet fogadott el a törvénytelen állapotok megszüntetésére. Ezért volt szomorú, amikor a sajtóban arról nyilatkoztak a civil delegáltak, hogy „semmi alapja sincs a gödi vádagnak”. Jó hír, azonban, hogy évvégi kormánydöntés szerint hazai forrásból a gödi intézmény kitagolása megkezdődhet.

Az MDAC azóta Validity Alapítvány ellen indult eljárásban a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) az alapítványnak adott igazat, mert a lakók létfontosságú érdeke és a hatósági intézkedések kikényszerítése miatt a dokumentáció elkészítése és nyilvánosságra hozatala törvényes volt.

Augusztusban született döntés az EFOP 2.2.2 kitagolás pályázatokról. Mivel a palyazat.gov.hu elérhető információk szűkösek látni szeretnénk volna a pályázatokat. Így több szervezettel párhuzamosan, közérdekű adatkérés formájában kértük, hozzák nyilvánosságra a pályázatokat. Végül az Értelmi Fogyatékosokkal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége (ÉFOÉSZ) érte el és tette közzé a nyertes szakmai programok listáját. A kép lesújtó. Továbbra is jellemzően falvakba költöznének az emberek, vagy a települések szélére. Zömmel 12 fős egyen házakba, ahol egy közös szolgáltató központban lennének nappal, a szakmai integráció, innováció nem jellemezte a pályázatok jelentős részét. Időközben nemzetközi szintre jutott a hír, hogy az uniós forrásból megvalósuló kitagolás további intézeti, szegregációs megoldásokat szülhet. Úgy tudjuk, hogy év végén az államtitkárság kezdeményezte a kitagolási helyszínek megváltoztatást. Így a 2018-as évben több körben kértünk ismét közérdekű adatigényléssel információt az új helyszínekről.

A nem transzparens, és szakmailag kifogásolható kitagolási folyamat és gödi eset is megosztotta a hazai civil szervezeteket, és vitát szült közöttük. Kimondhatjuk, hogy az érdekvédelem két táborra szakadt ebben a kérdésben. Céljaink megközelítőleg azonosak voltak, de a módszereink és azok hatékonysága különbözőek.

Az ÉFOÉSZ és a MEOSZ erőteljesebb érdekvédelmi módszereket tartott volna szükségesnek a kialakult helyzetben. Azóta kiderült, hogy igazunk volt. Az ÉFOÉSZ nem látta biztosítva a tagságának megfelelő érdekvédelmét ebben a kérdésben, ezért úgy látta helyesnek, hogy a FESZT-ből ki kell lépnie. A MEOSZ elnöksége úgy döntött, bár a FESZT tagszervezete marad, de ebben a kérdésben más úton próbálja a tagság érdekeit képviselni.

Az Intézményi Férőhely Kiváltás Koordináló Országos Testület (IFKKOT) működése nem nyilvános, a tagokat titoktartás kötelezi még akkor is, ha az Országos Fogyatékosügyi Tanács dele-

gálta őket. Ezért a MEOSZ és az ÉFOÉSZ külön lobbizott, egyeztetéseket szervezett például a Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhazsnú Nonprofit Kft-vel, annak érdekében, hogy a CRPD szerinti szempontok érvényre juthassanak a kiváltás során. A MEOSZ továbbra is dolgozik azon, hogy az országos érdekvédelmi szervezet képviselői közösen tudjanak fellépni, olyan fajsúlyos kérdésekben, mint az intézménytelenítés folyamata.

A jelenleg elérhető kitagolás pályázatok, 2023-ig fognak lezajlani, várhatóan 10000 embert érintve. Az előző két év munkáját folytatva a MEOSZ továbbra is kiáll a CRPD Bizottság értelmezése mellett, hogy biztosítani kell a fogyatékos emberek számára annak lehetőségét, hogy „ugyanazon lakhatási lehetőségek közül választhassanak, valamint ugyanúgy visszautasíthassanak bizonyos lakhatási opciókat, mint a társadalom más tagjai” (CRPD/C/15/R.2/Rev.1. 9. bekezdés.)

A 2017-es év számos kérdést nyitva hagyott a kitagolás kapcsán. Ezekre akkor fogunk választ kapni, ha a folyamat transzparensé válik, és az országos érdekvédelmi szervezetek érvényesíteni tudják az általuk képviselt emberek jogait. Nyitott kérdés tehát, hogy a tartózkodási hely megválasztása biztosított-e a kitagolás során. Méltatlan, hogy nincs válasz arra nézve, hogy mi lesz a fokozott támogatási szükségletű személyekkel, vagy azokkal a gyerekekkel, akik nagyin-tézményben élnek. A CRPD, rögtön az 1. cikkében azt szögezi le, hogy „az Egyezmény célja valamennyi emberi jog és alapvető szabadság teljes és egyenlő gyakorlásának előmozdítása, védelme és biztosítása valamennyi fogyatékossgal élő személy számára, és a velük született méltóság tiszteletben tartásának előmozdítása.”. Ezek alapján elfogadhatatlan lenne, ha olyan rendszer születne, amelyben súlyos fogyatékos embereknek nincs helyük. Így egy olyan rendszer, amely zömében megőrizné azokat a helyszíneket, melybe a fogyatékos emberek otthonait az 50-es, 60-as években helyezték.

Önrendelkező életet élni – Kritikai észrevételek a mozgáskorlátozott emberek önálló életvitelének lehetőségeiről című kiadvány

Tíz évvel a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény (CRPD) ratifikálása után a MEOSZ célul tűzte ki, hogy megvizsgálja: Magyarország hol tart az önrendelkező élet feltételeinek megteremtésében, és milyen lépések szükségesek ahhoz, hogy az Egyezményben vállalt állami kötelezettségek teljesülhessenek.

A „semmit rólunk nélkülünk” elvének megfelelően ehhez magukat az érintetteket, a mozgássérült embereket hívta segítségül. A tanulmány a Szövetség Önrendelkező Élet Munkacsoportja tagjainak személyes, mindennapi tapasztalataira alapozva mutatja be a jelenlegi helyzetet és fogalmaz meg ajánlásokat, javaslatokat a döntéshozók, a szakma és az érdekvédelemben dolgozók részére. A tanulmányt május 5-én a szövetség tagjai széles körben véleményezhették, annak érdekében, hogy teljes konszenzus övezze a munkacsoport által életre hívott szempontokat.

Az önrendelkező élet alapvető eleme, hogy a mozgássérült emberek szabadon eldönthessék: hol, kivel és hogyan akarnak élni, önálló életükhöz pedig milyen közösségi szolgáltatást, támogatást szeretnének igénybe venni. Ezzel szorosan összefügg az épített környezet, a közlekedés akadálymentessége, a közszolgáltatásokhoz – egészségügy, oktatás, speciális támogató szolgáltatások – való hozzáférés, a foglalkoztatás és a támogató technológiák kérdésköre. Hazánk az Egyezmény aláírásával vállalta, hogy minden szükséges intézkedést megtesz az önrendelkező élet feltételeinek biztosítása érdekében. Mindezt az Egyezményt meghatározó emberi jogi szemléletben, amely azt mondja: a fogyatékossgal élő emberekre nem a különböző támogatások címzettjeként kell tekinteni, hanem úgy, mint jogalanyokra, akik számára egyenlő hozzáférést és egyenlő választási lehetőségeket kell biztosítani.

Bár az elmúlt évtizedekben sok területen történt előrelépés, az érintettek személyes tapasztalatai azt mutatják, a lemaradásunk még mindig számottevő, a legtöbb mozgáskorlátozott ember számára mindennapos tapasztalat, hogy önrendelkezési jogával nem tud élni.

A MEOSZ ezért – több más intézkedés mellett – azt kéri a kormánytól, hogy fordítson kiemelt figyelmet és biztosítson elegendő forrást a fizikai akadálymentesítésre. Teremtse meg a közösségi alapú rehabilitáció feltételeit; az intézménykiváltási program és a kislétszámú támogatott lakhatás kiterjesztésével, akadálymentes önkormányzati bérletprogrammal biztosítsa a mozgássérült emberek számára a megfelelő lakhatást. Fontolja meg egy olyan, „személyes költségvetési rendszer” bevezetését, amelyben a fogyatékos emberek dönthetnek el, hogy az állam rájuk szánt támogatását milyen szolgáltatásokra fordítják. Biztosítsa a támogató technológiák széles köréhez történő hozzáférést, az egyén igényeit, valós szükségleteit figyelembe vevő támogatási rendszert alakítson ki, amely megfelel az emberi jogi szemléletnek. Mindezen intézkedésekbe pedig érdemben vonja a fogyatékos embereket és az őket képviselő szervezeteket.

MEGÉLT TAPASZTALATOK – RENDSZERKRITIKA

A tanulmány a lakhatásra és a támogató technológiákra fókuszál, de röviden kitér a közlekedésre, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférésre, mint az egészségügy, rehabilitáció, oktatás és a foglalkoztatásra is.

KÖZLEKEDÉS

Akadálymentes közlekedés nélkül nincs önrendelkező élet. Különösen hátrányos helyzetben vannak a kisebb településeken élők, ahol sok esetben teljesen hiányzik az akadálymentes közösségi közlekedés, de az is nehézségekbe ütközik, aki súlyosan mozgássérült emberként autót szeretne vezetni. A közlekedés akadályozottsága számos egyéb jog sérelmét idézi elő, hisz ellehetetlenül, megnehezül például a munkabajárás, az egészségügyi ellátás igénybevétele és az oktatási intézmény megközelítése.

EGÉSZSÉGÜGY

Az egészségügyben a mozgássérült emberek kiszolgáltatottnak érzik magukat. Az akadálymentesség hiánya miatt nem tudnak részt venni a szűrővizsgálatokon, ellátás nélkül maradnak, vagy jelentős anyagi ráfordítással, magánrendelőben jutnak csak hozzá az egyébként mások számára ingyenesen elérhető egészségügyi ellátásokhoz. A betegszállítók nem szállítják el a beteggel együtt az elektromos kerekesszéket, a kórházak területére pedig sok esetben a parkolási igazolvány felmutatása ellenére sem engedik behajtani őket.

REHABILITÁCIÓ

A mozgáskorlátozott emberek rehabilitációja az egészségügyi ellátórendszerhez kötött, nincs közösségi vagy lakóhelyhez közeli rehabilitáció. A rehabilitáció különböző színterei (egészségügy, oktatás, továbbképzés, foglalkoztatás, társadalmi környezet, szabadidő) nincsenek összekapcsolva, a mozgáskorlátozott emberek a „magukra hagyatottság” érzését élik meg. Felnőttkorban nem biztosított a sérülésspecifikus rehabilitáció, ami az érintett személyek önálló-képességének megőrzése és fejlesztése szempontjából szükséges lenne.

OKTATÁS

Nemcsak az inkluzív oktatás hiányzik, de az integrált körülmények között történő tanulás lehetősége is jelentősen korlátozott a mozgássérült, kerekesszéket használó gyermekek számára, így többségük most is szegregált körülmények között tanul. A társadalom még mindig „a normálistól eltérő tanulókként” tekint rájuk, akiknek különleges vagy extra szükségleteik vannak. Holott az Egyezmény kimondja: az inkluzív oktatás keretei között minden szükséglet emberi és „normális”, az e szükségletekre adandó megoldásoknak kell különlegesnek lenniük. Ezt a szemléletet a hatályos magyar szabályozás nem teszi magáévá, hiszen sajátos nevelési igényű (SNI) tanulókról beszél.

FOGLALKOZTATÁS

A munka világa szorosan összekapcsolódik az önrendelkező élettel, a mozgáskorlátozott személyek megélt tapasztalatai azt mutatják, hogy ezen a területen is jelentős állami beavatkozásra van szükség. A munkalehetőségekhez csak igen korlátozott mértékben férnek hozzá, és hiányoznak az átképzési lehetőségek is.

LAKÓKÖRNYEZET

A közvetlen lakókörnyezet akadálymentességének szintén kardinális szerepe van az önálló életben. Ide tartoznak a boltok, posták, gyógyszertárak, a fodrász és más olyan helyiségek, amelyek minden ember előtt nyitva állnak. Ezen a téren azonban számos pozitív tapasztalatot is megosztottak a munkacsoport tagjai.

ALÁÍRÁS

Vannak, akik sérültségük miatt önállóan nem tudnak aláírni, ezért név-pecsétet használnak az aláíráshoz. Ez az önrendelkező élet nagyon fontos területete, ugyanakkor egyes tapasztalatok szerint a hivatalok, szolgáltatók nem fogadják el hiteles aláírásként. Volt olyan eset, amikor a verbális kommunikációjában akadályozott mozgáskorlátozott személyt, aki fizikai akadályozottsága miatt nem tudott önállóan aláírni, gondnokság alá helyezték.

LAKHATÁS

A mozgássérült emberek jelentős része nem választhatja meg szabadon, másokkal azonos módon, hogy hol, kivel és milyen módon kíván élni.

Sokan kényszerülnek nagyobb létszámú **bentlakásos intézményekbe**, ahol sérül az emberi méltóságuk, az önrendelkezéshez való joguk. Nem dönthetnek szabadon a hétköznapi legapróbb kérdéseiben sem, nincs privátszférájuk, teljes mértékben ki vannak szolgáltatva az intézményi létnek. 2011-ben 12500 mozgássérült ember lakott ilyen intézményben.

„Vegyék tudomásul, hogy intézetben élnek! – mondják a dolgozók. A Karácsony szentestí meleg vacsoráért mennyit küzdöttem! Tavaly hideg ételmezt adtak. Nem délben kérjük a halászlét, hanem este. – mondtuk. Megoldottuk. A konyhán vállalták. Feldobtuk, hogy ne csak hal legyen, de rántott hús is. Szilveszterkor gond volt, hogy kocsonyát adtak. Azt alig szereti valaki. Megkérdeztük a lakókat, 10 kér kocsonyát, és 10 karajt. Nem szálloda ez! – mondták.”

Lakóotthonban (7-12 fő) jóval kevesebben élnek együtt, mint a nagyobb létszámú bentlakásos intézményekben, ennek ellenére az önrendelkező életre nyíló lehetőség itt is csorbat szenved sok esetben. **A kisebb létszámú** (legfeljebb 6 fő) **támogatott lakhatási formák** kevésbé elérhetőek a mozgáskorlátozott személyek számára. Meg kell jegyezni, hogy Magyarországon a törvény szerint még mindig lehetséges 50 fős lakhatási formákat létrehozni, ami sérti az Egyezményt!

Az **akadálymentes albérletek** száma elenyésző, ezeket a mozgássérült emberek a munkaerőpiacon tapasztalt hátrányos megkülönböztetés miatt nem is tudják megfizetni. Hasonlóak, vagy még rosszabbak a tapasztalatok az **akadálymentes önkormányzati bérlakásokat** érintően. Ez alól példás kivételt képez Győr városa, ahol a Mozgáskorlátozottak Győr-Moson-Sopron Megyei Egyesületével történő együttműködés keretében eddig mintegy

30 akadálymentes bérlakást adtak át mozgáskorlátozott, többségében fiatalon önálló életet kezdő embernek.

Saját lakásban önrendelkező életet élni egyedül, családdal, vagy másokkal sok mozgáskorlátozott személy számára még mindig csak álom. Akiknek ez magadatik, pozitív tapasztalatokról számolnak be.

Az önrendelkező élet teljessége a megfelelő lakhatási forma mellett magába foglalja a közösségi alapú rehabilitáció elemeit is, különös tekintettel a közösségi-alapú szolgáltatások (közszolgáltatások) és a támogató technológiák hozzáférhetőségére.

A **közösségi-alapú szolgáltatások** körébe tartoznak az olyan, mindenki számára hozzáférhető szolgáltatások, mint pl. oktatás, egészségügy, és a fogyatékos emberek számára nyújtott speciális szolgáltatások is, mint pl. a **támogató szolgáltatás**. Utóbbi feladata, hogy az otthonukban élő, súlyosan fogyatékos embereket segítse az önálló életvitelben szállítással, személyi segítséssel, kisebb házi teendők elvégzésével. A támogató szolgáltatások azonban alulfinanszírozottak, szűkösek a kapacitásaik, csak hétköznapiakon, munkaidőben tudnak segítséget nyújtani, este és hétvégén jellemzően nem.

Az önrendelkező élet nélkülözhetetlen feltétele a **döntés szabadsága, amely összefügg a társadalom attitűdjével**. A megélt tapasztalatok azt mutatják, hogy a család, a szülők túlféltő, túlóvó magatartása is lehet akadálya az önálló élet kialakításának. A CRPD ratifikációjával Magyarország kötelezettséget vállalt arra, hogy – a családokat is érintő – társadalmi tudatformálással elősegíti a fogyatékossgal élő személyek jogainak és méltóságának tiszteletét, e téren szintén van még tennivaló.

TÁMOGATÓ TECHNOLÓGIÁK

(gyógyászati segédeszközök)

A támogató technológiák köre jóval szélesebb a gyógyászati segédeszközök körénél, magába foglalja mindazokat a technológiákat, berendezése-

ket, eszközöket, szolgáltatásokat, folyamatokat és környezet-átalakítási módszereket, amelyek célja, hogy a fogyatékossgal élő, idős emberek számára felszámolják a társadalmi, az infrastrukturális és az egyéb akadályokat a függetlenség, a teljes társadalmi részvétel, az egyes tevékenységek biztonságos és könnyű elvégzése érdekében.

Az emberi jogi modell helyett Magyarországon – ahogy azt a gyógyászati segédeszköz elnevezés is tükrözi – még mindig az orvosi/medikális megközelítés jellemző, amely a fogyatékossgal élő emberekre, mint a gondoskodás és ápolás tárgyaira tekint. A támogatóeszköz felírását megelőző vizsgálat nem terjed ki az érintett személy képességeire, készségeire, szükségleteire, lakókörnyezetére és életvitelére. Az egyén döntése nem érvényesül, a választható eszközök skálája szűkös, és nem követi a külföldön elérhető innovációkat.

„Egy evőkanál 20 ezer forint, olyan, amit meg tudok fogni. És ebből vegyek egy készletet?”

A jól használható eszközök ára csak egy nagyon szűk réteg számára megfizethető. Az aktív kerekesszékek, elektromos kerekesszékek és moped együtt-felírást tiltó hazai szabályozása nem teszi lehetővé a mozgáskorlátozott személy szükségleteinek megfelelő támogató technológiával való ellátását. Az állam a kihordási idő alatt kizárólag egyetlen eszközt támogat.

„Egyedileg kellene megvizsgálni. Bent aktív kerekesszéket használok, kintre pedig elektromost szeretnék.”...„Annyira kevés a pénzed, hogy nem tudsz költeni a kerekesszékre, pedig ugyanabban a székben ülsz -15 és +30 fokban is. Máshol két kerekesszéked is lehet.”

A támogatóeszközök próbalehetősége, garancia-, javítási-, és csererendszere nem kiépített, és/vagy túl bürokratizált. Mivel a mozgáskorlátozott emberek hónapokig nem jutnak támogatóeszközhöz, ha az meghibásodik, vagy nem megfelelő, sérül az érintett személyek önrendelkezéshez és személyes mobilitáshoz való joga.

JAVASLATOK

Mindezek alapján a MEOSZ egyebek mellett azt javasolja a kormánynak, hogy fordítson kiemelt figyelmet és biztosítson elegendő forrást a mozgáskorlátozott emberek társadalmi részvételét – az élet minden területén – elősegítő fizikai akadálymentesítésre; az ezzel kapcsolatos folyamatba aktívan vonja be a fogyatékos személyeket és az őket képviselő érdekvédelmi szervezeteket, és teremtsen meg a közösségi alapú rehabilitáció feltételeit.

A LAKHATÁSSAL KAPCSOLATBAN:

- ▶ tegye lehetővé, hogy az időotthonokban és a rehabilitációs intézményekben élő mozgáskorlátozott személyek is részt vehessenek az intézménykiváltási folyamatokban;
- ▶ módosítsa a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényben foglalt, támogatott lakhatással kapcsolatos szabályozást oly módon, hogy a legfeljebb 50 fő elhelyezésére szolgáló lakások, épületek együttesében történő támogatott lakhatási elhelyezés lehetőségét szüntessék meg;
- ▶ biztosítsa az intézményekben és lakóotthonokban élő mozgáskorlátozott személyek önálló életvitelre való felkészítését;
- ▶ tegyen megfelelő lépéseket és ennek keretében dolgozzon ki tervet annak érdekében, hogy akadálymentes önkormányzati bérlakások országos szinten elérhetőek legyenek;
- ▶ biztosítsa – megfelelő mennyiségű forrásallokálásával – a legfeljebb 6 fő számára kialakított lakásban vagy házban történő támogatott lakhatási forma országos lefedettségét;
- ▶ tegyen intézkedéseket a hazai akadálymentes lakásállomány növelésére;
- ▶ fontolja meg olyan – legalább az egy főre jutó bentlakásos intézményi normatíva összegének megfelelő – személyes költségvetési rendszer (personal budget system) bevezetését, amely keretében a fogyatékossgal élő személyek dönthetnek el, hogy az államtól kapott pénzbeli támogatást milyen szolgáltatások igénybevételére fordítják.

A TÁMOGATÓ TECHNOLÓGIÁKKAL KAPCSOLATOSAN:

- ▶ a felírás rendszerét érintően a medikális megközelítést váltsa fel az emberi jogi paradigma;
- ▶ biztosítsa a jelenlegi rendszer folyamatának átláthatóságát az érintett felhasználók számára;
- ▶ tegye transzparenssé a gyógyászati segédeszközök felírásának pénzügyi hátterét;
- ▶ teremtsen meg a jelenlegi gyógyászati segédeszközök körénél jóval szélesebben értelmezett támogató technológiák finanszírozási feltételeit;
- ▶ ösztönözze a támogató technológiákat érintő kutatásokat, fejlesztéseket;
- ▶ biztosítson akadálymentesen hozzáférhető információt – ideértve honlapot, adatbázist – a támogató technológiák beszerzésére vonatkozóan és segítse elő a támogató technológiák használatának elsajátítását;
- ▶ tegyen elérhetővé és hozzáférhetővé a CRPD elvein alapuló jó példákat;
- ▶ folytasson közvetlen és érdemi egyeztetéseket a fogyatékossgal élő személyekkel és az őket képviselő érdekvédelmi szervezetekkel.

Javasoljuk a szakma (pedagógusok, szociális munkások, ergonómusok, gyógypedagógusok, konduktorok, orvosok stb.) képviselői és az érdekvédelemben dolgozók számára, hogy sajátítsák el és alkalmazzák a fogyatékossgal emberi jogi megközelítése alapelveit, munkájuk során pedig fordítsanak fokozott figyelmet a „semmitőlünk nélkülünk” alapelv tiszteletben tartására.

A MEOSZ megoldást keres az aláírásra nem képes emberek számára

A MEOSZ 2017-ben részletes anyagot dolgozott ki az aláírásra nem képes embereket érintő -elsősorban a pénzügyi műveleteknél jelentkező, főleg a szabályozásból adódó -problémák, illetve az ezek kiküszöbölésére alkalmas megoldási javaslatok vonatkozásában.

A Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége 2017 szeptemberében a Magyar Ügyvédi Kamarához fordult konzultációt kezdeményezve annak kapcsán, hogy mozgáskorlátozott személyek között vannak, akik állapotuknál fogva – felső-, illetve négy végtaghiány, parézis (izomgyengeség), plégia (bénulás) stb. – fizikailag nem képesek aláírásukkal, kézjegyükkel ellátni egy adott okiratot. Emiatt az élet számos területén komoly nehézségeket, hátrányokat kénytelenek elszenvedni.

A MEOSZ szerint a hatályos jogi szabályozás a nevük aláírására képtelen mozgáskorlátozott személyek önrendelkezésen alapuló életvitelhez való jogát sérti, hátrányos megkülönböztetést okoz. A közokirati formában megkövetelt nyilatkozat pedig jelentős többletterheket ró az érintettekre. Ezen túlmenően az eltérő joggyakorlat a hétköznapi életben olyan helyzeteket teremthet, ami a fogyatékos emberek számára megalázó, méltatlan.

A MEOSZ a probléma megoldására javaslatokat fogalmazott meg, természetesen a jogbiztonság követelményét betartva. A Szövetség az írásbeli nyilatkozattétel szabályozásának felülvizsgálatára vonatkozóan azt javasolja, hogy két tanú az okirat záradékában aláírásával igazolja, hogy a kiállító nyilatkozata alapján írni nem képes személy, és a kiállító előttük szóban kijelentette, hogy az okiratban foglaltak az ő jognyilatkozatának minősülnek. Egy újabb lehetőség lenne, hogy ügyvéd (jogtanácsos) az általa készített okirat szabályszerű ellenjegyzésével bizonyítaná, hogy az írni nem képes kiállító a nem általa írt okiratot előtte saját jognyilatkozatának ismerte el. A MEOSZ szerint az is megoldás lehet, hogy jogszabály az írásképtelen személy esetében lehetővé tenné hatóság által nyilvántartott, számozott aláírási bélyegző használatát, melynek részletszabályait ki kellene dolgozni. A hatósági eljárások során pedig az eljárási szabályokat tartalmazó kerettörvényben kellene rögzíteni, hogy írásképtelen ügyfél írásban előterjesztett kérelmén a hatóság az aláírás helyén az írásképtelenség tényét tüntetné fel, ami helyettesítené az igénylő aláírását.

Az anyagban megfogalmazott problémák lehetséges megoldása érdekében a MEOSZ az MGVYOSZ-, valamint az Magyar Ügyvédi Kamara egyeztetéseket kezdett, amely jelenleg is folyamatban van.

SZOCIÁLIS BIZTONSÁG

Intézményi normatíva: a MEOSZ kérte, a kormány nem emeli

A MEOSZ elnöke 2016 decemberében levélben fordult a szaktárcához és több kormánytaghoz, kérve: vizsgálják felül az intézményi normatívák, a támogató szolgálatok és a szociális intézményi foglalkoztatás finanszírozását, valamint a fogyatékos emberek szervezeteinek bevonásával állítsanak fel egy munkacsoportot, amely a 2018-as költségvetési évre kidolgozza a szektorsemleges finanszírozás kereteit. A MEOSZ kezdeményezéséhez a fogyatékos emberek érdekvédelmi szervezetei is csatlakoztak.

A MEOSZ elnöksége 2016 végén felkérte a fogyatékos emberek országos érdekvédelmi szervezeteit, hogy csatlakozzanak javaslatunkhoz. Kezdeményezésünket akkor az Értelmi Fogyatékos-sággal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége (ÉFOÉSZ), a Fogyatékos Emberek Szervezeteinek Tanácsa (FESZT), a Halmozottan Sérültek Heves Megyei Szülőszövetsége, a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége (MVGYOSZ), a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetsége (SINOSZ) a Siketvakok Országos Egyesülete (SVOE) a Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Regionális Egyesülete (VGYKE) támogatta.

Az intézményeket fenntartó civil szervezeteknek évek óta folyamatosan szembe kell nézniük a súlyos alulfinanszírozottsággal. A 2017-es minimálbér-emeléssel pedig még nagyobb veszélybe kerülhettek a fogyatékos emberek ellátását biztosító szolgáltatók, ezért Kovács Ágnes, a MEOSZ

elnöke levelében sürgős beavatkozást kért: „Az ellátottak és a munkavállalók érdekében kérjük, tegyék meg a szükséges kormányzati intézkedéseket, emeljék a normatívát! Az államnak felelőssége, hogy állampolgárai, esetünkben a fogyatékos emberek számára, biztosítsa a szükséges ellátásokat, szolgáltatásokat. Ehhez köteles az őket ellátó intézmények működésére megfelelő fedezetet nyújtani.”

A MEOSZ elnöke 2017. januárjában Nyitrai Zsolt miniszterelnöki megbízottnak írt levelében úgy fogalmazott, hogy a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetségének elnöksége támogat minden olyan kormányzati cselekvést, amelyet a munkavállalók tisztességes bérezésért tesz. A megfelelő bérezés alapvető feltétele a magas színvonalú szakmai munkának. Különösen fontos ez számunkra akkor, amikor fogyatékos embereket ellátó, segítő szakmák képviselőiről van szó. Felelősséget érzünk az egészségügyben, az oktatásban, valamint a szociális alap- és szakellátásban dolgozó közalkalmazottakért, hisz munkájuk nagy jelentőséggel bír a fogyatékos emberek szempontjából. A MEOSZ támogatja megbeszélésüket és elismerésüket.

Szükségesnek tartjuk ugyanakkor felülvizsgálni a béremeléssel járó fenntartói költségek fedezetétül szolgáló intézményi normatívákat, amelyek már a 2017. évi költségvetésben előirányozottak alapján sem finanszírozzák az ellátások teljes működését,

különösen a civil fenntartású intézmények esetén. A minimálbér és garantált minimálbér emelkedése hatással van a közalkalmazotti bértáblára, az előirányzat erre már végképp nem nyújt fedezetet, így a helyzet még aggasztóbb. Az ellátottak és a munkavállalók érdekében kérjük, tegyék meg a szükséges kormányzati intézkedéseket, emeljék a normatívát!

A magyar államnak felelőssége és vállalt kötelessége az állampolgárai, esetünkben a fogyatékos emberek számára megszervezni a szükségleteikhez igazodó ellátásokat, szolgáltatásokat. Jogszabályban rögzíteni milyen szakmai és tárgyi feltételek biztosítása mellett hozhatóak létre az intézmények, milyen céllal és feladattal. Egyúttal köteles az őket ellátó intézmények működésére a magyar költségvetésből megfelelő fedezetet is biztosítani. Egy olyan normatívát, amely garantálja az intézmények törvényes, szakszerű, biztonságos és kiszámítható működését. A jelenlegi finanszírozási rendszerben ez nem valósul meg, az állam a finanszírozási feladatait és felelősségét áthelyezi a fenntartóra!

A MEOSZ már hosszú ideje kéri a mindenkor magyar kormányokat, hogy vizsgálják felül azt a hibás gyakorlatot, mely közvetve, de hátrányosan megkülönbözteti a magyar állampolgárokat az alapján, hogy az ellátásukat milyen szektorhoz tartozó fenntartónál kapják meg. A leghátrányosabb megkülönböztetés a civilek által ellátott magyar állampolgárokat éri, de legalább az egyházi fenntartású intézmények klienseinek – a Vatikáni szerződés alapján – nem kell elszemvedniük ezt a hátrányt. Magyarország nem tehet különbséget az állampolgárai között, az ellátásukra ugyanakkora fedezetet kell biztosítani minden esetben, történjék az civil, önkormányzati, állami vagy egyházi fenntartású szervezetnél! A magyar államnak régi adóssága az egységes és szektorsemleges finanszírozás megteremtése!

2016 végén már kezdeményeztük a 2017. évi költségvetési törvényben rögzített intézményi normatívák, az intézményi szociális foglalkoztatás és a

támogató szolgálatok finanszírozásának azonnali felülvizsgálatát.

Emellett újból kérjük a kormányt, hogy – a fogyatékos emberek szervezeteinek bevonásával – állítson fel egy munkacsoportot, amely a 2018-as költségvetési évre kidolgozza a szektorsemleges finanszírozás kereteit.

A szektorsemleges finanszírozás időszerűségét támasztja alá, hogy a különböző szektorok között nem tesz különbséget a magyar kormány a kötelezettségek meghatározása során, csak a finanszírozásban.

Amikor egy intézményi típus létrehozását vállalja fel a fenntartó, akkor a vonatkozó jogszabályokban vállalt szakmai és tárgyi feltételeket köteles biztosítani. A fenntartó vállalja az előírt feladatok ellátását, a jogszabályban előírt létszámú és végzettségű szakmai munkatársak biztosítását, a bérezést minden szektorban a közalkalmazotti bértábla szerint kell biztosítani, eleget tesz az adminisztrációs és jelentési kötelezettségének, elkülönített és átlátható könyvelést vezet és elszámol vele, vállalja az ellenőrzések lefolytatását, és még több egyéb kötelezettséget.

Tehát az önkormányzati, állami, egyházi és civil fenntartású intézmények között nem tesz semmilyen különbséget a kötelezettséget tekintetében, mert azonos feltételek között foglalkoztatási keretet nyújt a foglalkoztatott szakembereknek, ugyanazt az egyenletes szolgáltatási minőséget várja el a szolgáltatóktól a kliensek érdekében. Ezzel a kormányzati szándékkal egyetértünk és támogatjuk is! Azt már tartjuk következetes kormányzati magatartásnak, hogy a feltételek teljesítése különböző finanszírozással valósul meg, így a civil fenntartású intézmények működési költségeit messze nem fedezik a költségvetésben rögzített normatívák!

Az ügyben megkerestük Lázár János miniszterelnökséget vezető minisztert, Balog Zoltán emberi erőforrások miniszterét, Varga Mihály nemzetgaz-

dasági minisztert, Banai Péter Benő államháztartásért felelős államtitkárt, Székely László az alapvető jogok biztosát, Domokos Lászlót az Állami Számvevőszék elnökét és Nyitrai Zsolt miniszterelnöki megbízottat.

Czibere Károly, a területért felelős államtitkár 2017. február 13-i sajtótájékoztatóján bejelentette: a minimálbér és a garantált bérminimum emeléséből származó többletkiadások kompenzálása érdekében a kormány úgy döntött, hogy a szociális intézményeket működtető egyházak és civil szervezetek

kompenzációt kapnak. Ez azt jelenti, hogy az eddig megszokott havi normatíva másfélszereséhez juthatnak hozzá a következő hónapokban, addig, amíg véglegesen nem rendeződik az ágazatban a bérnövekmény hosszú távú finanszírozása.

Kovács Ágnes szerint a kompenzáció átmenetileg segítséget jelentet. Ugyanakkor hosszú távon is meg kell teremteni a civil fenntartók biztonságos, kiszámítható működéséhez szükséges pénzügyi feltételeket, és be kell vezetni a szektorsemleges finanszírozást.

Szükség van az ápolási díj rendszerének felülvizsgálatára

A MEOSZ szerint elengedhetetlenül fontos az ápolási díj rendszerének további felülvizsgálata, mert a jelenlegi szabályozás kilátástalan helyzetbe juttathatja az érintetteket. Az ápolási díj érzékelhető emelése, szabályrendszerének megváltoztatása és foglalkoztatási jogviszonyként való elismerése politikai döntés kérdése, úgy tűnik azonban, hogy az akarat egyelőre hiányzik. A MEOSZ következetesen küzd az ápolási díj rendszerének megreformálásáért, ugyanis az ápolási díj sok mozgássérült embert, családot érint, akik nagyon nehéz körülmények között élnek, s az ápolást végző családtagnak gyakran ez az ellátás az egyetlen bevétele a sok esetben 24 órás ápolás, gondozás fejében.

Az ápolási díj sok mozgáskorlátozott embert és a más fogyatékoságban, betegségben érintett személyt, családot érint ezért a MEOSZ fokozott figyelemmel követi az ápolási díj rendszerét befolyásoló jogszabály-változásokat, s rendre megfogalmazza az ezzel kapcsolatos javaslatait, észrevételeit. Az elmúlt időszakban történtek ugyan kisebb változások, - az ápolási díj összegei némileg emelkedtek, illetve 2018. január 1-jétől bevezették a tartós ápolást végzők időskori támogatását - azonban az ápolási díj egész rendszerének felülvizsgálatára lenne szükség.

Ápolási díjat az a hozzátartozó kap, aki állandó és tartós gondozásra szoruló súlyosan fogyatékos, vagy tartósan beteg 18 év alatti személy gondozását, ápolását végzi. Az ápolási díj alapösszege 2018. január 1-jétől életbe lépett 5 %-os emelés után 32.550 forint, az emelt összegű ápolási díj 48.825 forint, a kiemelt összegű ápolási díjé pedig 57.981 forint lett. Ezek az összegek meg sem közelítik az egykeresős létminimum szintjét, ami 2016-ban 88.000 forint volt, holott gyakran ez az ellátás gyakran az egyedüli bevétele annak, aki nagyon komoly, sokszor rendkívül nehéz ápolási feladatokat lát el, többnyire a nap 24 órájában.

A MEOSZ - több, fogyatékos embereket tömörítő érdekképviselői szervezettel közösen - 2017-ben részletes anyagot terjesztett elő a kormányzat részére az ápolási díj átalakítására vonatkozóan, amelyben a problémák bemutatása mellett javaslatokat fogalmazott meg azok megoldására. A javaslatok között szerepelt, hogy az ápolási tevékenységet végző családtag munkáját munkaviszonyként, vagy foglalkoztatásra irányuló, biztosítást eredményező egyéb jogviszonyként ismerjék el, az ápolási díj mértékét pedig a mindenkori minimálbér összegében határozzák meg. Továbbá, az ápolási díj folyósításának időtartamát biz-

tosítási jogviszonyként ismerjék el a megváltozott munkaképességűek ellátásai szempontjából, az ápolási díjra jogosultak körét pedig oly módon terjesszék ki, hogy az ápolást, gondozást ne csupán közeli családtagok láthassák el. A kormányzat e javaslatok többségét nem ítélte megvalósíthatónak, az utóbbi felvetést megfontolás tárgyává tette, azonban ezzel kapcsolatban azóta sem történt érdemi változás.

Mindeközben a MEOSZ-hoz folyamatosan érkeznek azok a jelzések, melyek a jelenlegi rendszer súlyos hiányosságaira, problémáira hívják fel a figyelmet olyan élethelyzeteket ismertetve, melyek az érintettek teljes kilátástalanságáról, életük ellehetetlenüléséről számolnak be.

A MEOSZ – a fentiekre is tekintettel - továbbra is sürgetően fontosnak tartja az ápolási díj rendszerének mielőbbi felülvizsgálatát.

A Szövetség szerint azon ápolásra szoruló személyek részére is lehetővé kell tenni az otthoni ápolást, akiknek nincs olyan közeli családtagja, aki ezt elláthatná. Ez történhetne úgy, hogy a jelenlegi jogosulti kört a törvény bővíti és lehetővé teszi, hogy az ápolást az a nem családtagnak minősülő személy is elláthassa, akit az ápolásra szoruló személy erre a feladatra megjelöl. Megvalósítható volna az otthoni ápolás oly módon is, hogy az ápolásra szoruló személy maga kapná meg azt az összeget, amelyet ápolásának költségeire fordíthatna, ezt követően pedig ő dönthetné el, ki, milyen formában lássa el ezt a feladatot. A részletszabályokat természetesen mindkét esetben ki kell alakítani.

A MEOSZ javasolta azt is, hogy azok a gyermekvédelmi nevelőszülők is legyenek jogosultak az ápolási díjra, akik a gyermek gyermekvédelmi rendszerből való kikerülése miatt már nem töltenek be a továbbiakban nevelőszülői feladatokat. A Gyvt. alapján a nevelőszülőt - a gyermekekre fordítandó - nevelési díj, ellátmány illeti meg, valamint nevelőszülői foglalkoztatási jogviszonya keretében

tevékenységéért nevelőszülői díjra jogosult. Az ápolási díj lényege, hogy azoknak a hozzátartozóknak nyújtson anyagi segítséget, akiknek jövedelmi helyzete azért bizonytalanodott el, mert gondozásra szoruló családtagjuk ápolása miatt egyáltalán nem, vagy csak részmunkaidőben, esetleg otthon tudnak munkát végezni. A Gyvt. szerinti nevelőszülő esetében ez a helyzet nem áll fenn, hiszen a nevelőszülő megállapodás alapján, nevelőszülői jogviszony keretében végzett tevékenységi körében vállalta a beteg gyermek gondozását. Tevékenységére tekintettel a Gyvt. szerinti juttatásokban és nem az Szt. szerinti szociális segítségnyújtásban részesül. Ebből következően az ápolási díj a nevelőszülőnek nem állapítható meg.

A MEOSZ javaslata szerint az ápolást végző személy tevékenységét munkaviszonyban, vagy foglalkoztatásra irányuló egyéb jogviszonyban láthassa el. Az ápolási díj folyósításának időtartama pedig a megváltozott munkaképességűeknek járó ellátások szempontjából minősüljön biztosításban töltött időnek. A biztosított jogviszony hiánya az érintettek esetében ugyanis egyebek mellett azzal a súlyos következménnyel jár, hogy a társadalombiztosítás keretében járó egészségbiztosítási ellátások zöme a számukra elérhetetlen. Bár egészségügyi szolgáltatásra jogosultak lehetnek, nem vehetik igénybe például a táppénzt, továbbá egészségi állapotuk megromlása esetén a megváltozott munkaképességű személyek ellátását.

A Szövetség azt is szeretné elérni, hogy az ápolásért járó díjazás érje el a mindenkori minimálbér összegét. Azzal ugyanis, hogy a családok otthon ápolják hozzátartozójukat, romlik az anyagi helyzetük, gazdaságilag ellehetetlenülnek. Az érintett családok elszegényedését a MEOSZ határozott álláspontja szerint csakis az ápolási díj jelentős mértékű emelésével lehet megakadályozni. Fontos továbbá, hogy az ápolási díjjal kapcsolatos kiadások forrásait a központi költségvetésből biztosítsák. Azt nem lehet a helyi önkormányzatokra hárítani, ezzel ugyanis súlyos egyenlőtlenségek jönnének létre területileg. Arról nem beszélve,

hogy az államnak jóval nagyobb költséggel jár egy fogyatékos személy intézményi ellátása, mintha az érintett ezt a szolgáltatást a saját családja körében kapná meg, s ezért a gondozásért a családtagja a minimálbérrel azonos összegű ellenszolgáltatást kapna.

Az otthonápolás legtöbbször éveken, évtizedeken át tartó 24 órás szolgálat, ezért az ápoló személy támogatására is figyelni kell. A MEOSZ ezért azt javasolja, hogy a kormány alakítson ki egy olyan szolgáltatási

gyűrűt, amely a családnak megad minden segítséget, lehetővé teszi az ápoló személy rendszeres helyettesítését, megakadályozva ezzel az elszigetelődését, segítve a rekreálódását.

A teljes élet egyik kulcsfontosságú eleme a munkavégzés, ezért fontos hogy az ápoló személy munkát vállalhasson, az ápolási tevékenység megszűnése esetén – ami történhet például az ápolat személy halála miatt- pedig részesülhessen az álláskeresőknél járó ellátásban, szolgáltatásban.

Kivételes rokkantsági ellátás 2018. januárjától

A MEOSZ 2017-ben véleményezte a kivételes rokkantsági ellátásról, később pedig az ápolási díjhoz kapcsolódó, tartós ápolást végzők időskori támogatásáról szóló törvények tervezetét elismerve a pozitívumokat, hangsúlyozva a bevezetni kívánt szabályozás érintettekkel szemben negatív következményeit. Bár a MEOSZ javaslataival megkereste az érintett minisztériumot és annak főosztályait, lényegi módosítást nem vezettek át. A törvények elfogadását követően a MEOSZ részletes tájékoztatást készített tagjai részére az új jogintézményekkel kapcsolatban.

2018. január 1-jétől meghatározott feltételek mellett kivételes rokkantsági ellátást igényelhetnek azok a megváltozott munkaképességű emberek, akik a rokkantsági ellátáshoz nem rendelkeznek elegendő biztosított idővel. A MEOSZ üdvözlő az intézkedést, azonban az erőfeszítései ellenére – a jogszabályi rendelkezések folytán – még mindig akadnak olyanok, akik továbbra sem lesznek jogosultak a juttatásra, mert a kevesebb biztosított idővel sem rendelkeznek a törvény által meghatározott időszakban. Mindemellett az összeg is igen csekély. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a kivételes rokkantsági ellá-

tás – valamennyi feltétel meglétekor is – csak különös méltánylást érdemlő körülmények esetén mérlegelési jogkörben hozott döntés alapján jár. Ráadásul csak az éves költségvetési törvényben meghatározott keret erejéig ítélt meg. A kivételes rokkantsági ellátás folyósításának időtartama, nem számít bele az előzetes biztosított időbe. Így, ha az érintett az ellátás ideje alatt nem

tud dolgozni, illetve további biztosítási időt szerezni, úgy nem válik jogosulttá a rokkantsági ellátásra. Továbbá, azok számára sem jelent majd érdemi segítséget, akik megkapják, az alacsony összeg ugyanis nem fogja tudni pótolni a kiesett jövedelmüket.

Az Mmtv. egy másik, lényeges módosítása szerint meghosszabbítható lesz a rehabilitációs ellátás: „A rehabilitációs ellátás – a rehabili-

tációs hatóság komplex minősítésében foglalt körülményekre tekintettel – a jogosultsági feltételek fennállása esetén ismételten megállapítható.” Ez szintén pozitív lépés, a jogszabály azonban nem egyértelmű arra vonatkozóan, hogy mely körülmények adhatnak alapot a rehabilitációs ellátás ismételt megállapítására, a módosító rendelkezések ugyanis erre vonatkozóan semmilyen iránymutatást nem tartalmaznak.

Tartós ápolást végzők időskori támogatása – A MEOSZ diszkriminatívna tartja a szabályozást

Öregségi nyugdíjuk mellett havi 50 ezer forint kiegészítő támogatást igényelhetnek azok, akik az öregségi nyugdíjra való jogosultságuk kezdő időpontját megelőző, összesen 20 éven át saját háztartásukban ápolták gyermeküket. A MEOSZ üdvözlö a támogatást, azonban hangsúlyozza, hogy a 2018. január 1-jétől hatályba lépő szabályozást diszkriminatívna tartja.

A MEOSZ korábban több ponton is módosítást kért az államtitkártól és a parlament népjóléti Bizottságától, annak érdekében, hogy a jelenleginél lényegesen szélesebb kör részesülhessen a támogatásból. A MEOSZ a tartós ápolást végzők időskori támogatásával kapcsolatban, már a törvényjavaslat megismerésekor jelezte aggályait a kormányzat, valamint a parlament Népjóléti Bizottsága felé. Kifejtette, hogy teljesen indokolatlan és semmivel sem magyarázható az a különbségtétel, amelyet a törvényalkotó alkalmaz a gyermeküket ápoló, valamint más gondozásra szoruló családtagról gondoskodó ápolási díjban részesülő személyek csoportjai között. A tartós ápolás következtében ugyanis ez utóbbiak ugyanolyan hátrányos helyzetbe kerülnek, ugyanúgy nem tudnak munkát vállalni, emiatt

úgyszintén alacsonyabb nyugdíjra számíthatnak. A MEOSZ észrevételeire, javaslataira érdemi válasz nem érkezett. A Népjóléti Bizottság 2017. november 21-i üléséről készült jegyzőkönyvből kitűnik, hogy a bizottság e kérdéssel kapcsolatban érdemi vitát annak ellenére nem folytatott, hogy a MEOSZ anyagát minden bizottsági tagnak rendelkezésére bocsátottuk. Történt mindez úgy, hogy Selmeczi Gabriella, az Országgyűlés Népjóléti Bizottságának elnöke a 2017. november 20-i levelében még arról tájékoztatta a MEOSZ elnökét: fontosnak tartja, hogy a törvényjavaslat kapcsán a bizottság tagjai megismerhessék az érdekképviselői szervezet véleményét, ezért a MEOSZ megkeresését eljuttatta a bizottság tagjainak.

Ki lehet jogosult a tartós ápolást végzők időskori támogatására?

A 2018. január 1-jén hatályba lépő szabályozás szerint a tartós ápolást végzők időskori támogatását az öregségi nyugdíja megállapítását követően az veheti igénybe, aki az öregségi nyugdíjra való jogosultsága kezdő időpontját megelőző, összesen 20 éven át saját háztartásában ápolta,

gondozta gyermekét, aki után ebben az időszakban ápolási díjat (ezen belül legalább 1 éven át kiemelt, vagy emelt összegű ápolási díjat), illetve a gyermek tartós betegsége, fogyatékosága okán gyermekgondozási segélyt, vagy gyermekgondozást segítő ellátást kapott. A gyermekgondozási segély, illetve gyermekgondozást segítő ellátás időtartamaként legfeljebb 10 évet lehet figyelembe venni. Azaz az időskori támogatást igénylőnek a 20 éves gondozási időszak alatt legalább 10 évig ápolási díjban kell részesülnie. Természetesen azok a nők is megkaphatják a támogatást, akik 40 év jogosultsági idővel mennek öregségi nyugdíjba.

A fent felsorolt feltételekből adódóan ugyanakkor nem lehet jogosult a juttatásra, aki nem a gyer-

mekét, hanem más családtagját ápolta, továbbá az sem, akinek a 20 év több családtag ápolásából adódott össze. Ugyancsak nem tarthat igényt erre az ún. nyugdíj-kiegészítésre az sem, aki ugyan 20 éven át gondozta (gondozza) a gyermekét, azonban az öregségi nyugdíjra még nem szerzett jogosultságot, illetve a nyugdíja folyósítás nélküli megállapítását (rögzített nyugdíj) kérte.

A támogatás mértéke havi 50.000,- Ft, ami a nyugdíj, illetve az ápolási díj mellett is folyósítható, azonban az nem minősül nyugdíjnak.

A támogatást az arra jogosító feltételek bekövetkezésétől, legkorábban azonban az igény előterjesztésének időpontját megelőző hatodik hónap első napjától lehet megállapítani.

A rokkantsági nyugdíjrendszer átalakítását követő szabályozás anomáliái és megoldási javaslatok

A nyugdíjrendszer 2012. január 1-jétől történt jelentős átalakítása a fogyatékos, köztük a mozgáskorlátozott emberek döntő többségét nagyon komolyan érintette. Sokak esetében az addigi jövedelmük csökkenését, elvesztését, valamint életkörülményeikben történt jelentős negatív változást is eredményezett anélkül, hogy egészségi állapotuk javult volna. A MEOSZ ezért részletesen vizsgálta a 2012. január 1-jétől hatályos megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI (Mmtv) törvény rendelkezéseit. Bár a törvényt már többször módosították, ennek ellenére jelenleg is számos ellentmondást, igazságtalanságot, méltánytalan rendelkezést tartalmaz, melyek sok esetben rendkívüli hátrányt okoznak azoknak, akik egészségi állapotuk megromlása miatt már amúgy is nehéz helyzetben vannak.

Az Mmtv. alapján 2012. január 1-jétől már nincs lehetőség rokkantsági nyugellátás megállapítá-

sára. A meglévő rokkantsági nyugdíjak és egyéb nyugdíjszerű ellátások ugyanakkor az egészségbiztosítás körébe tartozó ún. megváltozott munkaképességűeknek járó ellátásokká – bizonyos esetekben öregségi nyugdíjjá –alakultak át.

A rendszer ily módon bekövetkezett változása az érintettek – különösen a volt rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjasok – esetében több, kisebb-nagyobb változást hozott. Ilyennek mondható például, hogy – a nyugdíjrendszerből kikerülve – elvesztették a nyugdíjasokat megillető különféle kedvezményeket, az ellátás esetleges méltányosságból történő emelésének lehetőségét.

Ennél még jelentősebb változást okozó – és inkább az új ellátottakat érintő – különbség, hogy amíg a rokkantsági nyugdíj összegét korábban az érintett által megszerzett összes szolgálati idő, illetve elért kereset figyelembe vételével állapí-

tották meg, addig a megváltozott munkaképességűeknek járó ellátások összege már nem függ a megszerzett összes szolgálati időtől és az elért kereset is csak bizonyos mértékig játszik szerepet az ellátás kiszámításában, mivel korábban a minimálbér, jelenleg pedig az évente meghatározott alapösszeg bizonyos százalékában maximumra került az ellátás összege.

► Hatékony megoldást az jelentene, ha az Mmtv. egyrészt rögzítené, hány év biztosított idő szükséges a megváltozott munkaképességűeknek járó ellátás megállapításához, majd az elbírálás során nem csak az igénybejelentést megelőző időszakban elért, hanem az érintett által bármikor megszerzett biztosításban töltött idő figyelembe vehető lenne, továbbá az ápolási díj folyósításának időtartamát biztosított időként ismernék el. Ez azt eredményezhetné, hogy nem esne el az ellátástól, aki éveken át dolgozott, de az utolsó időszakban valamely okból nem szerzett biztosításban töltött időt, ugyanakkor ezáltal nem sérülne az – a jogalkotó által preferált – az elv sem, miszerint az ellátás elsősorban a munkából kiesett emberek jövedelmének pótlását szolgálja egészségi állapotuk megromlása esetén.

► Hivatalból felül kellene vizsgálni mindazok ellátásának összegét, akik az Mmtv. 33/A § (1) bekezdés b) pontja szerint megállapított rehabilitációs ellátásban részesültek, és az azt követő felülvizsgálat után ismételt megváltozott munkaképességűek ellátására váltak jogosulttá.

A felülvizsgálat során az Mmtv. jelenleg hatályos 33/a § (1) bekezdés a) pontjában, illetve (2) bekezdés a) pontjában foglalt, a rokkantsági ellátásra vonatkozó szabályok figyelembe vételével kellene az új döntéseket meghozni oly módon, hogy a havi átlagjövedelemként megállapított összeget növelni kellene a nyugdíjemelések évente meghatározott mértékeivel, továbbá az érintett ellátása a hivatalbóli felülvizsgálatot követően nem lehetne kevesebb addigi ellátásánál.

Az Mmtv. 33/a § (1) bekezdés a) pontja úgy rendelkezik:

„Amennyiben a 32. § (1) bekezdése alapján rokkantsági ellátásban részesülő személy vagy a 33. § (1) bekezdése alapján rehabilitációs ellátásban részesülő személy felülvizsgálatát követően az ellátott rokkantsági ellátásra jogosult, az ellátás összegét a 12. § (1) bekezdésében foglaltak szerint kell megállapítani azzal, hogy az - az állapotjavulás kivételével - nem lehet kevesebb a felülvizsgálatot megelőző hónapra járó ellátás összegénél.

A (2) bekezdés a) pontja szerint: az (1) bekezdés a) pontjának alkalmazása során havi átlagjövedelemként a 2011. december 31-én

a) rendszeres szociális járadékban részesülő személy esetén a felülvizsgálatot megelőző hónapra járó ellátás összegének 250 százalékát,

b) átmeneti járadékban részesülő személy esetén a felülvizsgálatot megelőző hónapra járó ellátás összegének 200 százalékát,

c) III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban részesülő személy esetén a felülvizsgálatot megelőző hónapra járó ellátás összegének 165 százalékát,

d) II. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban részesülő személy esetén a felülvizsgálatot megelőző hónapra járó ellátás összegének 155 százalékát,

e) I. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjban részesülő személy esetén a felülvizsgálatot megelőző hónapra járó ellátás összegének 145 százalékát kell figyelembe venni.”

► A rokkantsági ellátás kiszámítására vonatkozó rendelkezések alkalmazását álláspontunk szerint az indokolja, hogy a rehabilitációs ellátást követően ismételt megváltozott munkaképességű-

eknek járó ellátásra jogosulttá váló, egykori rokkantsági nyugdíjasok a fent említett szabályozási egyenlőtlenségek miatt rosszabbul jártak azoknál, akiknek a rokkantsági nyugdíját 2012. január 1-jétől rokkantsági ellátássá minősítették át.

► Javasoljuk az Mmtv. 19. § (2a) bekezdésének a 2016. május 1-je előtti szövegezésre történő módosítását az alábbiak szerint: Állapotváltozás esetén a megváltozott munkaképességű személyek ellátása összegének megállapítása során havi átlagjövedelemként a korábban alapul vett havi átlagjövedelemnek az évente bekövetkezett fogyasztói árnövekedés mértékével növelt összegét kell figyelembe venni.

► Szintén az ellátások összegének kiszámítására vonatkozó javaslatunk, hogy az Mmtv 9. illetve 12. §-ainak módosításával az ellátások egyes kategóriákra vonatkozó felső határait meg kell szüntetni. Ez a rendelkezés rendkívül hátrányosan érinti azokat a megváltozott munkaképességűvé vált személyeket, akik ezen állapotuk bekövetkezését megelőzően magasabb keresettel, jövedelemmel rendelkeztek. Nekik nem csak egészségi állapotuk megromlásával, hanem jövedelmük komoly csökkenésével is számolniuk kell.

► A fent ismertetett módosító rendelkezések elenére is definiálni volna szükséges az Mmtv-ben, hogy a rehabilitáció, különösen a foglalkoztatási rehabilitáció mikor tekinthető sikeresnek. Véleményünk szerint sikeres lehet a foglalkoztatási rehabilitáció, ha az érintetteknek sikerült az egészségi állapotuknak, a készségeiknek és a képesítésüknek megfelelő munkahelyen elhelyezkedniük, és keresetük eléri az általuk betöltött munkakörre megállapított átlagos jövedelemszint 80%-át.

► Az Mmtv. 7. § 2017. évi LXXII. törvénnyel módosított (6) bekezdését az alábbiak szerint javasoljuk megváltoztatni:

(6) A rehabilitációs ellátás időtartamának lejártakor vizsgálni kell, hogy a rehabilitációs tervben

foglaltak, különösen a foglalkozási rehabilitáció sikeresen lezajlott-e.

Ha a foglalkozási rehabilitáció nem vezetett sikerre és ennek oka nem az ellátásban részesülőt terhelő együttműködési kötelezettség elmulasztása, akkor – rehabilitálhatóság esetén – részére a rehabilitációs ellátást újból meg kell állapítani. Ha az érintett egészségi állapotában a korábbi felülvizsgálat során figyelembe nem vett romlás következett be, részére akkor is rokkantsági ellátást kell megállapítani, ha egyébként rehabilitálhatónak minősül. A rehabilitációs ellátás időtartamának lejártakor a hatóságnak a felülvizsgálatot hivatalból kell lefolytatnia, az újabb felülvizsgálat megtörténteig az érintett részére az ellátást folyósítani kell.

► Az Mmtv. 7. § (6) bekezdésével kapcsolatban fent írt módosítási javaslat az itt jelentkező problémát is orvosolná. Amennyiben azonban e módosítási javaslatunk nem találkozna a jogalkotó szándékával, akkor a most tárgyalt anomália kiküszöbölését az is szolgálhatná, ha a rehabilitációs ellátás ismételt megállapítására, akkor is lenne lehetőség, ha az érintett az igényelbírálás időpontjában keresőtevékenységet folytat.

► Véleményünk szerint hatékonyabban szolgálná a fogyatékos személyek foglalkoztatását a rehabilitációs hozzájárulás intézményének olyan átalakítása, mely a jelenleginél jobban ösztönözné a munkáltatót fogyatékossgal élő munkavállaló foglalkoztatására. Ez jelenthetné akár azt, hogy ilyen esetben személyenként a rehabilitációs hozzájárulás 150%-ának megfizetése alól mentesülne (pld. két fő fogyatékos személy alkalmazása esetén három főre eső hozzájárulás alól mentesülne.) De megvalósulhatna ez úgy is, hogy fogyatékos munkavállaló alkalmazása esetén is 100%-os lenne a mentesülés, azonban emellett további támogatást kapna a foglalkoztatással kapcsolatban felmerült költségek fedezésére.

► Úgyszintén a foglalkoztatást érinti az Mmtv. ál-

tal szabályozott rehabilitációs kártya intézménye, mely a megváltozott munkaképességű személyek védett, illetve integrált foglalkoztatását hivatott támogatni azáltal, hogy az azzal rendelkező munkavállalót alkalmazó munkaadó adókedvezményre jogosult.

► A rehabilitációs kártya igénybe vételére jogosultak köre viszont – annak ellenére, hogy ez év január 1-jétől e jogosult kör egyébként bővült – úgy került meghatározásra, hogy abból a megváltozott munkaképességűek egy része, épp azok, akik súlyosabban egészségkárosodottak (a fogyatékos személyek jelentős hányada is ide tartozik), még mindig kimarad. Az említett jogszabályváltozás ellenére sem veheti igénybe például a rehabilitációs kártyát az a megváltozott munkaképességű munkavállaló, aki D kategóriába tartozik, vagyis kizárólag folyamatos támogatással foglalkoztatható.

► A rehabilitációs kártya intézménye sem nyújt tehát tényleges támogatást azoknak a munkáltatóknak, akik súlyosan egészségkárosodott (gyakran fogyatékos) személyt alkalmaznak, esetleg támogatás esetén alkalmaznának.

► A MEOSZ készített egy részletes, országos felmérést tagjai körében képzési, továbbképzési, valamint foglalkoztatási helyzetükre vonatkozóan. Bár a felmérés nem reprezentatív, a válaszok teljes mértékben alátámasztják a rehabilitációs kártyával kapcsolatban fent kifejtetteket. Azon kérdésre, hogy „Mennyire segített Önnek az elhelyezkedésben a rehabilitációs kártya?”, 176 válaszadóból 102 fő (58%) úgy nyilatkozott, hogy azzal nem rendelkezik, 31 fő (17,6%) azt válaszolta, hogy nem segített, és csupán 27 fő (15,3%) állította, hogy ez segítséget nyújtott. 16 fő válaszadó (9,4%) nem tudta megítélni, hogy ez segítség volt-e, vagy sem.

► A válaszadók többsége tehát – bár mozgáskorlátozott – nem rendelkezik rehabilitációs kártyával, feltehetően azért, mert arra nem jogosult. Ez is arra utal, hogy a rehabilitációs kártyára jogosultak köre még mindig nem megfelelő módon szabályozott.

► Figyelemmel arra, hogy a megváltozott munkaképességűek közül azok, akik kizárólag támogatással foglalkoztathatók, a jogszabály módosítás ellenére sem jogosultak a rehabilitációs kártya igénybe vételére, célszerű lenne ezt rájuk is kiterjeszteni. Ez annál is inkább indokolt, mivel a fogyatékos emberek egy része épp ebbe a kategóriába tartozik, és – állapotuk miatt – nekik okoz a legnagyobb nehézséget az elhelyezkedés, hiszen feltehetően az ő esetükben kell a munkáltatónak leginkább alkalmazkodnia.

► A megváltozott munkaképességűekre vonatkozó keresetkorlátot nem a minimálbér, hanem a garantált bérminimum %-ában kellene meghatározni. Ez annál is inkább indokolt lenne, mivel a biztosítottak minősülő egyéni, illetve társasvállalkozók esetében a jelenlegi szabályozás értelmében már most is a rájuk vonatkozó garantált bérminimum összegét kell alapul venni, ugyanakkor ezt a különbségtételt vállalkozók és egyéb munkavállalók között semmi nem indokolja.

► Ezen túlmenően a keresetkorlát túllépése esetén az ellátást nem megszüntetni, hanem szüneteltetni kellene. E javasolt módosítások egyfelől nem járnának további költségvetési kiadásokkal, ugyanakkor az esetlegesen elérhető magasabb kereset – a hozzákapcsolódó adó-, illetve járulék terheket is figyelembe véve – az állam számára bevételt jelenthetne. A megszüntetés helyett az ellátás szüneteltetésének további pozitív hozama lenne, hogy ezáltal, mivel a jövedelemkorlát túllépése nem járna ellátásuk elvesztésével, többen választanák a keresőtevékenységet az ellátás folyósítása helyett.

► Azok a rokkantsági ellátásban részesülők, akik 2011. december 31-én rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjra voltak jogosultak, az öregségi nyugdíjkorhatáruk betöltésekor választhassák rokkantsági ellátásuk öregségi nyugdíjja történő átminősítését akkor is, ha 1955-ben vagy azt követően születtek.

A MEOSZ évek óta lobbizik a 24 órás támogató szolgálatért

A MEOSZ évek óta jelzi az Emberi Erőforrások Minisztériumának, hogy a fogyatékos emberek méltóságteljes, önálló életviteléhez 24 órás támogató szolgálatokra van szükség. A fejlesztés szerepel az Országos Fogyatékosügyi Program Intézkedési Tervében, a jogszabályváltozás azonban mégis várat magára.

A MEOSZ a minisztériumnak írt legutóbbi levelében üdvözölte, hogy az elmúlt esztendőben a pályázati források lehetővé tették a támogató szolgálatok eszközparkjának javítását és a szolgáltatások kapacitásának bővítését, ugyanakkor ismételten felhívta a figyelmet a 24 órás támogató szolgálatok szükségességére.

A MEOSZ tagságának életét folyamatosan megnehezíti, hogy a fokozott támogatási szükségletű személyek számára továbbra is az intézmény az elérhető alternatíva a közösségi típusú szolgáltatások helyett. A támogató szolgálatok kizárólag munkaidőben üzemelnek, és ez olyan hely-

zeteket teremt, melyek az emberi méltóságukat veszélyeztetik, hiszen hétfvégén, ünnepeken vagy a délutáni időszakban alapvető gondozásuk marad el. Ezen túlmenően nehezített a munkába, iskolába való bejárás, és a családi-kulturális élet, szabadidő, sportoláshoz való hozzáférésük, mert életüket leszűkítik az őket szállító, ellátó szolgáltatás korlátai. A tárcának több alkalommal elküldtük állásfoglalásunkat: az emberi jogok érvényesülését garantáló új struktúrát kell kialakítani, mely méltóságteljes, önálló életvitelt eredményező, az év minden napján 24 órában és Magyarország egész területén igénybe vehető hozzáférést jelent. A szolgáltatás alapcélja ugyanis, hogy a fogyatékos emberek a szolgáltatás segítségével otthonukban élhessenek, és ne kelljen intézménybe kerülniük. Ez a szociális alapellátási forma ma nem felel meg ennek az elvárásnak.

A szövetség elnöke elengedhetetlennek tartja a támogató szolgáltatás kapacitásainak és finan-

szírozásának növelését is a gépjárműpar megújításával együttesen. A működtetésére fordított költségvetési források folyamatosan csökkennek: míg 2008-ban nyolcmilliárd forintból gazdálkodhattak, addig 2017-ban valamivel több mint hárommilliárd forint jutott nekik. Az előregedő gépjárműpark további gondot jelent, melyre a pályázatok mellett további forrásokat kellene átcsoportosítani.

Szövetségünk legutóbb a Fogyatékkal Élők Jogaiért Felelős Tematikus Munkacsoportjának 2017. december 7-i ülésén hívta fel a figyelmet a 24 órás támogató szolgálatok hiányára és arra, hogy a szolgálatok működését továbbra sem tartjuk megfelelően hozzáférhetőnek. Álláspon-
tunk szerint: „A közösségi ellátásként esetlegesen értelmezhető ellátások (támogató szolgálat, házi segítségnyújtás) korlátozott kapacitásokkal és keretek között működnek, elavult esz-

közparkkal. A szolgáltatásokhoz való hozzáférés tekintetében az időbeli korlátozottság (csak munkaidőben elérhetőek a szolgáltatások) területi lefedettség tekintetében egyenlőtlenségek mutatkoznak.”

A munkacsoport ülésén ismertetett véleményünkre, melyet írásban is megküldtünk, az államtitkárság munkatársaitól az alábbi szóbeli visszajelzést kaptuk: kapacitáshiánnyal küzd ez a terület, de dolgoznak a működési feltételek javításán. Hangsúlyozták, hogy az önkormányzatok létrehozhatnak alapszolgáltatásokat, illetve bent maradtak olyan feladatmutatók, amelyeket nem vittek el a szolgáltatók.

AKADÁLYMENTESÍTÉS

MEOSZ állásfoglalás a lépcsőlift, a korlátlift és lépcsőjáró-berendezés alkalmazásáról

MEOSZ elkötelezett a mozgáskorlátozott emberek önrendelkező életének megvalósítása iránt, melybe beletartozik az akadálymentesítés kötelező megteremtése is. A Szövetség az akadálymentesítés során ezért csak olyan műszaki megoldást tud elfogadni, ami megvalósítható, önálló, biztonságos és méltóságteljes használatot eredményez.

A MEOSZ 2017 nyarán adta ki a korlátliftek alkalmazására vonatkozó állásfoglalását. A Szövetség nem támogatja a szerkezetet, mert több szempontból is alkalmatlannak tartja, és nem felel meg az önálló használat kritériumának sem. Cél, hogy az eddig kihelyezett korlátlifteket is végleges akadálymentesítést biztosító megoldásokra cseréljék. A FINA vizes VB kapcsán szakmai állásfoglalást adtunk ki a tervezőcég megkeresésére, ezt az állásfoglalást a turisztikai pályázatok véleményezéséhez valamint az M3-as kampányban is használtuk, és arra bátorítottuk tagszervezeteinket, hogy ők is használják a helyi érdekérvényesítés során!

Az akadálymentesítés célja, hogy a fogyatékos emberek számára megteremtjük az önálló, biztonságos, méltóságteljes használat és közlekedés emberi jogi feltételeit.

A Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége az épített környezet, a közhasználatú építmény fizikai akadálymentesítése során a lép-

csőliftek, korlátliftek és lépcsőjáróliftek beépítéséről és alkalmazásáról szóló állásfoglalása szerint

► lépcsőlift, korlátlift alkalmazása kizárólag azokon a helyeken történhet meg, ahol egyáltalán nincs lehetőség a lépcső melletti rámpa kialakítására, illetve amikor 1,8 méternél magasabb szintkülönbség áthidalása helyhiányában nem oldható meg lifttel. Új építés esetén nem lehet hivatkozási alap, kizárólag utólagos akadálymentesítésnél fogadható el.

► lépcsőjáró-berendezés üzemszerű használata szigorúan tilos! Ez a berendezés kizárólag magán-személyek magánéletében ideiglenesen és rugalmasan használható eszközként alkalmazható és abban az esetben is csak segítő személy közreműködésével.

A MEOSZ elnöksége elkötelezett a már beépített berendezések felszámolása mellett is.

A szövetség elnöksége minden rendelkezésére álló eszközzel megakadályozza, hogy az épített környezet, a közhasználatú épületek és a közösségi közlekedés akadálymentesítése során olyan eszközöket alkalmazzanak, melyek mindenféle szempontból alkalmatlanok a mozgássérült emberek számára.

Magyarországon egyre gyakoribb probléma, hogy az akadálymentesítésben, egyetemes tervezésben és az emberi jogi megközelítésben járatlan döntéshozók, beruházók, kivitelezők és építésszek – figyelmen kívül hagyva a fogyatékos emberek szükségleteit – elvetik a megfelelő megoldásokat, és ezekkel a berendezéssel igyekeznek az akadálymentesítés látszatát kelteni. E megoldással hátrányt okoznak a kisgyermekes és babakocsi-val közlekedő családoknak is. Számos példával igazolhatjuk, hogy évek óta méregdrága, teljesen

használatatlan, minden mérnöki racionalitást nélkülöző „látszatakadálymentesítések” valósultak meg a MEOSZ, illetve a rehabilitációs szakmérnökök véleményezése nélkül.

Az épített környezet, a közhasználatú építmények, a közösségi közlekedés akadálymentesítése mellett a magyar állam többszörösen is elkötelezte magát, szándékát jogszabályokban rögzítette. Az alábbiakban tételesen felsorolt jogszabályok igazolják álláspontunk helyességét.

1. Magyarország Alaptörvénye

XV. cikk (1) bekezdése alapján a törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

A (2) bekezdése szerint Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

A (4) bekezdés értelmében Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.

Az (5) bekezdés rögzíti, hogy Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

XXI. cikk (1) bekezdés kimondja, hogy Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.

XXII. cikk (1) bekezdése értelmében Magyarország törekszik arra, hogy az emberhez méltó lakhatás feltételeit és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést mindenki számára biztosítsa.

2. Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény [CRPD egyezmény]

4. cikk 1. pont f) alpontja értelmében a részes államok kötelezettséget vállalnak arra, hogy biztosítsák és elősegítik valamennyi alapvető emberi jog és szabadság teljes megvalósulását valamennyi fogyatékossgal élő személy számára, a fogyatékossgal alapján történő bármiféle hátrányos megkülönböztetés nélkül. Ennek érdekében a részes államok vállalják, hogy: kutatásokat és fejlesztéseket valósítanak meg vagy segítenek elő az egyetemesen tervezett áruk, szolgáltatások, eszközök és létesítmények vonatkozásában, a jelen Egyezmény 2. cikkében meghatározottak szerint, amelyek a lehető legkisebb változtatással és anyagi ráfordítással megfelelnek a fogyatékossgal élő személyek speciális igényeinek, elősegítve felhasználhatóságukat és használatukat, valamint elősegítik az egyetemes tervezést a szabványok és irányelvek kidolgozása során;

9. cikk 1. pont a) alpont szerint: a fogyatékossgal élő személyek önálló életvitelének és az élet valamennyi területén történő teljes körű részvételének lehetővé tétele érdekében a részes államok megfelelő intézkedéseket tesznek, hogy másokkal azonos alapon biztosítsák a fogyatékossgal élő személyek számára a fizikai környezethez, a közlekedéshez, az információhoz és kommunikációhoz, beleértve az információs és kommunikációs technológiákat és rendszereket, valamint más, nyilvánosan hozzáférhető vagy rendelkezésre álló lehetőségekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférést, mind városi, mind vi-

déki területeken. Ezek az intézkedések, amelyek magukban foglalják a hozzáférési akadályok és korlátok beazonosítását és felszámolását, többek között a következőkre vonatkoznak épületek, utak, közlekedés és más bel- és kültéri létesítmények, így iskolák, lakóházak, egészségügyi létesítmények és munkahelyek.

3. Fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény [Fot.]

5. § (1) bekezdés alapján a fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre.

A (2) bekezdés rögzíti, hogy az (1) bekezdésben foglalt jog vonatkozik különösen a közlekedéssel és az épített környezettel kapcsolatos tájékozódási lehetőségekre.

4. Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény [Étv.]

2.§ 1. pontja értelmében akadálymentes: az épített környezet akkor, ha annak kényelmes, biztonságos, önálló használata minden ember számára biztosított, ideértve azokat az egészségkárosodott egyéneket vagy embercsoportokat is, akiknek ehhez speciális eszközökre, illetve műszaki megoldásokra van szükségük.

31. § (1) bekezdés d) pontja kimondja, hogy az építmény elhelyezése során biztosítani kell a közhasználatú építmények esetében a mindenki számára biztonságos és akadálymentes megközelíthetőséget.

A (4) bekezdés c) pontja alapján pedig az építménynek és részeinek (önálló rendeltetési egység) építése, felújítása, átalakítása, bővítése, helyreállítása, korszerűsítése során biztosítani kell mindenki számára a közhasználatú építmények esetében a biztonságos és akadálymentes használatot.

5. Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet [OÉK]

31. § (1) bekezdése kimondja, hogy az építményeket csak úgy szabad elhelyezni, hogy azok együttesen feleljenek meg a településrendezési, településképi, illeszkedési, a környezet-, a táj-, természet- és a műemlékvédelmi, továbbá a rendeltetési, az egészség-, a tűz-, a köz- és más biztonsági, az akadálymentességi követelményeknek, valamint a geológiai, éghajlati, illetőleg a terep, a talaj és a talajvíz fizikai, kémiai, hidrológiai adottságainak, illetőleg azokat ne befolyásolják károsan.

50. § (3) bekezdés d) pontja értelmében az építménynek meg kell felelnie a rendeltetési célja szerint a biztonságos használat és akadálymentesség.

54. § (1) bekezdése szerint az építményt és annak részeit úgy kell tervezni, megvalósítani, ehhez az építési terméket, építményszerkezetet és beépített berendezést úgy kell megválasztani és beépíteni, hogy a rendeltetésszerű használathoz biztonságos feltételeket nyújtsanak és ne okozzanak balesetet, sérülést, például

- a)** elcsúszást, elesést (pl. közlekedés közben),
- b)** megbotlást, mellélépést (pl. nem megfelelő világítás miatt),
- c)** leesést (pl. váratlan szintkülönbség, vagy korlát, mellvédfal hiánya, kialakítási hibája miatt),
- d)** fejsérülést (pl. nem megfelelő szabad belmagasság, szabad keresztmetszet miatt),
- e)** ütközést (pl. nem megfelelő megvilágítás, tartalék világítás hiánya, tükröződés miatt, vagy építményen belüli járműmozgásból),
- f)** égési sérülést (pl. védelem nélküli forró felülettől, folyadéktól, gőztől),
- g)** áramütést (pl. földelési, szerelési hibából, vagy villámcsapás miatt),
- h)** robbanást (pl. energiahordozó, hőtermelő vezeték, berendezés hibája miatt),
- i)** elakadást, beszorulást (pl. szűkös méretű terek vagy nyílások miatt).

54/A. § (1) bekezdése alapján a tervezési programban meg kell határozni a közhasználatú építmény azon építményrészeit, amelyeknél az akadálymentes használatot biztosítani kell. Az akadálymentes használatához olyan jelző-információs rendszert kell alkalmazni, amely a rendeltetésszerű használó fogyatékos személyt segíti az építmény, építményrész használatában.

(2) Az elsődlegesen fogyatékos személyek használatára szolgáló épületet, épületrészt, önálló rendeltetési egységet és helyiséget az akadálymentes használatot biztosító módon kell tervezni és megvalósítani.

Speciális előírásokat tartalmaz továbbá az OTÉK 61-67., 82., 85., 96., 99., 104., és 108. §-a. (pl.: padlók, nyílászárók, rámpák, lépcsők, lépcsőpihenők stb.)

Együttműködés az Egyenlő Bánásmód Hatósággal az akadálymentesítés kapcsán

A MEOSZ 2017 elején egyeztetést kezdeményezett az Egyenlő Bánásmód Hatósággal. A Szövetség a jövőben szeretne szorosabban együttműködni a Hatósággal, ugyanis az EBH eljárásai nagyon hatékonynak bizonyulnak például a közintézmények akadálymentesítésének számon kérésében. A Hatóság is nyitott volt a közös munkára, így remélhetőleg ezen a területen, és más, jogszértő ügyekben is még több eredményt tud a MEOSZ elérni. Egyéni kérelemre, bárki kérésére indítanak eljárást, ha például egy postahivatal, egy orvosi rendelő, egy idősok otthona vagy egy közösségi közlekedési szolgáltató nem teljesíti az akadálymentesség követelményét, diszkriminálva ezzel a mozgássérült embereket. De azt is

vizsgálhatják, ha egy sajátos nevelési igényű tanuló nem kapja meg a szakértők által kötelezően előírt fejlesztést az iskolában. Dr. Gregor Katalin, a Hatósági és Jogi Főosztály vezetője a tagszervezeteknek tartott képzésen elmondta: kevés olyan ügy van, ahol az eljárás alá vont intézmény, szolgáltató nem teljesíti a követelményeket. Ha mégsem teszi meg, végrehajtási bírságot szabnak ki, ezért jellemzően végrehajtják az általuk előírtakat. Nemcsak magánszemély, hanem a MEOSZ vagy valamely tagegyesülete is fordulhat hozzájuk közérdekű igényérvényesítéssel egy diszkriminációs ügyben. A tagszervezeteink figyelmét 2017-ben előadások keretében hívtuk fel a Hatóság jogkörére az eljárások fontosságára.

Egyeztetés a távközlési szolgáltatások akadálymentesítéséről

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) a készülő uniós szabályozás kapcsán foglalkozik a hazai távközlési szolgáltatások akadálymentesítésével. 2017. januárjában egyeztetésre hívta a fogyasztóes emberek szervezeteit – köztük Szövetségünket is - hogy tegyenek javaslatokat a témában.

A megbeszélésen ismertetett kutatás szerint a mozgássérült emberek egyik legnagyobb gondja még mindig az ügyfélszolgálatokra történő bejutás. Többségük kevésbé korszerű számítástechnikai eszközökkel rendelkezik, keveseknek van okostelefonja. A megkérdezettek akadálymentes ügyfélszolgálatokat és megközelíthetőséget szeretnének, oktatást a számítógép-használatról, továbbá az ingyenes internethozzáférés is segítséget jelentene nekik.

A MEOSZ - ahogy korábban a Digitális Jólét Programhoz írt javaslatában is - jelezte, hogy ezeken a területeken jól kidolgozott támogatási rendszerrel, valamint képzéssel változtatni kell. A távközlési

szolgáltatók kötelesek ügyfélszolgálatukat, üzleteiket akadálymentesíteni, akadálymentes parkolóhelyet, bejutást biztosítani a helyiségekbe, ott megfelelő szabad teret biztosítani a kerekesszékes ügyfelek mozgása számára, megfelelő magasságú, térdszabad kialakítású pultokat, megfelelő kialakítású, magasságú sorszámhúzó, ügyféltájékoztató rendszert stb. Az NMHH képviselői jelezték: egyeztetnek a szolgáltatókkal, s szeretnék elérni, hogy a cégek vállalásokat tegyenek a komplex akadálymentesítés elérése ügyében. A megbeszélést követően Kovács Ágnes, a MEOSZ elnöke az NMHH elnökének írt levelében nyomtatékosította a Szövetség elvárásait. E szerint „Fontos tehát kiemelni, hogy az akadálymentesség biztosítása számukra jelenleg is törvényi kötelezettség, amelynek eleget kell tenniük. Ennek teljesítéshez határidőket szükséges megjelölni, és a teljesülést folyamatosan ellenőrizni kell. Kérem, hogy ezt szíveskedjenek a szolgáltatókkal történő egyeztetés során hangsúlyosan képviselni!”

Lakás-akadálymentesítési támogatási rendszer

Problémák és megoldási javaslataink

NEMZETKÖZI ÉS HAZAI JOGSZABÁLYOKON ALAPULÓ EMBERI JOGI ALAPVETÉSEK

A Fogyatékosysággal élő személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) kihirdetésével Magyarország elismerte a fogyatékos emberek, beleértve a fokozottabb támogatást igénylő emberek jogát a megfelelő életminőséghez saját maguk és családjuk számára, beleértve a megfelelő ételmezt, ruházatot és lakhatást, továbbá az életkörülmények folyamatos javítását, továbbá Magyarország vállalta, hogy megteszi a megfelelő lépéseket annak érdekében, hogy e jog érvényesülését bármiféle fogyatékosyságon alapuló hátrányos megkülönböztetéstől mentesen védje és támogassa. (Egyezmény 28. cikk)

Az Egyezmény értelmében „a fogyatékosysággal élő személyek önálló életvitelének és az élet valamennyi területén történő teljes körű részvételének lehetővé tétele érdekében a részes államok megfelelő intézkedéseket tesznek, hogy másokkal azonos alapon biztosítsák a fogyatékosysággal élő személyek számára a fizikai környezethez, a közlekedéshez, az információhoz és kommunikációhoz, beleértve az információs és kommunikációs technológiákat és rendszereket, valamint más, nyilvánosan hozzáférhető vagy rendelkezésre álló lehetőségekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférést, mind városi, mind vidéki területeken. Ezek az intézkedések, amelyek magukban foglalják a hozzáférési akadályok és korlátok beazonosítását és felszámolását, többek között a következőkre vonatkoznak: épületek, utak, közlekedés és más bel- és kültéri létesítmények, így iskolák, lakó-

házak, egészségügyi létesítmények és munkahelyek;” [Egyezmény 9. cikk 1. pont a) alpont].

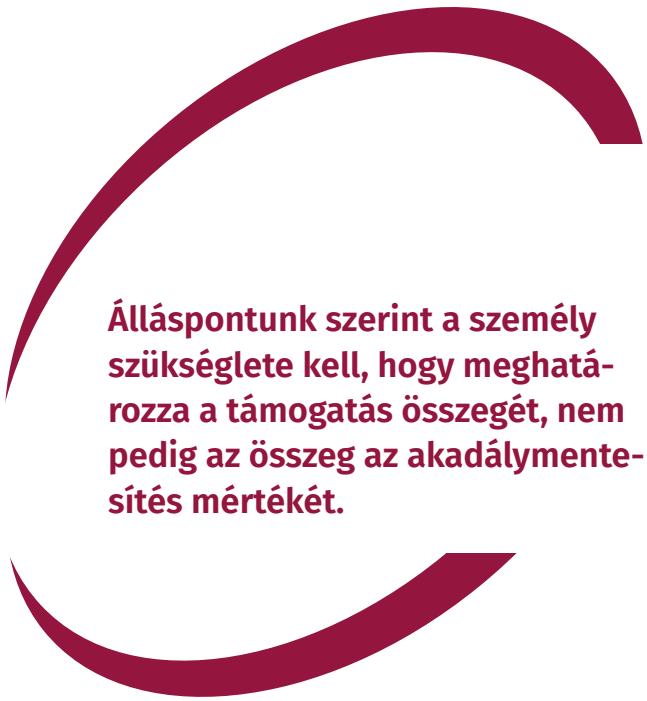
Az Alaptörvény XXII. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy Magyarország törekszik arra, hogy az emberhez méltó lakhatás feltételeit és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférést mindenki számára biztosítsa.

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény rögzíti továbbá, hogy a fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre, valamint joga van a fogyatékosyságának, személyes körülményeinek megfelelő lakhatási forma megválasztásához.

A JELENLEGI LAKÁS-AKADÁLYMENTESÍTÉSI TÁMOGATÁSI RENDSZER HIÁNYOSSÁGAI

A Kormány a mozgássérült emberek lakásigényének kielégítése érdekében megalkotta a lakáscélú állami támogatásokról szóló 12/2001. (I. 31.) Korm. rendeletet, melyben a mozgáskorlátozott személyek részére közvetlen, vissza nem térítendő állami támogatásként nyújtja az akadálymentesítési támogatást, lakás építéséhez, vásárlásához, valamint az akadálymentesítés többletköltségeire. Korábban a támogatás a 106/1988. (XII.26.) MT rendelet és a 77/1988 (XII.27.) PM-ÉVM rendelet alapján működött.

A jelenlegi akadálymentesítési támogatási rendszer kapcsán azonban ki kell mondani, hogy ma

Álláspontunk szerint a személy szükséglete kell, hogy meghatározza a támogatás összegét, nem pedig az összeg az akadálymentesítés mértékét.

már nem tölti be a 28 évvel ezelőtt hozzá fűzött reményeket, mert nem biztosítja a mozgáskorlátozott személyek számára a teljeskörű akadálymentesítés lehetőségét. A rendszerrel kapcsolatos problémák az alábbiakban foglalhatók össze, melyeket a MEOSZ már többször jelzett a kormányzat felé és megoldási javaslatokkal is élünk, eleddig azonban eredménytelenül.

a) A jelenlegi rendszer a medikális szemléletet követi, az akadálymentesítés minőségét, nagyságát az összeg befolyásolja a szükséglettel szemben: A támogatás odaítélésében 1988-2011-ig a MEOSZ tagszervezetei voltak „az első lépcső”. A kollégáink amellet, hogy a papírmunka logisztikáját és adminisztrációját elvégezték, tanácsokat is adtak a sorstársaknak.

Jelenleg az érintett jogosultságát orvosi papírokkal igazolja, és az összeghatárig választ az akadálymentesítésre váró munkálatok közül. Az eljárás során az orvosi papírjaiból nyert információhoz párosítják a műszaki dokumentációt és az abban akadálymentesítésre vonatkozó részt. Az egyén rehabilitációjának, társadalmi részvételének segítése nem szempontja a folyamatnak.

b) Bizonytalan, bürokratizált ügyintézési folyamat:
A támogatás megítélését az állam a pénzintéze-

tekre bízta, akik olykor a jogszabályi rendelkezésekkel ellentétesen, vagy azt felülírva követelnek a mozgáskorlátozott személyektől igazolásokat (pl.: közjegyzői okiratot kértek magánokirat helyett), valamint egészségügyi dokumentumokat. A gyakorlatuk bizonytalan, különbségek vannak az egyes pénzintézetek, és a pénzintézetek fiókjai között is. Jelen rendszerben a mozgáskorlátozottaknak kell – többször is – felkeresniük a pénzintézeteket. Elmondásaikban hátrányos megkülönböztetésről is beszámolnak, szélsőséges eset volt, amikor az ügyintéző a gondnokság alá helyezést kérte számon magától az érintettől. A beérkező panaszok arról is szólnak, hogy a kormány szándékától eltérően további díjak befizetését írják elő az igénylők számára. 2015-ben az OTP centralizálta a támogatás ügyintézését, ezáltal az ügyintézéssel foglalkozó fiókok száma jelentősen csökkent. Így a legnagyobb közlekedési hátrányban érintett társadalmi csoportot több órát kitevő utazásra kényszerítik. Abban az időszakban, amikor a MEOSZ végezte a feladatot, ezek a problémák nem álltak fent.

A MEOSZ 2016-ban felvette a kapcsolatot az OTP-vel azzal kapcsolatosan, hogy együttműködést alakítsunk ki a támogatás ügyintézése során, azonban az egyeztetés végül eredmény nélkül szakadt meg.

c) A teljes körű akadálymentesítés nem kerül felmérésre, kialakításra:

Teljes körű akadálymentesítésről akkor beszélhetünk, ha az igénylő lakáson belül tud közlekedni és kényelmesen élni: az adott helyiségeket, bútorokat azok funkcióinak megfelelően tudja használni, illetve el is tudja hagyni az adott lakóépületet.

Az állam által jelenleg nyújtott 300.000 Ft nem elégséges a lakáshasználattal összefüggő életvitel nehézségeit csökkentő, a rendeltetésszerű használatot biztosító műszaki akadálymentesítési munkák elvégzésére. Ráadásul a támogatás igénybevételét követően a jogosult személy, aki adott esetben csak a fürdőszobája akadálymentességét

tudta megvalósítani, az újabb támogatást csak 10 év elteltével tudja újra igényelni.

Sajnálatos módon a jelenlegi társadalmi helyzetben az is egyértelmű, hogy a mozgáskorlátozott személyek pénzügyi lehetőségei igencsak korlátozottak. [ld.: Egyezmény preambuluma t) pont] Munkavállalásuk, jövedelemszerzésük korlátozott, melynek következtében hitelfelvételi lehetőségük csekély, így viszont nem áll rendelkezésükre olyan forrás, melyből lakásuk akadálymentesítését meg tudnák oldani. Kutatásokra, tapasztalatokra alapozva kimondhatjuk, hogy a fogyatékoságban érintett közösségen belül a társadalmi marginalizáció, elszegényedés, szegregá-

ció jelentős mértékben jelen van. Így a támogatási rendszer nem építhet arra, hogy a támogatáson felül jelentős megtakarításoknak vagy magas jövedelemnek köszönhetően az akadálymentesítésre szükséges saját forrás rendelkezésre áll. Az akadálymentesítés mértéke, annak bekerülési összege jelentős eltérést fog mutatni a fogyatékoság típusa és mértéke alapján. Előzetes számítások nélkül is megalapozott az az állítás, mely szerint a mozgásukban akadályozottak, azon belül is a súlyos mértékben sérültek és a halmozottan fogyatékos emberek lényegesen komolyabb műszaki megoldásokat, költségesebb berendezéseket, átalakításokat igényelnek. Egy szűkebb réteg érdekében a rendszernek tovább kell lépnie a

„küszöbmentesítés, rámpa, kád cseréje tusolóra” problematikáján. Összetettebb megoldásokra kell törekedni: például a mennyezetre szerelt, lakáson belül több pontba történő mozgatót segítő rendszer kiépítése, vagy az önállóságot eredményező automatizálás irányába is.

Szintén probléma, hogy a legmodernebb lakás-akadálymentesítési technológiákat, eszközöket a célcsoport nem ismeri, nem elérhető a számukra. Mi több, a szakemberek sem ismerik őket, legfeljebb a távoli jövő vívmányaiként tekintenek rájuk, miközben Magyarország EU-s forrásokat is kap ahhoz, hogy a modern támogató technológiákat hazánkban is ismertté tegye. Pedig a smart home-ok nemcsak az egyének önrendelkező életét segítik nagymértékben, hanem a fenntartható fejlődés és a költséghatékonyság szempontjainak is megfelelnek.

Álláspontunk szerint a személy szükséglete kell, hogy meghatározza a támogatás összegét, nem pedig az összeg az akadálymentesítés mértékét. Összességében a jelenlegi rendszer nem eredményorientált a fogyatékos emberek és a költségeket viselő állam szempontjából sem, mivel az erre felhasznált költségvetési források nem fognak hosszú távú és tartós eredményeket hozni. Kizárólag átmeneti és részleges megoldásokat, amelyek a felhasználó mozgássérült ember számára kevesebb akadályt jelentő, de változatlanul nem önállóságot eredményező lehetőséget teremtenek.

A SZÜKSÉGLETALAPÚ TÁMOGATÁSI RENDSZER INDOKLÁSA, JAVASLATAINK

Az előzőekben jelzett problémákra tekintettel többször javasoltuk a kormányzat számára a támogatási rendszer olyan átalakítását, mely az egyén szükségleteihez igazodna. A lakás-akadálymentesítési folyamatoknak összhangban kell lenniük az egyén támogató eszközeivel és rehabilitációjával is. Célként kell kitűzni az adott lakás és bútorteljes és megfelelő akadálymentesítését. Célunk, hogy elérhetőek, és az érintettek számára

ismertek legyenek azok az innovatív megoldások, melyek ma hazánkban csak szűk körben elérhetőek, pl. elektromosan mozgatható bútorok, Infokommunikációs eszközökkel központilag vezérelhető környezetirányító rendszerek.

A lakások ilyen formában történő teljes akadálymentesítése egyrésztől nagyobb beruházásokat vonna maga után, másrésztől növelné az ingatlanpiacon található akadálymentes lakások számát. A lépcsőházak, társasházi bejáratok akadálymentesítése hosszútávon jelente megoldást és biztonságos, kényelmes lakáshasználatot a teljes lakóközösség számára.

Kiemelten igaz lenne ez akkor, ha az állam lehetőséget biztosítana a nagyobb volumenű akadálymentesítési támogatás új akadálymentes lakások vételárába történő beszámítására, mivel azzal hozzájárulna az ingatlanpiac bővítéséhez, valamint az építetők akadálymentes lakások építésére ösztönöznék.

A kibővített támogatási rendszer egyrésztől elősegíti az egyén önálló, önrendelkező életvitelét, javítja az életminőségét, másrésztől csökkentheti az állam szociális terheit, csökkenti a családtagok ápolási terheit is, és megelőzi a további állapotromlás kialakulását.

A támogatási rendszer bővítése és rugalmassá tétele hosszútávon szolgálna a méltóságteljes életet társadalom több tagja számára is. Az új rendszer esszenciája lehetne a családbarát és esélyegyenlőségi politikáknak, hiszen közösségi lakhatási formákat erősíti oly módon, hogy egyszerre tud reagálni a frissen akadályozottá vált (pl. stroke-on átesett) emberek, az időskori közlekedőképesség csökkenést tapasztaló embertársainkon, valamint új utakat nyitna a kerekesszékekkel közlekedők és a négyvégtag érintett emberek számára is. A súlyosan mozgáskorlátozott emberek átélhetnék, hogy meglévő képességeiket kiaknázva, akadálymentes környezetben a közösségi részvételük alapkövei biztosítottak.

EGÉSZSÉGÜGY

– REHABILITÁCIÓ

Betegszállítás - segédeszköz szállítás

A MEOSZ újabb lépéseket tervez a súlyosan mozgáskorlátozott, elektromos kerekesszéket használó személyek esélyegyenlőségének megteremtése érdekében a betegszállítás során.

A MEOSZ több, mint egy éve próbálja elérni, hogy a mozgáskorlátozott betegek használatában lévő, könnyűszerkezetű és összecsatolható kerekesszékek mellett az elektromos kerekesszékeket is szállítsák el a beteggel együtt a betegszállító gépjárműben.

A MEOSZ szerint sérti a súlyosan mozgássérült emberek jogait a betegszállítók azon gyakorlata, hogy a betegek elektromos kerekesszékét nem szállítják el, csak a hagyományos, összecsatolható székeket. A 2017. januárban lezárult vizsgálatában az alapvető jogok biztosa is megállapította a jogsértést, és javasolta a szabályozás módosítását.

A Szövetség 2017. márciusában levélben kereste meg az emberi erőforrások miniszterét arra kérve, hogy teremtsen meg az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés jogszabályi és finanszírozási feltételeit. Azaz, tegye kötelezővé, hogy a betegszállítást végző szolgáltatók kötelesek legyenek a beteggel együtt, egy időben elszállítani a használatában lévő kerekesszékét is, annak típusától függetlenül.

Ezt akkor is kötelesek legyenek megtenni, ha erről a betegszállítást elrendelő orvos nem rendelkezett. A betegszállítókat kötelezzék olyan gépjárművek beszerzésére, vagy a meglévők átalakítására, amelyek lehetővé teszik, hogy a kerekesszéket a beteggel együtt biztonságosan lehessen elszállítani. Továbbá, tegyen lépéseket annak érdekében, hogy a jelen konstrukció helyébe – mely szerint egy időben csak korlátozott számú segédeszközt írhat fel az orvos – olyan jogi szabályozás lépjen, mely az egyéni szükségleteken alapuló eszközigényt veszi figyelembe.

Mivel megkeresésünkre semmilyen kormányzati intézkedés nem történt, ezért a MEOSZ elnöke egyeztetésre hívta az érintett tárcák, szervezetek képviselőit. Sajnálatos, hogy a megbeszélésre pont a területért felelős egészségügyi államtitkárság nem jött el, miközben ezt a feladatot nekik kellene megoldani. Azért is szomorú ez, mert egy erre vonatkozó ombudsmani vizsgálat során éppen az egészségügyi államtitkár írta azt, hogy a megoldási lehetőségeket egy széles szakmai grémium bevonásával szükséges egyeztetni és elvégezni – tette hozzá.

Az ombudsmani vizsgálathoz kapcsolódóan az államtitkárság még 2013-ban felmérte, hogyan

lehetne megoldani a problémát, és arra jutott, hogy régióként legalább egy darab, speciális, hidraulikus emelővel, rögzítési pontokkal ellátott betegszállító járművel már eleget lehetne tenni a feladatnak. Nyolc, egyenként kb. 15 millió forintba kerülő gépjárművet kellene a célra biztosítani, így mintegy 120 millió forintos beruházásra van szükség. Azt is jelezték, hogy megvizsgálják, hogyan lehet erre uniós forrást biztosítani. Sajnos azóta érdemi lépés az ügyben nem történt.

Kovács Ágnes hangsúlyozta: a biztos jelentései is megerősítették a MEOSZ álláspontját, miszerint a jelenlegi szabályozás, amely csak a könnyű szerkezetű, összecusukható kerekesszékek szállítását írja elő, ellentétes az esélyegyenlőségi törvénnyel, a fogyatékos emberek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel. Magyarország több jogszabályban is kötelezettséget vállalt arra, hogy egyenlő esélyű hozzáférést biztosít a fogyatékos embereknek az egészségügyhöz, a közszolgáltatásokhoz, ez azonban mégsem valósul meg – hangsúlyozta Kovács Ágnes a megbeszélésen.

A megbeszélésen elhangzott: bár 2014 óta jogszabály írja elő a könnyűszerkezetes, összecusukható kerekesszéket elszállítását, a gyakorlatban ez sem mindig történik meg. A résztvevők kérték, hogy ilyen esetben az érintettek jelezzék a problémát

az Országos Mentőszolgálatnak vagy a betegszállítókat felügyelő ÁNTSZ-nek, a MEOSZ-nak és az Egyenlő Bánásmód Hatóságnak.

A mozgássérült embernek joga van a saját kerekesszékehez, amikor egészségügyi intézménybe, kezelésre szállítják. Az eszközök mindegyike más, egyénre szabott, személyes használati tárgy, mint mondjuk a szemüvegünk. Nem lehet helyettesíteni a kórházak saját kerekesszékeivel, már csak higiénés szempontok miatt sem. A MEOSZ a megoldási folyamatot szeretné elősegíteni, ösztönözni. A MEOSZ által kezdeményezett 2017. május 16-i egyeztetésen az EMMI uniós fejlesztésekért felelős államtitkársága vállalta, hogy a szükséges forrást rendelkezésre bocsátja, amellyel kapcsolatban megkereste az egészségügyért felelős államtitkárságot. A MEOSZ tudomása szerint azóta nem történt előrelépés az ügyben.

Az betegszállítók országos szövetségének elnökségével 2017 nyarán további egyeztetést folytatott Kovács Ágnes elnök. Az itt megszületett megállapodások hatására a betegszállítók felmérték hány speciálisan kialakított betegszállító járműre lenne szükség, árajánlatokat kértek be a költségek megismerésére. A két szövetség megállapodott abban, hogy tovább folytatják a lobbist, mely kiterjed a speciális szolgáltatás járműparkjának fejlesztése mellett a finanszírozásra is.

Szervezett célzott szűrővizsgálatokon való részvétel támogatása

A munkavállalókra, illetve munkáltatókra vonatkozó, a szűréseken való részvételt ösztönző intézkedések elősegíthetik a szűréseken való, a jelenleginél magasabb arányú megjelenést – fogalmazta meg a MEOSZ észrevételeit a Nemzetgazdasági Miniszter, valamint az Emberi Erőforrások Miniszterének a munkavállalók és munkáltatók részére nyújtott kedvezmények a szervezett célzott szűrővizsgálatokon való részvétel támogatására vonatkozó közös előterjesztése kapcsán.

Az Országos Fogytékosságügyi Program végrehajtásának 2015–2018. évekre vonatkozó Intézkedési Terve tartalmazza azt a vállalást, miszerint „Javítani kell a fogyatékos személyek egészségügyi ellátásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférését, ennek érdekében a betegszervezetek, valamint a fogyatékos személyeket képviselő érdekvédelmi szervezetek bevonásával kell felmérni a különböző fogyatékossgal élő gyermekek és felnőttek szűrő és egyéb diagnosztikai vizsgálatokhoz való hozzáférését. A felmérés eredményeire alapozva – a helyi sajátosságok figyelembevételével – programokat kell kidolgozni a szolgáltatások elérhetőségének javítása érdekében.

A MEOSZ a fentiek megvalósulása érdekében rendkívül hasznosnak tartja a szűrővizsgálatok ös-

tönzésére vonatkozó előterjesztést. A program megfelelő gyakorlati megvalósítás érdekében a részletszabályok kidolgozása során a MEOSZ az alábbiakra hívta fel a figyelmet. A megváltozott munkaképességű munkavállalók egy része rehabilitációs kártyára jogosult, melynek alapján az őt foglalkoztató munkáltató mentesül a szociális hozzájárulási adó megfizetése alól. Szükséges a szűrővizsgálaton megjelenést ösztönző, a munkáltatókra vonatkozó szabályozást úgy kialakítani, hogy a kedvezmény az adott munkáltatót azon munkavállalójával kapcsolatban is megilletse, akit rehabilitációs kártyával foglalkoztat, azaz vele összefüggésben szociális hozzájárulási adót egyébként nem fizet.

A MEOSZ az országos, vastagbél-szűrésre vonatkozó program kapcsán már kezdeményezte az EMMI Egészségügyért Felelős Államtitkársággal az együttműködést. A Szövetség úgy gondolja, hogy a munkáltatók és munkavállalók ösztönzése fontos lépés, de a szűrővizsgálatok akadálymentesítése alapfeltétel, ahhoz, hogy a mozgáskorlátozott emberek részt tudjanak venni a preventív vizsgálatokon. A MEOSZ stratégiai partner kíván lenni a fenti vállalat megvalósulásában, valamint a jogszabályi környezet kialakításban, ezért kéri, hogy vonják be a jogszabály-tervezetek előkészítésébe és véleményezésébe.

Akadálymentes szűrőprogramra van szükség

A mozgássérült emberek hozzáférését is biztosítani kell a most induló országos vastagbélszűrési programhoz, és minden hasonló, népegészségügyi programhoz, az egészségügyi szolgáltatások széles köréhez – hívta fel a szaktárca figyelmét Kovács Ágnes elnök.

A tárca nemrég bejelentette, hogy országos vastagbélszűrési programot indít, amellyel 1,8 millió embert tervez elérni. A MEOSZ elnöke a tárca vezetőjének írt levelében üdvözlí az intézkedést, és egyúttal arra figyelmeztet: hazánkban számos jogszabály írja elő, hogy az egészségügyi szolgáltatásokhoz, a különböző szűrési, népegészségügyi programokhoz biztosítani kell a fogyatékos emberek hozzáférését. „Magyarország többszörösen kötelezte el magát amellet, hogy minden területen teljes körű hozzáférhetőséget biztosít a magyar állampolgároknak. A szövetségünkhöz rendszeresen érkező panaszok szerint tagjaink a vizsgáló helyiségek és a berendezések akadálymentességének hiánya miatt kiszorulnak a megelőző célú vizsgálatok jelentős részéből. A mammográfiás-, a méhnyakrák- és a tüdőszűrés mellett így van ez többek közt a kolonoszkópiás vizsgálatoknál is.

A projekt előkészítése során felmérték a kolonoszkópiás vizsgálatokhoz és a kapcsolódó beavatkozásokhoz való hozzáférést, ám azt nem tudni, hogy az akadálymentességi szempontok megjelentek-e az előkészítés, a tervezés során, miközben ez már csak az uniós finanszírozás miatt is kötelező. A MEOSZ elnöke azt kérte a tárcától, hogy a projekt szolgáltatásai, infrastruktúrája és kommunikációja legyen komplexen akadálymentes. Ebbe beletartozik az a 20 szűrőbusz is, amit indítani terveznek: „E járművek akadálymentessége a fentiekkel összhangban szintén elvárás, különösen azért, mert a kistelepüléseken az akadálymentes közlekedés hiánya miatt a mozgássérült magyar állampolgárok mobilitása alacsonyabb, mint a nagyvárosban élő személyeké.”

Emellett külön hangsúlyt kell fektetni a fogyatékos emberek tájékoztatására. A programban érintett hét szűrőközpontnak, a résztvevő szakembereknek, háziorvosoknak megfelelő információkkal

kell rendelkezniük az akadálymentességgel, illetve a különböző károsodással élő emberek speciális igényeivel, és azokra adott megoldásokkal kapcsolatban. A fogyatékos emberek egészségügyi ellátásában is paradigmaváltásra van szükség. „Az egészségben eltöltött életek számának növekedése a mozgássérült emberek esetén éppúgy cél, mint minden magyar állampolgár esetében, és ezt ma sajnos hangsúlyozni kell. Ez csak akkor vezet

eredményre, ha az egészségügyi dolgozók felkészítésében megjelenik a mozgássérült személyekkel kapcsolatos szemléletváltás. Tagjaink arról számolnak be, hogy előfordul, hogy az egészségügy csak az alapbetegség kezelésével foglalkozik, a szűrővizsgálatok elvégzésére már nem helyeznek hangsúlyt.” – fogalmaz Kovács Ágnes, aki egyúttal párbeszédet, partnerséget ajánl a területért felelős kormánynak.

Együttműködés az Orvosi Rehabilitáció és Fizikális Medicina Magyarországi Társasággal

A MEOSZ 2017 nyarán megállapodást kötött az Orvosi Rehabilitáció és Fizikális Medicina Magyarországi Társaságával. Az együttműködés célja a mozgáskorlátozott személyek szükségleteihez igazodó rehabilitációs ellátások, szolgáltatások fejlesztése érdekében a medikális rehabilitáció különféle ágai közötti együttműködési lehetőségek megteremtésének elősegítése, az ehhez szükséges sérülés specifikus szakmai protokollok kialakításának kezdeményezése, illetve közös lobbis a szükséges anyagi források előteremtése érdekében. Továbbá közös fellépés a mozgáskorlátozott emberek

rehabilitációs szolgáltatásainak kiterjesztése érdekében oly módon, hogy az élethosszig tartó rehabilitáció megvalósuljon, és a mozgáskorlátozott emberek orvosi rehabilitációs szolgáltatásokhoz való hozzáférése biztosított legyen.

A MEOSZ 2017-ben benyújtott „Korlátok nélkül” című projektje is tartalmaz rehabilitációs elemeket. A program során arra törekszünk, hogy sortársi rehabilitációs mentorhálózattal a mozgáskorlátozott emberek közössége tudjon rehabilitációs célú tanácsadást nyújtani.

Magyar Rehabilitációs Társaság 36. Vándorgyűlése

2017. augusztus 31. és szeptember 2. között rendezték meg a Magyar Rehabilitációs Társaság 36. Vándorgyűlését Győrben. Szövetségünket az Önálló Élet Egyesület elnöke Ungvári Mihályné és ki-

sérője, valamint Kertész Tamás, a Polió Alapítvány elnöke képviselte. Az alapítvány által kiadott, a Heine – Medin betegségről írt könyvet bemutatták a Vándorgyűlés résztvevőinek is.

KÖZLEKEDÉS

A MEOSZ elkötelezett az M3-as metró teljes körű akadálymentesítése érdekében

A Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége - 160 ezres tagsága képviselésében – elkötelezett az M3-as metró teljes körű akadálymentesítése mellett. Minden lehetőséget megragad hazai és nemzetközi szinten egyaránt, mely ennek megvalósulását elősegíti, támogatja.

A MEOSZ számtalan alkalommal szót emelt az M3-as metró teljes körű akadálymentesítése érdekében, mert az ügyben érintettek nem kezeltek súlyánál fogva a problémát.

A 2017 júniusában közzétett állásfoglalásban a MEOSZ leszögezte: elfogadhatatlannak tartja Budapest Főváros Önkormányzata és a magyar kormány hozzáállását az M3-as metró akadálymentesítéséhez, hogy a mozgásukban korlátozott és fogyatékos emberek életén kívánnak spórolni. A MEOSZ álláspontja szerint nem az a beruházás pazarló, amely az akadálymentesítésre többletforrásokat szán, hanem az, amely a „spórolás szándékával” kizár a közösségi közlekedésből fogyatékos magyar állampolgárokat. A magyar állam önként vállalta ezt a kötelezettséget, melyből nem hátrálhat ki. Köteles a szavakon túl a tetteiben is megvalósítania, és a költségvetésben haladéktalanul megtalálni az ehhez szükséges fedezetet.

Az állásfoglalás szerint Magyarország Alaptörvénye egyértelműen kimondja, hogy minden embernek joga van az élethez, az emberi méltósághoz. Magyarországon mindenki egyenlő, és tilos mindenfajta - közte megemlítve a fogyatékoság szerinti - megkülönböztetés. Ráadásul Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti, illetve külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékos embereket.

Ezen alapelvekkel megy szembe mindenki, aki az M3-as metró beruházásakor nem tesz eleget akadálymentesítési kötelezettségének, melyet amúgy a hatályos építési jogszabályok is előírnak. A hazai jogforrásokon túl ráadásul még nemzet-

közi vállalatok is arra kötelezik Magyarországot, hogy megfelelő intézkedésekkel segítse elő a fogyatékosággal élő személyek önálló életvitelét, az élet valamennyi területén történő teljes körű részvétel lehetőségét, illetve másokkal azonos alapon biztosítsa a fogyatékosággal élő személyek számára a fizikai környezethez, a közlekedéshez mind városi, mind vidéki területeken. [Fogyatékos emberek Jogairól szóló ENSZ egyezmény].

Az akadálymentesítés elmaradásával a magyar állam nyílt üzenetet küld a magyar fogyatékosággal élőknek, a babakocsival közlekedő kisgyermekes édesanyáknak és az idősebb embereknek, hogy másodrendű állampolgárok.

Az M3-as metróvonal akadálymentesítésének elmaradása több hazai és nemzetközi jogszabályban deklarált jogokat sért, így amennyiben az M3-as metró beruházása során a magyar állam nem tesz eleget akadálymentesítési kötelezettségének, úgy hátrányosan megkülönbözteti a fogyatékosággal élő embereket. A MEOSZ szerint a projekt uniós forrásból valósul meg, ahol szintén meg kell felelni a hozzáférhetőségi követelményeknek, a részleges akadálymentesség nem elfogadható. A jogszabályi kötelezettségek betartatásában a kormánynak, mint a végrehajtó hatalomnak felelőssége van.

Sérelmezzük továbbá, hogy a beruházás kapcsán úgy születnek meg döntések, hogy abba a fogyatékos személyek érdekképviselőit érdemben nem vonták be, illetve, hogy nem is tájékoztatják őket, holott az akadálymentesítés igenis szakpolitikai kérdés, amelybe az érintetteket be kell vonni.

A Szövetség közérdekű adatkéréssel fordult az illetékes hatóságokhoz, melynek eredményeként megkaptuk az M3 metró felújítására vonatkozó, beadott pályázati anyagokat. Az anyagok alapján megállapítható, hogy az akadálymentesítés megvalósítására vonatkozóan nem készültek teljeskörű, kiviteli szintű tervek, csak becslések, mely alapot szolgáltatottak a költségek csökkentéséhez.

A fogyatékosügy szakpolitikai kérdés és nem politikai!

A MEOSZ elkötelezett abban, hogy Magyarországon megvalósuljon a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés, ezért a fogyatékos-sággal élő emberek érdekében kizárólag egyetlen megoldást tud elfogadni, és ezt a magyar állam is vállalta: ha minden megálló teljes körű akadálymentesítése megvalósul. Ez emberi jogi kérdés és nem lehet pénz kérdése.

Az M3-as metró teljes körű akadálymentesítésének megvalósítása érdekében a MEOSZ 2017. október 30-ára megbeszélésre hívta a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumot, a Főpolgármesteri Hivatalt, a BKV Zrt. metró felújításért felelős projektigazgató-ságát, az érintett kerületek polgármestereit, a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságot, az Egyenlő Bánásmód Hatóságot, az Alapvető Jogok Biztosának Hivatalát. Az egyeztetés résztvevői elvi szinten egyöntetűen támogatták az M3-as metró teljes körű akadálymentesítését, és közösen megállapították, hogy az akadálymentesítési tervek nem megfelelő szakmai színvonalon vizsgálják a kérdést, és nem megalapozottak a kivitelezés kapcsán előirányzott összegek. A tanácskozáson a MEOSZ javaslatot tett egy munkacsoport felállításra, melynek feladata lenne, hogy állomásról állomásra megvizsgálja, milyen műszaki megoldásokkal lehet akadálymentesíteni a most kimaradó megállókat. Gondoskodik arról, hogy elkészülje-

nek a részletes szakmai tervek, és ezek alapján ismertek legyenek a pontos költségek is. A munkacsoportot a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, a Főpolgármesteri Hivatal, a BKV Zrt. az érintett kerületi önkormányzatok, a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság, az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, az Egyenlő Bánásmód Hatóság és a MEOSZ delegáltjai alkotnák.

Az egyeztetést követően a fenti javaslattal a MEOSZ 2017. november 16-án Tarlós István főpolgármesterhez és Orbán Viktor miniszterelnökhöz fordult, mivel úgy látta: az M3-as metró főváros-on túlmutató, országos jelentőségű beruházása kapcsán olyan szemlélet kezd kibontakozni, mely szerint az emberi jogokat, a fogyatékos emberek jogos igényeit megelőzik a gazdasági szempontok.

Miután sem a főpolgármesternek, sem a miniszterelnöknek intézett levelekkel nem történt előrelépés, a MEOSZ 2017. decemberében az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz fordult, és kérte, hogy a Hatóság állapítsa meg, hogy a Magyar Állam, Budapest Főváros Önkormányzata és a BKV Zrt. az M3-as metró részleges akadálymentesítésével megsértette a fogyatékos személyekkel szemben az egyenlő bánásmód követelményét. Az eljárás jelenleg is folyamatban van a Hatóság előtt.

Miután a pártok politikai ügygé próbálták tenni az M3-as metró akadálymentesítését, a MEOSZ elnöke 2017. decemberében nyílt levélben fordult a főpolgármesterhez, kormányzati és ellenzéki politikusokhoz, és arra figyelmeztetett, hogy az M3-as metró ügye lassan túlmutat a valódi okon, és a választások előtt már a politikai csatározások színtere lesz. Felhívta a figyelmet arra, hogy a fogyatékosügy szakpolitikai kérdés és nem politikai!

Elvárjuk, hogy Önök ezt a számunkra méltatlan helyzetet ne a politikai csatájuk egyik eszközévé tegyék! Elvárjuk, hogy a politika emelkedjék felül ezen, és a politikai érdekük felett kezet fogva együtt tegyenek a megoldásért! Felhívom a

figyelmüket arra is, hogy a fogyatékos emberek helyzetét senki se használja ki álságos módon politikai haszonszerzésre vagy a szavazatai növelésére! A fogyatékos emberek szavazatai nem eladók! Ne csak a választások idején figyeljenek a közösségünkre, hanem mindig! Ne csak ellenzékben legyenek harcosak a közösségünkért, hanem döntéshozói helyzetben is! A jogszabályok nem arra valók, hogy kedvünkre facsarjuk érdekeink szerint, hanem a jogállam alapjai, amelyek mint zsinórmérték vannak jelen a mindennapjainkban – fogalmazott Kovács Ágnes, a MEOSZ elnöke.

A MEOSZ leszögezi, hogy a fogyatékossgal élők közlekedéshez, illetve hozzáféréshez való joga nem pártpolitikai kérdés. Elhatárolódunk attól, hogy a pártok politikai csatározásukhoz eszközként használják a fogyatékossgal élő embereket. A kimaradó megállók jelentős közlekedési csomópontokban, fontos egészségügyi intézményeknél, lakótelepeknél találhatók, többségük a belvárosban, ezért sem engedhető meg, hogy a

következő 30-40 évben az utasok jelentős része ne érhesse el ezeket metróval.

A MEOSZ többször jelezte azt is, hogy az akadálymentesítés nemcsak a mozgássérült emberek miatt szükséges, hanem a kisgyermekes, babakocsival közlekedő családok és a nehezen mozgó idős emberek miatt is.

Az M3-as metró beruházása kapcsán érintett főváros és a MEOSZ képviselői között időközben konszenzus látszott körvonalazódni a tekintetben, hogy technikailag megoldható az M3-as metró teljes akadálymentesítése, ahhoz azonban megfelelő összegű, további forrás szükséges.

Az egyeztetések során a MEOSZ kezdeményezésére egy munkacsoportot állítottak fel, mely keresi a megoldásokat a megállók teljes körű akadálymentesítésére, és folyamatosan figyelemmel kíséri azt a megvalósulás folyamatában is.

Autóbuszos közlekedés: a meglévő jogokat nem érinti a jogszabályváltozás

A mozgássérült emberek eddig meglévő jogosultságai nem vesznek el, de sajnos 2021-ig nem is bővülnek. A közelmúltban lépett életbe az a jogszabályváltozás, amely négy év haladékot ad az autóbuszos szolgáltatóknak a fogyatékos, mozgássérült emberek bizonyos utasjogaival kapcsolatos követelmények teljesítésére. A kormányrendelet ugyanakkor az EU-rendeletben előírt megfelelő szintű szolgáltatás biztosítása alól nem mentesíti azokat a szolgáltatókat, ahol a műszaki feltételek adottak az autóbuszon, az állomáson vagy a megállóhelyen.

A mozgássérült embereknek ugyanolyan joguk van a közösségi közlekedéshez, mint bárki másnak, attól függetlenül, hogy milyen típusú kerekesszékekben ülnek.

Egy európai uniós irányelv – és azt átültető hazai jogszabály – 2013 tavaszától bizonyos jogosultságokat ad a fogyatékos, csökkent mozgásképességű utasoknak, ám ezek teljesítésére 2017 márciusáig haladékot biztosított a tagországoknak, amely kizárólag egyszeri alkalommal, 2021. március 1-jéig meghosszabbítható. Az első haladék lejárt, a kormány most élt az újabb mentesítési lehetőséggel.

Az irányelv lehetővé teszi, hogy a szolgáltatók biztonsági okokra, vagy a jármű, az infrastruktúra kialakítására hivatkozva megtagadhassák a fogyatékos, csökkent mozgásképességű utasok szállítását. Ilyen esetben azonban kötelesek lennének tájékoztatást adni más elfogadható, általuk üzemeltetett járatról, vagy visszatéríteni a jegy árát, illetve fel kellene ajánlaniuk egy másik elfogadható utazási lehetőséget. Ez alól eddig mentesültek, és újabb négy évre mentességet kapnak. Szintén nem lép életbe, hogy megtagadás esetén a személy kérheti, hogy az utazás során egy általa választott másik személy kísérje, aki képes őt segíteni. A tájékoztatásra és az információkhoz való hozzáférésre vonatkozóan is kaptak további haladékot, ahogy arra is, hogy autóbusz állomásokat jelöljenek ki, amelyeken biztosított a segítségnyújtás a fogyatékos utasok számára. Emellett gondoskodniuk kell majd a fogyatékos utasoknak közvetlen segítséget nyújtó személyzetük képzéséről, illetve, amennyiben a szállítás során az ő hibájukból elvész vagy megsérül pl. az utas kerekesszéke, megfelelő csereeszközzel. E kötelezettségek szintén nem álltak fenn eddig, és csak 2021-ben lesznek számon kérhetők. Ahol azonban a feltételek adottak, ott a szolgáltatók már most is kötelesek eleget tenni az előírtaknak.

A MEOSZ elvárja a magyar kormánytól, a szolgáltatóktól, hogy 2021-ig tegyenek eleget ezeknek a követelményeknek. Kérjük, hogy készítsenek stratégiát határidőkkel, felelősökkel és ez jelentsen progresszív szolgáltatásfejlesztést ezen a területen a következő négy évben! Ennél égetőbb kérdés azonban a közösségi közlekedés akadálymentesítése. Magyarország immár lassan két évtizede vállalt erre törvényi kötelezettséget, ennek ellenére még mindig ott tartunk, hogy mozgássérült emberek kénytelenek a falvakban teljes elszigeteltségben élni, mert a helyközi buszállománynak csak a 13 százaléka akadálymentes.

Mindkét irányból behajtani tilos – a MEOSZ vitatja a bírságokat

Szövetségünkhöz az elmúlt időszakban több olyan megkeresés érkezett, amelyben az érintettek azt kifogásolják, hogy egyes önkormányzatok (közterület-felügyeletek) a mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványának megléte és használata ellenére sorra bírságolja a mozgáskorlátozott személyeket a „Mindkét irányból behajtani tilos – kivéve engedéllyel” jelzőtáblával jelezett útszakaszon. A MEOSZ szerint ez a gyakorlat nem

szabályos, amennyiben a mozgáskorlátozott személy úti célja a jelzőtáblával megjelölt úton van, vagy csak ezen az úton közelíthető meg. A helyzet tisztázása érdekében Szövetségünk állásfoglalást kért a Belügyminisztériumtól, ahonnan meglepetésünkre azt a választ kaptuk, hogy a közút kezelőjének joga van korlátozásokat meghatározni. Szövetségünk jogászai ezt vitatják, és keresik a jogi megoldást az ellentmondás feloldására.

A MEOSZ az EBH-hoz fordult a vasútállomások üzemképtelen liftjei miatt

A MEOSZ-hoz 2017-ben több jelzés is érkezett a vasútállomások üzemképtelen liftjei miatt, melyek az akadálymentesítést szolgálnák. A MEOSZ ezért a Mozgássérültek Fejér Megyei Egyesületével közösen eljárást kezdeményezett az egyenlő Bánásmód Hatóságnál a MÁV ellen a Székesfehérvári, a Gárdonyi, illetve az Agárdi vasút állomásokon működő liftek üzemképtelensége miatt. Úgynevezett közérdekű igényérvényesítést nyújtott be az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz. A beadványban panasszal éltünk a Székesfehérvári, az Agárdi és a Gárdonyi vasútállomásokon található üzemképtelen liftek kapcsán, és kértük, hogy állapítsa meg a hatóság, hogy a MÁV megsértette a mozgássérült emberek esetében az egyenlő bánásmód követelményét, amikor nem biztosította számunkra a vasútállomásokhoz való egyenlő hozzáférést.

Az eljárásban a MÁV elismerte, hogy valóban voltak üzemképtelen liftek, és ígéretet tett a helyzet rendezésére. Végül az eljárásban a MEOSZ és a MÁV között az Egyenlő Bánásmód Hatóság által jóvá-

hagyott megállapodás született annak érdekében, hogy a jövőben a közös munka eredményeképpen hasonló problémák nem merülhessenek fel. A MÁV továbbá kötelezettséget vállalt arra, hogy az új közbeszerzési eljárásban – melyet a korábbi karbantartó céggel lejárt szerződés miatt 2018. évben írnak ki – szigorúbb karbantartási feltételeket írnak elő, (pl. a liftek legfeljebb két hétig lehetnek üzemképtelenek, illetve a közbeszerzésen nyertes cégnek raktárat kell fenntartani, amellyel biztosítják a meghibásodott alkatrészek rövid időn belüli pótlását.)

Ezen túlmenően a MEOSZ-t meghívták a MÁV kerekein belül szervezett akadálymentesítési munkacsoportba, melynek célja a MÁV akadálymentesítési stratégiájának az elkészítése volt.

Sajnálatos módon azt tapasztaljuk, hogy hiába az együttműködési megállapodás, a közös munka, a fent jelzett problémák továbbra is fennállnak, így a MEOSZ kénytelen lesz következetesen számon kérni a MÁV-on az ígéreteit és a vállalásait.

Elektromos moperek szállítása – a jogszabályalkotás várat magára

A MEOSZ konzekvensen felhívja a figyelmet a közösségi közlekedésben a moperek szállítása terén tapasztalható visszasságokra. 2012-ben a debreceni közlekedési társaság biztonsági okokra hivatkozva letiltotta a járműveiről a mopereket. Egy érintett utas az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz fordult, és perre vitte az ügyet, de elvesztette, a bíróság ugyanis másodfokon kimondta: a moperek szállítása biztonsági okokból megtagadható. A gyakorlatot azóta a pécsi és a Dél-alföldi régió szolgáltatója is átvette, majd a fővárosban is megszorodtak a panaszok.

**A mozgássérült emberek önálló életvitele a tét.
A műszaki hiányosságok nem írhatják felül az emberi jogokat.**

A MEOSZ kezdetben megpróbált az érintett szolgáltatókkal egyeztetni, de a BKK. Zrt.-n kívül más nem volt hajlandó még csak tárgyalóasztalhoz sem ülni. Ezért a Szövetség peres úton is megpróbált álláspontjának hangot adni. Felkarolta a kecskeméti Csoma Zolt elektromos mopedes utas ügyét, és jogi képviselőt biztosított számára a Nemzeti Közlekedési Hatóság alperessel szem-

ben. Sajnálatos módon a bíróság az alperesi álláspontot fogadta el, és végül kereseti kérelmünket elutasította.

Konkrét eljárásokban folytatott egyeztetéseket a MEOSZ az Egyenlő Bánásmód Hatósággal, de a kialakult joggyakorlatot nem sikerült megváltoztatni, ezért nem maradt más lehetőség a Szövetség számára mint rendszeresen megjelenni az ügygel a médiában. A média pedig nyitott is volt a kérdésre, és egymás után jelentek meg az újságcikkek, tévériportok az elektromos mopedet használó mozgássérült embereket ért atrocitásokról.

Végig hangsúlyoztuk: egyetlen szolgáltatónak sincs jogalapja ahhoz, hogy biztonsági vagy egyéb okokra hivatkozva megtagadja az ilyen eszközöket használó utasok szállítását, meg kell teremteni a szükséges feltételeket.

A helyzet folyamatosan romlott, így már nemcsak mopedet, hanem az elektromos és hagyományos kerekesszéket. Sőt, a rollátort használó utast is ott hagytak a megállóban, illetve már előfordult a babakocsival közlekedő kismamák utazásának megtagadása is.

Egyértelművé vált, hogy a szélmalomharc a szolgáltatók ellen nem vezet eredményre, így a probléma megoldását abban láttuk, hogy a közösségi közlekedésért felelős tárcával szemben fogalmazzuk meg elvárásainkat, és jogszabályban rögzített intézkedésekkel szüntesse meg a gyakorlatot. Szakmai elvárásainkat hiába fogalmazzuk meg, eredménytelennek bizonyult.

Kovács Ágnes elnök egyeztetést kezdeményezett az érintett tárcákkal, hatóságokkal a moperek szállítása ügyében. A megbeszélésen a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, a Nemzeti Közlekedési Hatóság, az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala

és a Budapesti Közlekedési Központ munkatársai vettek részt. Meghívást kapott az Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (NEAK) és az egészségügyért felelős államtitkárság, valamint az Egyenlő Bánásmód Hatóság.

Az egyeztetésen Kovács Ágnes hangsúlyozta: nemzetközi és hazai jogszabályok is kötelezik Magyarországot, hogy biztosítsa a mozgássérült emberek esélyegyenlőségét, közösségi közlekedésben való részvételét. Az államnak ezt szem előtt tartva meg kell teremtenie a mopedek biztonságos szállításához szükséges műszaki feltételeket és jogszabályban kell biztosítani a mozgássérült emberek számára ezt a lehetőséget. Erre kötelezi a fogyatékos személyek jogairól szóló ENSZ egyezmény (CRPD), az esélyegyenlőségi törvény és több más jogszabály is. A mozgássérült embereknek ugyanolyan joguk van a közösségi közlekedéshez, mint bárki másnak, attól függetlenül, hogy milyen típusú kerekesszékekben ülnek. Az ügy új szemléletmódot és komplex áttekintést igényel, közös gondolkodásra és cselekvésre van szükség – mondta. A szolgáltatóknak olyan buszokat, járműveket kell rendelniük, amelyek minden mozgássérült ember szállítására alkalmasak. A közösségi közlekedési fejlesztésekhez felhasználandó uniós forrásoknál is előírás, hogy minden állampolgár számára biztosítani kell a hozzáférhetőséget. Az elnök kifejezte abbéli reményét, hogy a jövőben az egészségügyi kormányzat és az NEAK is bekapcsolódik a közös munkába, nekik is van ugyanis teendőjük. Elmondta: el kell törölni az együtt felírási korlátokat, és a súlyosan mozgássérült embereknek olyan és annyi mozgást segítő eszközt kell biztosítani, ami az egyéni szükségleteiknek megfelel.

A mozgássérült emberek önálló életvitele a tét. A műszaki hiányosságok nem írhatják felül az emberi jogokat. Meg kell vizsgálni, hogy milyen biztonsági, műszaki fejlesztésekre van szükség ahhoz, hogy a mozgás szabadsága ne szenvedjen csorbát, és ezeket végre kell hajtani. A mopedeket mintegy tíz éve használják a mozgássérült emberek, rájuk alapozva rendezték be az életüket, nem tilthatjuk

meg egyik pillanatról a másikra, hogy felszálljanak vele a buszra. Ez ellentmond az állam azon elvárásának, hogy a fogyatékos emberek éljenek aktív életet, járjanak munkába, ne terheljék a szociális ellátórendszert. Hangsúlyozta azt is, hogy a probléma megoldásához a kormányzat, a szolgáltatók, a megrendelők részéről innovatív szemléletmódra van szükség. Kovács Ágnes elnök kijelentette a MEOSZ emberi jogi kérdésnek tekinti az ügyet, akárcsak az ombudsmani hivatal.

Dr. Borza Beáta, az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala főosztályvezetője úgy fogalmazott az egyeztetésen: a hazánk által ratifikált CRPD komoly kötelezettségeket ró az államra, amelyeket önként vállalt és teljesítenie kell. Vannak kitűnő műszaki szakembereink, van korszerű eszközparkunk, minden tudás adott ahhoz, hogy a problémát meg tudjuk oldani. Ha komolyan vesszük az alkotmányunkat, amely a jogszabályok között egyedül nevesíti és fejt ki az emberi méltóság fogalmát, azt, hogy az emberért van az állam, és nem fordítva, akkor nem létezhet kifogás arra nézve, hogy megtaláljuk a megoldást – mondta. Csak műszaki kérdés, hogy biztosítsuk: ezek az eszközök ugyanolyan biztonsággal közlekedhessenek a járműveken, mint a babakocsik, a kerekesszékek, a kerékpárok. A hivatal szempontja nem lehet más, mint maga az ember – foglalta össze álláspontjukat.

A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium tájékoztatása szerint, egyeztetést tartottak a fogyatékosügyért felelős társtárca, a közösségi közlekedési szolgáltatók és a MEREK bevonásával. A MEOSZ képviselői tájékoztatták a tárca munkatársait, hogy a MEREK egy állami intézmény, nem érdekképviselői szervezet, és kérték, hogy a jövőben a Szövetséggel is egyeztessenek. A minisztériumi megbeszéléseken nyilvánvalóvá vált, hogy a mozgást segítő eszközök támogatásánál nem szempont, hogy használhatók-e a közösségi közlekedésben, erről az érintettek nem is kapnak megfelelő tájékoztatást. A résztvevő szolgáltatók felajánlották, hogy áttekintik, a buszparkjuk mennyire használható kerekesszékekkel, mopeddel. Az is elhang-

zott, hogy a volt Volán társaságok 6200 buszából 980 akadálymentes. Megtudtuk, hogy a buszok egységes típus-jóváhagyási rendszerben kapnak engedélyt az Unióban. A kerekesszékek számára csak a minimális hely nagysága van meghatározva, egy hagyományos kerekesszék paramétereire igazítva. Ha a gyártók ennek megfelelnek, megkapják az engedélyt. A kijelölt hely azonban nagyobb is lehet, ezt semmi nem tiltja. A tárca munkatársa elmondta: további egyeztetéseket terveznek az ügyben, és nyitottak az együttműködésre a probléma megoldásában.

A Nemzeti Közlekedési Hatóság kiemelte: az eljárások során kötik a szabályok. A buszoknál a már említett, minimum egy kerekesszékes hely biztosítása van előírva, általában egy kerekesszékre van típusengedélyük, a vasúti járműveknél is szigorú a szabályozás. A BKK arról biztosított: többféle igénynek kell megfelelnie, és a jövőben is igyekszik minden utast elszállítani. Folyamatban van az üzletszabályzatuk felülvizsgálata, hamarosan társadalmi egyeztetésre kerül.

A MEOSZ lobbizási tevékenységének köszönhetően a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium megbízta a Közlekedéstudományi Intézetet (KTI), hogy vizsgálja meg az elektromos mopedek tömegközlekedésben való részvételét az esélyegyenlőség és a hozzáférhetőség szempontjából, és készítsen szabályozási javaslatot. Az Intézet és a MEOSZ ebben a munkában végig együttműködött, így a MEOSZ – a Közlekedéstudományi Intézettel történő együttműködés keretében – elkészítette a közösségi közlekedés akadálymentességéről szóló állásfoglalását.

A dokumentumban leírtuk: fel kell mérni a helyi, helyközi és vasúti közlekedés akadálymentességét és – az egyetemes tervezés elvét követve – országos koncepciót kell kidolgozni a mindenki által hozzáférhető közösségi közlekedés megvalósítására. Az utasforgalmi létesítmények, épített környezetük és a járművek mellett az utastájékoztatásnak is akadálymentesnek kell

lennie, a közlekedésben dolgozókat pedig képezni kell. Létre kell hozni egy országos utasinformációs rendszert, mely lehetővé teszi a mozgássérült emberek számára a biztonságos és kiszámítható utazásuk megtervezését. A jogosultakat egészségi állapotuknak, életvitelüknek, lakókörnyezetüknek és egyéb adottságainak megfelelő segédeszközökkel kell ellátni. Mindezek mellett elengedhetetlen az érdekvédelmi szervezetek bevonása a tervezésbe, a megvalósításba és a monitorozásba.

Szövetségünk véleménye szerint a fogyatékos-sággal élő, illetve a csökkent mozgásképességű személyek (a továbbiakban együtt: mozgáskorlátozott emberek) önálló életvitelének előfeltétele, hogy a mindenki számára nyújtott közösségi közlekedési szolgáltatásokban egyenlő eséllyel vehessenek részt, függetlenül a mozgáskorlátozottságuk súlyosságától és az általuk használt segédeszköz jellegétől, típusától.

Biztosítani kell a közszolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést, illetve a közlekedési rendszereknek, továbbá a tömegközlekedési eszközöknek, utasforgalmi létesítményeknek –beleértve a jelző- és tájékoztató berendezéseket is – alkalmasnak kell lenniük a fogyatékos személyek általi biztonságos igénybevételre.

Egyenlő esélyű hozzáférésről beszélünk

1.) az információ esetén, ha az mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült emberek számára kiszámítható, értelmezhető és érzékelhető, az ahhoz való hozzájutás pedig az igénybe vevő számára akadálymentes. Ebben a körben külön kiemelendő az utasok tájékoztatáshoz való joga, mely magában foglalja az utazással és az utazási feltételekkel kapcsolatos minden lényeges általános információt, az internetes foglalást és tájékoztatást is beleértve.

2.) az épület esetén, ha mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült emberek számára megközelíthető, a nyilvánosság számára nyitva álló része bejárható, vészhelyzetben biztonsággal elhagyható, valamint az épületben a tárgyak, berendezések mindenki számára rendeltetésszerűen használhatók,

3.) a szolgáltatás esetén, ha igénybevétele – az igénybe vevő állapotának megfelelő önállósággal – mindenki, különösen a mozgási, látási, hallási, mentális és kommunikációs funkciókban sérült emberek számára akadálymentes, kiszámítható, értelmezhető és érzékelhető.

A közlekedés egyenlő esélyű hozzáféréseinek biztosítására, akadálymentesítésére vonatkozó intézkedéseknek magukba kell foglalniuk a hozzáférési korlátok és akadályok beazonosítását, az akadályok megszüntetésének ütemezését, végrehajtását és monitorozását is. Ahhoz, hogy a fejlesztések ténylegesen elérjék a céljukat és meg tudjanak felelni a mozgáskorlátozott emberek igényeinek, már a tervezésbe be kell vonni az érintettek érdekképviselőit!

Mindezek kiindulópontja az egyetemes tervezés, melyen a termékek, a környezet, a programok és

szolgáltatások oly módon történő tervezését értjük, hogy azok minden ember számára a lehető legnagyobb mértékben hozzáférhetőek legyenek adaptálás, vagy speciális tervezés szükségessége nélkül.

A „személyes mozgás segédeszközei” csoportba sorolt mopedek jogosulti körére vonatkozó definíció alkalmazásánál figyelemmel kell lenni a Fogyatékos-sággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményre, melyet az Országgyűlés a 2007. évi XCII. törvénnyel hirdetett ki (a továbbiakban: CRPD). Az Alaptörvény értelmében „Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.”

Ily módon a magyar jogrendszer részévé vált CRPD 1. cikke szerint „fogyatékos-sággal élő személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.”

A CRPD értelmében „a ’fogyatékos-ság alapján történő hátrányos megkülönböztetés’ a fogyatékos-ságon alapuló bármilyen különbségtételt, kizárást vagy korlátozást jelent, amelynek célja vagy hatása valamennyi emberi jog és alapvető szabadság másokkal azonos alapon történő elismerésének, élvezetének vagy gyakorlásának csorbitása vagy semmibe vétele a politikai, a gazdasági, a szociális, a kulturális, a civil élet terén, vagy bármely egyéb területen. Ez a hátrányos megkülönböztetés minden formáját magában foglalja, egyebek között az ésszerű alkalmazkodás megtagadását.” Fentiek alapján a közösségi közlekedési szolgáltatások mopeddel történő használatának megtagadása a fogyatékos-sággal élő személyek

mozgásszabadságának sérelméhez és fogyatékoságon alapuló hátrányos megkülönböztetéshez vezethet, ezért fontos, hogy ne csak a súlyosan mozgáskorlátozott személyek legyenek jogosultak a mopedhasználatra, hanem minden fogyatékosággal élő személy, amennyiben olyan károsodással él, amely egyéb akadályokkal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, ha-

tékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

Mindezek alapján a jogosulti kör meghatározása a következő lehet: Moped használatára az a hoszszantartó fizikai károsodással élő személy jogosult, aki mopedhasználat nélkül, a környezeti akadályok miatt mozgásszabadságában korlátozva lenne.

Összegezve

1. A jogosultak országos érdekvédelmi szervezetének egyenrangú bevonása a tervezési, megvalósítási és monitorozási folyamatokba.

2. A súlyosan mozgássérült személyek jogilag elismert igényét a közlekedési rendszerek (tömegközlekedési eszközök, utasforgalmi létesítmények) egyenlő esélyű és biztonságos igénybevételéhez az államnak eszközökkel, jogszabályban rögzített intézkedésekkel és határidőkkel kell garantálnia. A jogszabályban rögzített feladatok végrehajtását ellenőrizni kell, és szankcionálni a mulasztást. A helyi, helyközi és vasúti közlekedésre vonatkozóan országos szintű, akadálymentes közlekedési koncepcióra van szükség, melynek hatékonyságát a folyamatos ágazatközi együttműködéssel kell garantálni, illetve nyilvános statisztikai adatokkal kell alátámasztani, mindezt a gyógyászatisegédeszköz-ellátásért felelős egészségügyi tárca, az egyéni szállítási megoldásokért (támogató szolgálat, mint szociális alapellátás) és a fogyatékoságügyi szakpolitikáért felelős államtitkárság bevonásával. Már a tervezésnél figyelni kell rá, és kontroll-mechanizmust kell kiépíteni annak érdekében, hogy az egyenlő esélyű hozzáférés prioritásként jelenjen meg a hazai és uniós források felhasználása során és a közbeszerzési eljárásokban egyaránt.

3. A jogosultak egészségi állapotának, életvitelének, lakókörnyezetének és egyéb adottságainak

megfelelő segédeszközökkel való ellátása. A segédeszköznek műszaki paraméterei alapján meg kell felelnie a biztonságos közlekedés követelményeinek. Ugyanakkor a segédeszköz kiválasztását, felírását a jogosultak egyéni igényeinek, adottságainak kell elsődlegesen meghatározni, a közlekedési rendszereknek pedig igazodniuk kell ehhez a biztonságos feltételek megteremtésével.

4. A hozzáférhetőséget elősegítő szolgáltatás-szervezési lépések is elengedhetetlen feltételei az egyenlő esélyű hozzáférésnek, így egy megfelelő minőségű, alapos, érthető, országos utasinformációs rendszer kiépítése is, mely lehetővé teszi a fogyatékos utasok számára a biztonságos és kiszámítható utazásuk megtervezését. Ezen a területen keresztül lehetőséget kell biztosítani az egyeztetésre, a szervezésre és a panasztételre egyaránt. Létre kell hozni továbbá egy független panaszvizsgálási mechanizmust.

5. Magyarország az ENSZ-egyezmény aláírásával és hazai jogszabályokban egyaránt vállalta, hogy biztosítja a tömegközlekedési eszközök, az utasforgalmi létesítmények, köztük a közösségi közlekedéshez kapcsolódó megállóak akadálymentességét. A jogszabályok rögzítik az akadálymentességet, a hozzáférés fogalmát és hatályát, melynek nem teljesülése esetén az állam, az önkormányzat, illetve a szolgáltató hazai és nemzetközi jogor-

voslati eljárások és szervezetek által felelősségre vonható. A kötelezettség az akadályok beazonosítására és felszámolására egyaránt kiterjed. Előbbiben is elmaradásunk van, ezért mielőbb fel kell mérni, be kell azonosítani az akadálymentes és a nem akadálymentes közlekedési eszközöket, utasforgalmi létesítményeket (megállókat).

Elvárjuk, hogy mind a tervezés, mind a kivitelezés az egyetemes tervezés elve szerint valósuljon meg! Az egyenlő esélyű hozzáférés elengedhetetlen feltétele, hogy a közlekedési eszközök, az utasforgalmi létesítmények és azok épített környezete együttesen legyenek akadálymentesen használhatók, hogy azt a fogyatékos személyek önállóan (személyi asszisztencia nélkül), vagy igényük szerint személyi asszisztenciával is tudják használni. Az önálló vagy segítséggel történő használatról az utas dönthessen szabadon, ne a közlekedési szolgáltató!

6. Az utasokkal kapcsolatba kerülő munkatársak képzése szintén elengedhetetlen feltétele az egyenlő esélyű hozzáférésnek. A képzés kiterjed a fogyatékos utasokkal kapcsolatos megfelelő attitűd kialakítására és az akadálymentesítést szolgáló műszaki eszközök használatának elsajátítására is. A szolgáltató legyen köteles gondoskodni a képzésről, valamint – szükség esetén szankciók bevezetésével – arról, hogy a megszerzett tudást a munkatársak a gyakorlatban is alkalmazzák.

A MEOSZ minden egyes tárgyalásán leszögezte, hogy a mozgássérült embereknek ugyanolyan

joguk van részt venni a közösségi közlekedésben, mint bárki másnak, attól függetlenül, hogy milyen segédeszközt használnak. Szövetségünk szerint jogsértő az a gyakorlat, amely az elektromos mopedet használók számára nem biztosítja a közösségi közlekedést. A Szövetség a különböző fórumokon sorra cáfolta/cáfolja azokat az indokokat, amelyekre hivatkozással a busztársaságok megtagadták a szállítást, s ennek kapcsán 2016. szeptember 20-án kiadta az Elektromos mopeddel a közösségi közlekedésben: tények és tévhitek című anyagát.

A jogszabályalkotás azonban várat magára. A Szövetség ezzel párhuzamosan felhívta a problémára a buszgyártók figyelmét is, hogy a jövő buszai tervezése során legyenek figyelemmel a növekvő mozgássérült utasok, és segédeszközök típusaira is.

A Szövetség ugyanakkor hangsúlyozza: az államnak biztosítania kell a mozgáskorlátozott emberek számára, hogy másokkal egyenlő módon vehessenek részt a közösségi közlekedésben, erre törvények kötelezik! Ezt mondja ki a fogyatékos személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény, amelyet hazánk az elsők között ratifikált, valamint a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló, 1998-as törvényünk is. Az Országos Fogyatékosügy Program (2015-2025), és annak végrehajtását célzó, 2015-2018-ra szóló Intézkedési Terv ugyancsak így rendelkezik.

Az egyeztetések 2018 évben folytatódnak.

A MEOSZ a közlekedőképesség-minősítési rendszer átalakítását sürgeti

A MEOSZ szerint a jelenlegi komplex minősítési rendszer alkalmatlan betölteni a feladatát, így a ténylegesen érintettek nagy része nem kaphatja meg a „közlekedésében súlyosan akadályozott” minősítést, ennek folytán pedig az őket megillető kedvezményeket. A MEOSZ jelezte: az Emberi Erőforrások Minisztériuma a tárca korábbi ígérete nyomán tagja akar lenni a minősítési rendszer felülvizsgálatára létrehozott munkacsoportnak. Továbbá, részt kíván venni a minősítési rendszer esetleges felülvizsgálatát megalapozó kutatásban is, ugyanis gyakorlati tapasztalataival hatékonyan tudná segíteni a munkát.

A MEOSZ évek óta jelzi az érintettek felé, hogy a közlekedőképesség-minősítési rendszer jelenlegi formájában alkalmatlan a közlekedőképességgel kapcsolatos hátrányok minősítésére. A szabályozás alapján az minősül „közlekedésében súlyosan akadályozottnak,” akinek az egészségkárosodása összességében eléri a 40 százalékot. Ennek megállapításánál a jelenlegi szempontrendszer az egészségkárosodási tényezőkre (BNO szabályai) helyezi a hangsúlyt, s kevésbé fordít figyelmet arra, hogy ez az egészségkárosodás milyen gondot okoz az érintetteknek a mindennapi életvitelükben, így a közlekedésükben is (FNO szabályai). A MEOSZ szerint ez rendkívül igazságtalan helyzetet teremt, ugyanis nagyon sokan vannak, akik állapotuknál fogva ténylegesen súlyosan akadályoztatva vannak a közlekedésükben, miközben a szempontrendszer alapján nem minősülnek annak. Így pedig számos kedvezménytől – parkolási igazolvány, lakásátalakítási támogatás – elesnek. A közlekedőképesség-minősítési rendszerének felülvizsgálata érdekében a MEOSZ már 2016-ban egyeztetést kezdeményezett az Emberi Erőforrások Minisztériuma szociális ügyekért és társadalmi felzárkóztatásért felelős államtitkárságával. A 2016. február 23-i megbeszélésen Nyitrai Imre szociálpolitikáért felelős helyettes államtitkár úgy

nyilatkozott, hogy az EMMI támogatja a kezdeményezést, a feladatra munkacsoportot hoznak létre, melynek munkájába a MEOSZ-t is bevonják. Azóta nem történt előrelépés az ügyben.

Miután Lázár János Miniszterelnökséget vezető miniszter 2017. szeptember 21-én bejelentette, hogy a kormány a jelenlegi közlekedési kedvezmények rendszerének felülvizsgálatát tervezi, a MEOSZ részletes előterjesztést készített a kormányzat részére a támogatási rendszer átalakítása, illetve az ezzel összefüggő közlekedőképesség-minősítési rendszer felülvizsgálata érdekében. A szövetség ebben felhívta a figyelmet arra, hogy a jelenlegi komplex minősítési rendszer a mostani formájában alkalmatlan a közlekedőképességgel kapcsolatos hátrányok minősítésére. A MEOSZ szerint a minősítési rendszert oly módon kell megváltoztatni, hogy a minősítési eljárás során a közlekedőképesség akadályozottságának mértékét elsősorban arra alapozva állapítsák meg, hogy az egészségkárosodás milyen nehézséget, problémát okoz az érintett mindennapi életvitelében (FNO), az egészségkárosodási tényezők, azaz a BNO szabályai pedig csak másodlagosan játszanak szerepet.

A korábban a felülvizsgálattal még egyetértő minisztérium ezúttal azt közölte, hogy a jelenlegi vegyes rendszer képes biztosítani azt az objektív szempontrendszert, aminek révén egy országosan egységes minősítési rendszer működtethető úgy, hogy az egészségügyi hátrányok mellett a közlekedőképességgel kapcsolatos társadalmi hátrányokat is értékelni lehessen.

A MEOSZ 2017. december 14-i válaszában ismételten hangsúlyozta, hogy a jelenlegi minősítési rendszer sok esetben azzal a következménnyel jár, hogy akik korábban megkapták például a parkolási igazolványt, attól most elesnek, mivel az új rendszer alapján nem minősülnek közleke-

désükben súlyosan akadályozottnak, annak ellenére, hogy közlekedésük egyébként komolyan nehezített. A MEOSZ egyúttal emlékeztetett arra, hogy korábban a minisztériumban is felmerült a minősítési rendszer felülvizsgálatának szándéka, illetve e kérdéssel kapcsolatban munkacsoportot kívánt létrehozni. A MEOSZ beadványában felhívta a tárca figyelmét az Országos Fogatékosságügyi Program végrehajtásának 2015-2018. évekre vonatkozó Intézkedési Tervére is, mely tartalmazza, hogy a minősítési folyamatok raci-

onalizálása, fejlesztése, hatékonyságának növelése érdekében, munkacsoport keretében kell áttekinteni a komplex minősítés folyamatát, továbbá munkacsoportot kell létrehozni a Funkció-képesség, fogyatékoság és egészség nemzetközi osztályozása (FNO) gyakorlati alkalmazása fel-tételeinek vizsgálata céljából. A MEOSZ egyúttal tájékoztatást kért az e téren megtett intézkedésekről. Ez a lobbink 2018-ban folytatódott, mikor is a többéves eredménytelenséghez képest elő-relépések történtek.

Szükség van a gépjárműszerzési támogatás átalakítására

A MEOSZ évek óta azon fáradozik, hogy olyan gépjárműszerzési rendszer jöjjön létre Magyarországon, amely minden mozgássérült embernek, a legsúlyosabban sérülteknek is megfelelő. Jelenleg csak olyan új autók érhetők el állami támogatással, amelyek a mozgássérült emberek jelentős részének nem felelnek meg. Különösen a súlyosan mozgássérülteket, köztük a kerekesszéket használókat rekesztették ki a támogatásból, ami ellen évek óta küzd a Szövetség.

A MEOSZ többször jelezte a kormánynak, hogy a gépjárműszerzési támogatási rendszer a legtöbb, különösen a súlyosan mozgássérült emberek számára nem megfelelő. Többször is egyeztetettünk a minisztériummal, a Lehetőségautó Kft.-vel és a Duna Lízing Zrt. képviselőivel, és sikerült elérnünk pozitív változásokat. Több tárgyalás eredményeként a piacon elérhető hitelekhez képes irreálisan magas THM több lépcsőben csökkent, ami azonban még mindig magas volt. A kötelező hitelfelvételt a kezdetek óta elleneztük. A tárgyalások előrehaladtával először a használt autóvásárlásnál szűnt meg a kötelező hitelfelvétel, és jelentős eredmény, hogy már az új autók esetében is tör-lésre került ettől az évtől. Dézsi Tamás, a Duna Lí-zing Zrt. vezérigazgatója pedig 2017 decemberében

bejelentette: A Duna Lízing 2017 második igénylési időszakától a THM-et 9,5 százalékra csökkentette. A lépést a MEOSZ elnöksége üdvözölte, egyben ja-vasolta: vizsgálják meg annak a lehetőségét, hogy az új, csökkentett THM a korábbi szerződőkre is vonatkozzon.

Kovács Ágnes, a MEOSZ elnöke szerint a Szövetség érdekvédelmi tevékenységének, az elmúlt évek egyeztetéseinek köszönhetően ugyan több elő-remutató változás is történt, a gépjárműszerzési támogatás a jelenlegi formájában még mindig nem segíti kellőképpen a súlyosan mozgássérült embereket, ezért a MEOSZ ismét megküldte javas-latait a kormánynak. Nem elfogadható, hogy csak egy gyártó autóiból lehet választani, lassú és ne-hézkes az ügyintézés, nem eléggé kiterjedt a ke-reskedői hálózat, és még mindig magasak a kamat terhek. Használt autót alig tudnak venni az érin-tettek, mert a hosszú átfutási, kifizetési idő miatt a kereskedők többsége nem hajlandó foglalkozni a támogatást felhasználó vevőkkel.

A MEOSZ elnöke 2017. októberében Lázár János miniszterelnökséget vezető miniszternek cím-zett levelében megfogalmazta a Szövetség átfogó javaslatait a súlyos mozgáskorlátozott szemé-

lyek közlekedési kedvezményeiről rendelkező 102/2011. {VI. 29.} kormányrendelet által szabályozott személygépkocsi szerzési, illetve átalakítási kedvezmény jelenlegi rendszerének átalakítására vonatkozóan.

Azoknak, akik különböző kerekesszékeket használnak, nagyobb méretű autókra van szükségük, ezért esetükben javasoltuk a támogatás összegének emelését, arányosítását. Az átalakítási támogatást is meg kell emelni, mert a legegyszerűbb adaptáció költsége is rég meghaladja már a 90 ezer forintot. A mozgássérült emberek többsége automata sebességváltós gépjárművet tud vezetni, ezek eleve drágábbak, egy kézi vezérlés kialakítása 135 ezer forint, míg a kerekesszékekkel közlekedő mozgáskorlátozott személy beemelésére szolgáló emelőszekert beépítése, a rögzíthetőség kialakítása az 1,5 millió forintot is elérheti. Kértük, ha egy háztartás-

ban több jogosult van, akkor legyen összevonható a támogatás ugyanazon személygépkocsi megvásárlásához. (A MEOSZ tagnyilvántartása szerint ez kb. 4500 családot érint).

Javasoltuk az ügyintézés gyorsítását, egyszerűsítését. Az ügyintézés jelenleg nehézkes, mivel a Duna Lízingszervező és a bevont autóskereskedések (nyolc városban) nem fedik le az ország területét. Növelni kell a kereskedői hálózatot, hogy a mozgássérült embereknek ne kelljen messzire utazniuk.

Emellett ismét kértük a közlekedőképesség minősítési rendszer felülvizsgálatát, tekintettel arra, hogy a mostani a munkaképesség változás, a foglalkoztatási rehabilitáció minősítésére lett kidolgozva, és nem alkalmas a mozgássérült emberek közlekedési akadályozottságának, hátrányainak minősítésére. Az egyeztetések 2018-ra húzódnak át.

Autóplusz 2017

A MEOSZ többször jelezte a kormánynak, hogy a 2011-ben bevezetett gépjárműszerzési támogatási rendszer több okból sem elfogadható, a súlyosabban mozgássérült emberek pedig teljesen kiszorultak belőle. Mivel a szaktárcával 2016 februárjában folytatott megbeszélésen nyilvánvalóvá vált, hogy a közeljövőben nincs lehetőség a rendszer megváltoztatására, a MEOSZ átmeneti megoldásként egy külön pályázati lehetőséget javasolt a súlyosan mozgássérült emberek számára. Ez az úgynevezett Autóplusz. A minisztérium erre nyitott volt, konkrét javaslatunkat kérte, amelyet 2016 márciusában meg is küldtünk. Ebben egy olyan támogatási modellt dolgoztunk ki, amely magas, megközelítőleg 85%-os támogatási aránnyal segítette volna hozzá a súlyosan mozgássérült embereket a megfelelő méretű, átalakított gépjárművekhez, az önrészhez hitelfelvételi lehetőséget biztosítva. A javaslatunk kiindulási kon-

cepció volt, a benne szereplő márka, típusok csak példaként szerepeltek, hogy bemutathassuk, milyen támogatási rendszerben gondolkodunk. Bár évi 250 millió forintot kértünk, 2017-ben a tárca csak 50 milliós keretet különített el a célra.

A részletekről 2016 decemberében indult egyeztetés, amikor is megküldték a Fogytékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány által készített pályázati tervet, amelyet a MEOSZ elfogadhatatlannak tartott, többek között azért, mert csak 50%-os, maximum 4 millió forintos támogatást tartalmazott. 2017. januárban a MEOSZ újabb egyeztetést kért, ekkor felmerült annak a lehetősége, hogy a pályázat lebonyolítását teljes egészében a MEOSZ végezheti a saját koncepciója alapján, amit Szövetségünk szívesen vállalt volna. Sajnos utóbb a minisztérium ezt nem támogatta. Egy ponton megegyezés született arról

is, hogy 85%-os lesz a támogatási arány – autónként legfeljebb 5 millió forint támogatással –, és a pályázatot a tárca a MEOSZ-szal közösen bonyolítja. Ennek megfelelően elkészítettük a végleges pályázati javaslatunkat, de a minisztérium végül mégsem emellett döntött.

Az EMMI által kiírt Autóplusz 2017 pályázatban a Szövetség által javasolt 85 %-os önrész helyett ugyanakkor csak 50 %-os lett a támogatás mértéke. Ezt a pályázati lehetőséget ilyen támogatási kerettel a MEOSZ csak átmeneti megoldásnak tartja, mert nem nyújt elegendő támogatást ahhoz, hogy az elektromos kerekesszéket, mopedet használó súlyosan mozgássérült emberek hozzájuthassanak

az igényeiknek megfelelő, nagyobb méretű, átalakított, új autókhoz. Az érintettek többsége nem fogja tudni kifizetni az ötven százalékos önrőt, amit a pályázat követel. Szövetségünk a tárcával folytatott egyeztetések során mindvégig ennél magasabb, 85%-os támogatást kért az új autók megvásárlásához és átalakításához.

Szövetségünk elérte, hogy a tárca a beadott pályázatok alapján vizsgálja felül a további pályázat kiírását, és a rendelkezésre álló keretet emelje meg. Az AUTÓPLUSZ 2018 pályázatot, már 50+50 millió forint összeggel írják ki, azonban a MEOSZ továbbra is javasolja a pályázati összeg 250 millió forintban történő meghatározását.

EURÓPAI UNIÓS PÁLYÁZATOK

A MEOSZ és tagszervezetei több mint 2 milliárd forintnak megfelelő EFOP forráshoz jutottak

1. Egyedülálló infokommunikációs akadálymentesítésbe kezd a MEOSZ

A MEOSZ elkötelezett a mozgáskorlátozott emberek méltóságteljesebb, önállóbb életének megvalósításában. Ezt a cél szolgálja a „Korlátok nélkül, mozgáskorlátozott emberek infokommunikációs akadálymentesítése” című projektje is, mellyel 728 237 520 forint vissza nem térítendő uniós támogatást nyert 2017-ben a Széchenyi 2020 program keretében. A projekt révén 600 súlyosan mozgássérült ember számára is elérhetővé válnak azok az infokommunikációs eszközök és alkalmazások, amelyek lehetővé teszik az önrendelkező életet.

A projekt célja, hogy elősegítse a mozgáskorlátozott emberek társadalmi felzárkóztatását és megkönnyítse a közszolgáltatásokhoz való hozzáférésüket. Hiánypótló jelleggel dolgozza ki a mozgáskorlátozott emberek info-kommunikációs akadálymentesítésének személyre szabott lépéseit. A program az infokommunikációs akadálymentesítés és a rehabilitáció terén több szempontból is novumnak számít. Olyan súlyosan mozgássérült és kommunikációban akadályozott embereket is bekapcsol a társadalmi rehabilitációba, akik csak plusz eszköz segítségével tudják használni a számítógépet, ráadásul olyan informatikai eszközöket biztosít számukra, amelyek eddig állami támogatással nem voltak elérhetőek.

Az alkalmazás használatát segíti egy saját fejlesztű, könnyen kezelhető honlap is, amely minden olyan információt tartalmaz, ami a különböző eszközök, programok és applikációk napi használatához szükséges. Így 600 súlyosan mozgássérült, és kommunikációs nehézségekkel küzdő ember számára is elérhetővé válnak azok a kommunikációs eszközök és alkalmazások, amelyek lehetővé teszik az önrendelkező életet.

A projekt keretében nem az eszközökhöz keresnek embereket, hanem az a cél, hogy a mozgáskorlátozott emberek személyre szabottan választhassák ki azokat a megoldásokat, melyeket használni fognak akár az on-line ügyintézés esetén, akár ha személyesen keresik fel az illetékes kormányhivatalt, orvosi rendelőt. A projekt hosszú távú célja, hogy ezek az eszközök olyan ismertek legyenek, mint például a kerekesszék, s mint a támogató technológia eszközei a jövőben a rehabilitáció és az oktatás részévé váljanak.

A közszolgáltatásokhoz való hozzáférést segítve a MEOSZ a tagszervezetei bevonásával húsz szolgáltatási pontot hoz létre az országban, melyek minden megyében és Budapesten is elérhetőek lesznek. A szolgáltatási pontokhoz kapcsolódó 40 rehabilitációs mentor koordinálja a célcsoport eszközhöz jutását és támogatja őket az infokommunikációs eszközök használatában. A projekt magában foglalja a mentorok és információs technológiai és gyógypedagógiai szakemberek

felkészítését is, a közszolgáltatásban dolgozókat érzékenyítő workshopokkal segíti. A projekt 2018. február 1-jén indult, és várhatóan 2021. január 31-én fejeződik be.

2. Velünk színesebb a világ – projekt a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javításáért

A Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége 2017. július 24-én sikeres pályázatot nyújtott be „Velünk színesebb a világ!” - Ésszerű alkalmazkodás a mozgáskorlátozott emberek mindennapjaiban címmel, amelynek mottója: „Ésszerű légy, ne kirekesztő!” A MEOSZ a projekttel 49.999.999 forint vissza nem térítendő uniós támogatást kapott a Széchenyi 2020 program keretében.

A projekt – mely 2018. február 1-jén indult - a hazai közszolgáltatásokhoz való hozzáférés javítását, minőségének fejlesztését, az esélyegyenlőség biztosításának egyik alapfeltételének kidolgozását tűzte ki célul oly módon, hogy nemzetközi együttműködés és hálózatépítés keretében vizsgálja az „ésszerű alkalmazkodás” elvének gyakorlati megvalósulását. Kutatásokkal, tanulmányutakkal és külföldi szakértők bevonásával végzett műhelymunkával a jó gyakorlatokat összegyűjtve és ajánlásokban megfogalmazva igyekszik meghatározni, hogy mit értünk az ésszerű alkalmazkodás elve szerint például „megfelelő változtatásoknak” vagy „aránytalan terheknek” illetve „egyenlő mértékű élvezetnek”. Ehhez elengedhetetlen annak a feltérképezése, hogy mi lehet az oka annak, hogy ez a fontos alapelv, miért hat ennyire kevésbé a magyar jogalkotásra, és még annyira sem a gyakorlatra. A projekt a V4 és a Duna Stratégia 4 országából érkező szakemberek közreműködésével és a MEOSZ szakembereinek bevonásával valósul meg, s előreláthatóan 2019. december 31-én fejeződik be.

A MEOSZ tagszervezetei több mint 1,2 milliárd forint EFOP támogatásból fejlesztik tevékenységüket a mozgássérült emberek érdekében

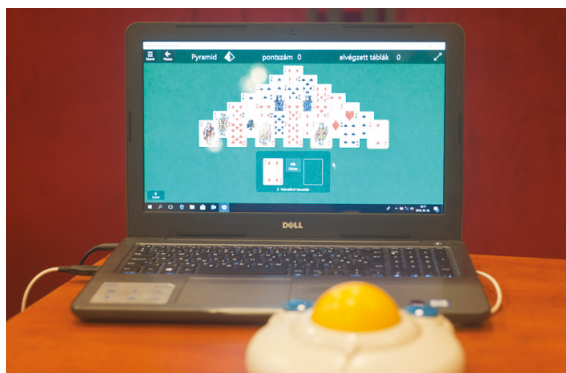
524,76 millió forint uniós támogatást nyert a MEOSZ tizenhat tagjegyesülete a családok és a társadalmi szerepvállalás megerősítését célzó programok megvalósítására. Hosszú ideje nem volt példa ilyen pályázati sikerre a Szövetség életében, mely azért is öröndetes, mert az uniós programok segítségével tovább erősíthetjük közösségünket. A MEOSZ elnöksége azon dolgozik, hogy megerősítse az egyesületeket, a mozgáskorlátozott emberek közösségét, az érdekképviselési tevékenységet országsszerte, melyben a Szövetségnek nagy segítségére lehetnek az uniós források. Kovács Ágnes, a MEOSZ elnöke úgy fogalmazott: tudatos vezetői döntés volt részéről ezen folyamatok elindítása, ezzel is segítve az egyesületeket a fenntartható fejlődésükben, és a Szövetség és a tagszervezetek sikereire egyaránt büszkék lehetünk.

Az Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP) keretében finanszírozott nyertes pályázatok olyan tevékenységekhez kapcsolódnak, melyeket évtizedek óta végeznek az egyesületeink: segítünk a családoknak krízishelyzetben, az életvezetésben, a fiataloknak az önálló, családi életre való felkészülésben. Erről szól a Védőháló a családokért című pályázat, amelyben három tagszervezetünk – Mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesülete, Mozgáskorlátozottak Komárom-Esztergom Megyei Egyesülete, Mozgáskorlátozottak Egymást Segítők Egyesülete - egyenként 40-40 millió forintot nyert.

A Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével című projektben a Szövetség tizenöt egyesülete és a Bicebóca Alapítvány egyenként 25 millió forint uniós támogatást nyert olyan programokra, amelyek az összetartó közösségek létrejöttét, az önkéntesség, a társadalmi aktivitás erősítését, az előítéletek lebontását és a helyi értékek megismerését tűzik ki célul. Egyesületeink, mint már oly sokszor, ismét megmutathatják, hogy hasznos szereplői a helyi társadalmi életnek, segíthetnek a mozgássérült fiataloknak, családoknak. A projektek 2017 tavaszán indultak.

Tagegyesület neve	Felhívás címe	Projekt címe	Támogató döntés	Támogatási összeg (Ft)	Felhívás kód-száma
Mozgáskorlátozottak Egymást Segítők Egyesülete	Tanoda programok támogatása	MESE-Tanoda	2016.09.27	29 763 315	EFOP-3.3.1-15
Mozgáskorlátozottak Komárom-Esztergom Megyei Egyesülete	Védőháló a családokért	Komárom-Esztergom megyében fogyatékkal élő családtagjaiknak esélyegyenlőséget elősegítő komplex közösségi program	2016.12.22	40 000 000	EFOP-1.2.1-15
Mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesülete	Védőháló a családokért	Együtt a család egységéért Békés megyében	2016.12.22	40 000 000	EFOP-1.2.1-15
Medgyesegyháza és Bánkút Mozgáskorlátozottak Egyesülete	Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével	„Mozgásba hozva”	2017.02.08	25 000 000	EFOP-1.3.5-16
Mozgáskorlátozottak Balassagyarmati Egyesülete	Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével	„Együtt a közösségekért”	2017.02.07	25 000 000	EFOP-1.3.5-16
Mozgáskorlátozottak Baranya Megyei Egyesülete	Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével	40 év a Baranya megyei mozgáskorlátozottak életében	2017.02.07	25 000 000	EFOP-1.3.5-16
Mozgáskorlátozottak Mélykúti Egyesülete	Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével	Felső-Bácskai mozgáskorlátozottak és egészségkárosodottak társadalmi szerepvállalásának és közösségépítésének fejlesztése	2017.02.08	25 000 000	EFOP-1.3.5-16
Mozgáskorlátozottak Kiskunhalasi Egyesülete	Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével	Együtt-egymásért a mozgáskorlátozottakkal Kiskunhalason és környékén	2017.02.08	25 000 000	EFOP-1.3.5-16
Mozgáskorlátozottak Kiskunfélegyházi Egyesülete	Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével	Fogyatékkal élő emberek generációs hídjai	2017.02.08	25 000 000	EFOP-1.3.5-16
Mozgáskorlátozottak Hajdú-Bihar Megyei Egyesülete	Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével	„Generációk közti együttműködés Csökmőtől Polgárig”	2017.02.08	25 000 000	EFOP-1.3.5-16
Mozgáskorlátozottak Győr-Moson-Sopron Megyei Egyesülete	Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével	„Sorsalakítók egy közös világról”	2017.02.08	25 000 000	EFOP-3.3.1-16
Mozgáskorlátozottak Egymást Segítők Egyesülete	Védőháló a családokért	MESE a családok jövőjéért	2016.12.22	39 999 012	EFOP-1.3.5-15
Mozgáskorlátozottak Dél-alföldi Regionális Egyesülete Gyula	Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével	Közösségek építése Sarkad Város és térsége területén	2017.02.08	25 000 000	EFOP-1.3.5-16
Mozgáskorlátozottak Dél-Bács-Kiskun Megyei Egyesülete	Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével	Összefogás a Felsőbácskai Fogyatékosokért	2017.02.08	25 000 000	EFOP-1.2.1-16
Mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesülete	Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével	„Bontsuk le a falat”	2017.02.08	25 000 000	EFOP-1.3.5-16
Mozgássérültek és Barátaik Miskolc Városi Egyesülete	Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével	„Közösségfejlesztés a fenntartható esélyegyenlőségért”	2017.02.08	25 000 000	EFOP-1.3.5-16
Mozgássérültek Tolna Megyei Egyesülete	Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével	Tiszta szívvel - Közösségépítés a Mozgássérültek Tolna Megyei Egyesületénél	2017.02.08	25 000 000	EFOP-1.3.5-16

Tagegyesület neve	Felhívás címe	Projekt címe	Támogató döntés	Támogatási összeg (Ft)	Felhívás kód-száma
BICE-BÓCA Alapítvány a Mozgássérült Gyermekéért	Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével	„Közös nevező” - Községi és Önkéntes Program. - Megismerni és Megismertetni a Fogyatékkal Élőket	2017.02.08	25 000 000	EFOP-1.3.5-16
Sclerosis Multiplexes Betegek JNK Szolnok Megyei Egyesülete	Társadalmi szerepvállalás erősítése a közösségek fejlesztésével	„SM közösségek építése Jász Nagykun Szolnok Megyében	2017.02.08	25 000 000	EFOP-1.3.5-16
Mozgássérültek Vas Megyei Egyesülete	A társadalmi kohézió erősítése az egyházak és civil szervezetek közösségfejlesztő tevékenységének bővítésével	Társadalmi esélyegyenlőség fokozása Vas megyében.	2017.11.06.	50 000 000	EFOP-1.3.7-17
Mozgáskorlátozottak Mélykúti Egyesülete	A társadalmi kohézió erősítése az egyházak és civil szervezetek közösségfejlesztő tevékenységének bővítésével	Társadalmi kohézió erősítése közösségfejlesztő tevékenységek bővítésével	2017.11.06.	50 000 000	EFOP-1.3.7-17
Mozgáskorlátozottak Dél Bács-Kiskun megyei Egyesülete	A társadalmi kohézió erősítése az egyházak és civil szervezetek közösségfejlesztő tevékenységének bővítésével	Civilek és egyházak a hátrányos helyzetűek esélyegyenlőségének biztosításáért	2017.11.06.	50 000 000	EFOP-1.3.7-17
Mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesülete	A társadalmi kohézió erősítése az egyházak és civil szervezetek közösségfejlesztő tevékenységének bővítésével	Együtt az esélyegyenlőségért Békés Megyében	2017.11.06.	50 000 000	EFOP-1.3.7-17
Mozgáskorlátozottak Balassagyarmati Egyesülete	A társadalmi kohézió erősítése az egyházak és civil szervezetek közösségfejlesztő tevékenységének bővítésével	Mozgáskorlátozottak Balassagyarmati Egyesülete és a rimóci Római Katolikus Egyház közösközés közösségfejlesztő tevékenységének bővítése a társadalmi kohézió erősítése érdekében	2017.11.06.	50 000 000	EFOP-1.3.7-17
„BICE-BÓCA” Alapítvány a Mozgássérült Gyermekéért	A társadalmi kohézió erősítése az egyházak és civil szervezetek közösségfejlesztő tevékenységének bővítésével	Fogyatékos ember vagyok, de értékes!	2017.11.06.	49 999 999	EFOP-1.3.7-17
Szihalom Mozgáskorlátozottainak és Barátainak Egyesülete	A társadalmi kohézió erősítése az egyházak és civil szervezetek közösségfejlesztő tevékenységének bővítésével	„Egyedül félszárnyú angyalok vagyunk”	2017.11.06.	49 996 336	EFOP-1.3.7-17

Tagegyesület neve	Felhívás címe	Projekt címe	Támogató döntés	Támogatási összeg (Ft)	Felhívás kód-száma
Mozgáskorlátozottak Kiskunfélegyházi Egyesülete	A társadalmi kohézió erősítése az egyházak és civil szervezetek közösségfejlesztő tevékenységének bővítésével	„Generációk Háza”, A társadalmi esélyegyenlőség fokozása és hátrányos megkülönböztetés elleni fellépés, társadalmi felzárkóztatás Kiskunfélegyházán, Senior Közösségi tér és szabadidő centrum kialakításán keresztül	2017.11.06.	50 000 000	EFOP-1.3.7-17
„Hegyalja Kapuja” Mozgáskorlátozottak és Fogyatékkal Élők Egyesülete	A társadalmi kohézió erősítése az egyházak és civil szervezetek közösségfejlesztő tevékenységének bővítésével	Remény a megmaradásért jövőnkért	2017.11.06.	49 997 406	EFOP-1.3.7-17
Mozgássérültek Tolna Megyei Egyesülete	A társadalmi kohézió erősítése az egyházak és civil szervezetek közösségfejlesztő tevékenységének bővítésével	Kézenfogva	2017.11.06.	49 820 220	EFOP-1.3.7-17
Sclerosis Multiplexes Betegek JNK Szolnok Megyei Egyesülete	A társadalmi kohézió erősítése az egyházak és civil szervezetek közösségfejlesztő tevékenységének bővítésével	„Nagy lépés előre”	2017.11.06.	50 000 000	EFOP-1.3.7-17
Mozgáskorlátozottak Bács-Kiskun Megyei Egyesülete	A társadalmi kohézió erősítése az egyházak és civil szervezetek közösségfejlesztő tevékenységének bővítésével	Együtt a Mozgáskorlátozottakért	2017.11.06.	49 988 120	EFOP-1.3.7-17
Mozgáskorlátozottak Somogy Megyei Egyesülete	A társadalmi kohézió erősítése az egyházak és civil szervezetek közösségfejlesztő tevékenységének bővítésével	Civil és egyházi szervezet együttműködése Somogy megyében az esélyegyenlőségért	2017.11.06.	50 000 000	EFOP-1.3.7-17
Mozgáskorlátozottak Békés Megyei Egyesülete	A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítése	Tanulni tudunk és tanulni akarunk	2018.03.27.	45 000 000	EFOP-3.1.6-16
Összesen:				1.219.564.408	

FOGLALKOZTATÁS

A MEGVÁLTOZOTT MUNKAKÉPESSÉGŰ EMBEREK MUNKAHELYEINEK MEGTARTÁSA

A MEOSZ fontosnak tartja, hogy felemelje szavát a megváltozott munkaképességű, fogyatékos emberek munkahelyeinek megtartása érdekében. A Szövetség szerint a foglalkoztatottak munkahelyének megőrzése és szociális biztonságuk érdekében sürgős intézkedésre van szükség! A MEOSZ elnöke szerint örömdetes, hogy a kormány elkötelezte magát a minimálbér emelése mellett, de vélelmezhető, hogy a végrehajtásnak lesznek vesztesei, különösen a rehabilitációs foglalkoztatottak körében.

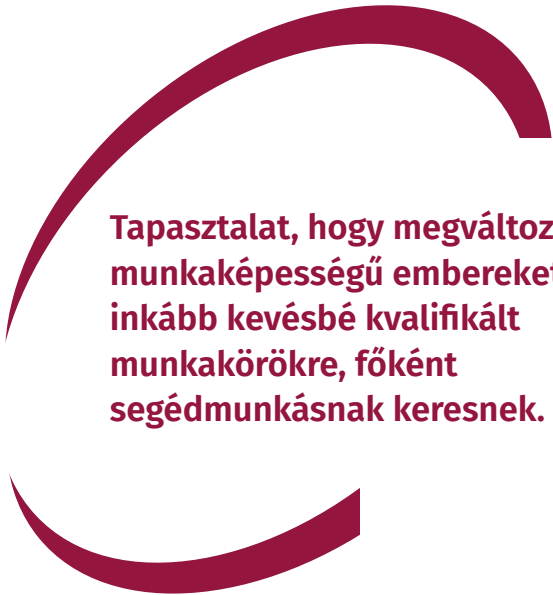
A MEOSZ a megváltozott munkaképességű, fogyatékos emberek munkahelyeinek megtartása érdekében 2016 novemberében csatlakozott a Védett Szervezetek Országos Szövetségének érdekvédelmi tevékenységéhez, amely célja az egy főre jutó támogatás növelése a mindenkori minimálbér emelésével összhangban. A MEOSZ az érdekvédelmi lobbiba behívta a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetségét, a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségét, az Értelmi Fogyatékossgal Élők és Segítőik Országos Érdekvédelmi Szövetsége és az Autisták Országos Szövetségét is, így együttesen támogatták a VSZOSZ kezdeményezését.

Fontos, hogy az egy főre eső támogatás emelése nem járhat a foglalkoztatottak létszámának csökkenésével – áll Kovács Ágnes Czibere Károly államtitkárnak küldött levelében. A MEOSZ csatlakozva a VSZOSZ kezdeményezéséhez – a minimálbér és a garantált bárminimum 2017-es emelése kapcsán arra kérte a szaktárcát: a meg-

változott munkaképességű emberek munkahelyeinek megőrzése érdekében emelje az akkreditált foglalkoztatók támogatását. A közös fellépés sikeres volt. 2017 márciusában a kormány a korábbi, 34 milliárd forintos keretet 5,1 milliárddal megemelte, amely fedezi a minimálbér és garantált bérminimum emelésének költségeit. Ezzel biztosíthatóvá vált a korábbi foglalkoztatotti létszám, az akkreditált munkáltatók ugyanannyi embernek tudnak munkát biztosítani a rehabilitációs foglalkoztatásban, mint az előző években.

MUNKA MÉLTÓSÁGA PROJEKT FELÜLVIZSGÁLATA

A mozgássérült emberek nyílt munkaerőpiaci elhelyezkedésének alapfeltétele az akadálymentes közlekedés fejlesztése és a támogató szolgálatok kapacitásának növelése. A jelenlegi foglalkoztatási támogatási rendszer nem ösztönzi eléggé a fogyatékos emberek foglalkoztatását, és nem segíti a nyílt munkaerőpiaci elhelyezkedésüket – állapította meg egyebek mellett a MEOSZ, s egyúttal több javaslatot is megfogalmazott az alapvető jogok biztosának adott válaszában. Az alapvető jogok biztosa a Munka méltósága projekt keretében 2017-ben újból megvizsgálta a megváltozott munkaképességű, fogyatékos emberek foglalkoztatási helyzetét. Felmérte, hogy a 2012-ben végzett első vizsgálat óta milyen intézkedések történtek, megvalósul-e például az ENSZ-egyezményben szereplő „ésszerű alkalmazkodás” a fogyatékos emberek foglalkoztatásakor. A MEOSZ az AJBH megkeresésére készítette el az anyagot.

**Tapasztalat, hogy megváltozott
munkaképességű embereket
inkább kevésbé kvalifikált
munkakörökre, főként
segédmunkásnak keresnek.**

ONLINE FELMÉRÉSBEN SEGÍTETTÉK MUNKÁNKAT A MOZGÁSSÉRÜLT EMBEREK

A témában a Szövetség a a tagegyesületek közreműködésével online felmérést végzett a mozgássérült emberek körében (250 válaszadó), amely hasznos információkkal segített a válaszok megfogalmazásában. Bár a kutatás nem reprezentatív, visszaigazolta, hogy a mozgássérült embereknek még mindig számos nehézséggel kell megküzdeniük a munkavállalás során, a jelenlegi támogatási rendszer nem segíti őket ebben hatékonyan, az akadálymentesség hiánya pedig még mindig ez egyik legnagyobb gátló tényező.

A munkaügyi központok által szervezett képzések többnyire nem akadálymentes helyszíneken zajlanak, a szolgáltatásokkal a válaszadók nem elégedettek, a legtöbbször olyan állást ajánlanak nekik, amelyet egészségi állapotuk miatt nem tudtak ellátni. Más tanulmányok folytatása is ellehetetlenül, mert a képzésre való eljutás és annak helyszíne nem akadálymentes, illetve csak részben az. A válaszadók többsége, 60%-a akkreditált, védett munkahelyen dolgozik, azt itt történő munkavégzést nem követi nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedés, ahol még mindig sok az előítélet, félnek fogyatékos emberek foglalkoztatásától. Az elhelyezkedést nehezíti a munkába járás, illetve a munkahely akadálymentességének hiánya; hogy nincs elég távmunka lehetőség, és főként, hogy a legtöbben nem

találnak az állapotuknak megfelelő munkát. Tapasztalat, hogy megváltozott munkaképességű embereket inkább kevésbé kvalifikált munkakörökre, főként segédmunkásnak keresnek. A felmérés alátámasztja azt a köztudomású tény is, hogy mozgássérült emberek többsége keveset keres. Válaszadóink több mint 60%-a nem kapja meg a minimálbért sem, csupán 15%-uk keres többet havi 150 ezer forintnál. Az átlagos napi munkaidő 4-5 óra.

A TÁMOGATÁSI RENDSZER PROBLÉMÁI

A jelenlegi támogatási rendszerről elmondható, hogy nem reagál az érintettek egyéni szükségleteire, nem kínál rendszerszerű megoldást az ésszerű alkalmazkodást és támogatást igénylő emberek munkaerőpiacra történő visszavezetésére. A munka törvénykönyve ugyan kimondja, hogy a fogyatékossgal élő személy foglalkoztatása során gondoskodni kell az ésszerű alkalmazkodás feltételeinek biztosításáról, de azt már nem definiálja, hogy a foglalkoztatás szempontjából mi tekintendő ésszerű alkalmazkodásnak, és más jogszabályunk sem bontja ezt ki.

Sem rehabilitációs hozzájárulás, sem a rehabilitációs kártya nem segíti, ösztönzi eléggé a fogyatékos emberek foglalkoztatását. Az ombudsman korábbi jelentésében felvetette, hogy az egészségkárosodott és fogyatékos személyek foglalkoztatását segítő támogatások mértékét diffe-

renciálni kellene, ezzel Szövetségünk is egyetért. Álláspontunk szerint olyan ösztönzőkre, támogatásokra van szükség, amelyek jobban reagálnak a munkavállaló egyéni szükségleteire. A rehabilitációs hozzájárulás mértéke eltérhetne aszerint például, hogy megváltozott munkaképességű vagy fogyatékos munkavállaló foglalkoztatásáról van szó.

A munkaadóknak járó, különféle foglalkoztatást ösztönző támogatások szintén nem segítik a fogyatékos emberek foglalkoztatását, mert munkahelyi akadálymentesítésre, adaptációra nem vonatkoznak. Emellett csak nyilvántartott álláskereső után járnak, az ellátásban részesülő megváltozott munkaképességű emberek pedig nem minősülnek annak. 2012 óta az akkreditált foglalkoztatók sem kapnak a fogyatékoság mértéke szerinti differenciált fajlagos támogatást, ami szintén a súlyosan fogyatékos emberek foglalkoztatása ellen hat.

A rehabilitációs kártya segíti ugyan az elhelyezkedést, de ez még mindig nem elérhető a súlyosan fogyatékos emberek számára. Korábban már javasoltuk a kormánynak, hogy a komplex minősítésen D és E kategóriába kerülők, illetve a fogyatékosági támogatásban és rokkantsági járadékban részesülők is kaphassanak kártyát.

A Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége a fentiek kapcsán javaslatokkal élt az ombudsman felé.

ÉSSZERŰ ALKALMAZKODÁS

A MEEOSZ szerint a fogyatékos emberek jogairól szóló ENSZ-egyezmény szellemében felül kell vizsgálni a foglalkoztatással kapcsolatos jogszabályokat, és az ésszerű alkalmazkodás fogalmát olyan szinten kell azok részévé tenni, hogy az elvből végre gyakorlat válhasson.

A nyílt munkaerőpiaci elhelyezkedés ösztönzése A Szövetség szerint sokkal inkább a nyílt munkaerőpiaci foglalkoztatást kell ösztönözni a védett foglalkoztatás mellett. Ezt szolgál-

hatná, ha a nyílt munkaerő piaci munkáltatók támogatást kapnának a fogyatékosággal élő munkavállalójuk foglalkoztatásához szükséges akadálymentesítéshez, a munkahelyi környezet adaptációjához, a munkavégzést segítő speciális eszközök beszerzéséhez, és rehabilitációs foglalkoztatási tanácsadói, mentori segítség is biztosítva lenne számukra.

SEMÉLYRE SZABOTTABB TÁMOGATÁSI RENDSZER

A jelenleginél differenciáltabb és személyre szabottabb támogatási rendszerre van szükség, ami kiterjedne a fogyatékos személyek egyénre szabott foglalkoztatási rehabilitációjára is. Bizonyos támogatásokat kizárólag a fogyatékosággal élő munkavállalókat foglalkoztató munkaadóknak lehetne biztosítani, vagy a támogatás mértéke lenne eltérő attól függően, mely csoportba tartozó munkavállalók foglalkoztatását célozza meg. A foglalkoztatási támogatásoknak a fokozott támogatási szükségletű mozgáskorlátozott emberek foglalkoztatása is célja kellene, hogy legyen!

HATÉKONY SZOLGÁLTATÁSOK

A fogyatékos személyek álláskeresőt a jelenleginél hatékonyabb eszközökkel kell segíteni, mind a számukra nyújtott tájékoztatás, mind az egészségi állapotuknak, körülményeiknek megfelelő álláslehetőségek felkutatása, közvetítése terén. Szükség lenne egy országos, internetes adatbázisra, ahol kapcsolatba kerülhetnének a megváltozott munkaképességű, fogyatékos munkavállalók és a munkaadók.

AZ ATÍPIKUS FOGLALKOZTATÁS ERŐSÍTÉSE

A MEOSZ felmérésének válaszadói közül a foglalkoztatás elősegítése tekintetében többen is jelezték, hogy sokkal szélesebb körben kellene biztosítani az atipikus foglalkoztatási formákat, így a távmunka lehetőségét. Mivel jelenleg még komoly hiányosságok tapasztalhatók a közlekedés (különösen vidéken) és a munkahelyek akadálymentesítése terén, az otthonról végezhető

táv munka sok mozgáskorlátozott személy előtt nyithatná meg a munkavállalás lehetőségét.

REHABILITÁCIÓS HOZZÁJÁRULÁS INTÉZMÉNYÉNEK ÁTALAKÍTÁSA

A rehabilitációs hozzájárulás intézménye, a jelenlegi formájában nem megfelelő eszköz a munkáltatók ösztönzésére fogyatékossgal élő emberek foglalkoztatása érdekében. Sokan inkább annak megfizetését vállalják foglalkoztatás helyett, de mivel nem csak fogyatékos, hanem bármilyen megváltozott munkaképességű személy alkalmazásával mentesülnek a hozzájárulás megfizetése alól, ezért ez egészen biztosan nem hat a fogyatékossgal élő munkavállalók foglalkoztatásának ösztönzése irányába. Hatékonyabb lenne a rehabilitációs hozzájárulás intézményének átalakítása, oly módon, hogy fogyatékossgal élő munkavállaló foglalkoztatása esetén a hozzájárulás 100 %-a, a nem fogyatékos megváltozott munkaképességű munkavállaló foglalkoztatása esetén pedig ennél kisebb mértékben mentesülhetne a munkaadó. Öröndetesnek tartjuk a rehabilitációs kártya jogosulti körének ez év január 1-jétől történt bővítését. Figyelemmel azonban arra, hogy a megváltozott munkaképességűek közül azok, akik kizárólag támogatással foglalkoztathatók, a jogszabály módosítás ellenére sem jogosultak erre, célszerű lenne ezt rájuk is kiterjeszteni. Ez annál is inkább indokolt, mivel a fogyatékos emberek egy része épp ebbe a kategóriába tartozik, és - állapotuk miatt - nekik okoz a legna-

gyobb nehézséget az elhelyezkedés, hiszen feltehetően az ő esetükben kell a munkáltatóknak leginkább alkalmazkodnia. Erre vonatkozóan már javasoltuk a szaktárcának, hogy a komplex minősítésen D és E kategóriába sorolt személyek, valamint rokkant járadékot és fogyatékossgai támogatást kapó fogyatékos személyek is kapjanak rehabilitációs kártyát.

A KÉPZÉSEK AKADÁLYMENTESÍTÉSE

Rendkívül fontos, hogy az állam egyrészt az akadálymentesítésre vonatkozó szigorúbb szabályozással, másrészt az ehhez igénybe vehető támogatások biztosításával ösztönözze a különféle képzési intézményeket az akadálymentesítésre. Akadálymentes közösségi közlekedés, támogató szolgáltatások megerősítése

A mozgássérült emberek nyílt munkaerőpiaci elhelyezkedésének alapfeltétele az akadálymentes közlekedés fejlesztése és a támogató szolgálatok kapacitásának növelése.

FOGLALKOZTATÁS A KÖZSZFÉRÁBAN

A Szövetség tudomása szerint Magyarországon a fogyatékossgal élő emberek közszférában történő foglalkoztatása egyáltalán nem jellemző annak ellenére, hogy bizonyosan sok olyan munkahely, munkakör van, amit megfelelő végzettség, szakképesítés birtokában ők is el tudnának látni a fogyatékossgáknak megfelelő ésszerű alkalmazkodás figyelembe vételével.

OKTATÁS

Szövetségünk szerint, ahhoz, hogy az oktatási rendszer a mozgáskorlátozott gyerekek érdekei egyéni szükségletei szerint működjön, rendszer-szintű változtatásokra van szükség. Az inkluzív oktatásra való áttérés folyamata tudatos és kodifikált határidőkkel kísért folyamat kell, hogy. Az inkluzív oktatás CRPD szellemiségében történő megvalósulását Szövetségünk aktívan igyekszik elősegíteni.

Javaslatok a mozgáskorlátozott tanulók idegen nyelvi érettségi vizsgájára vonatkozó szabályok megváltoztatására

A MEOSZ azt szeretné elérni, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni szükségleteik alapján egyenlő eséllyel férjenek hozzá a megfelelő képesítések megszerzéséhez, ezzel is elősegítve jövőbeni munkaerőpiaci integrációjuk sikerességét. Mentés helyett megfelelő támogató technológiát, szükség esetén segítő személyt kell biztosítani a mozgássérült tanulóknak, hogy a többi diákéval egyenértékű képesítést, nyelvvizsgát szerezhessenek, és legyen esélyük továbbtanulni, versenybe szállni a nyílt munkaerőpiacon – javasolja egyebek mellett a MEOSZ az Emberi Erőforrások Minisztériuma oktatási államtitkárságának eljuttatott levelében. Szövetségünk az AJB 263/2017 számú ombudsmani jelentéshez kapcsolódva 2017 márciusában jelezte az EMMI oktatásért felelős államtitkárságának, hogy változtatni kell a mozgáskorlátozott tanulók idegen nyelvi érettségijének szabályain, gyakorlatán, mert az diszkriminatív és hátrányos helyzetbe hozza őket a munkaerőpiacon. A jelenlegi szabályozás szerint, ha egy mozgáskorlátozott diák állapota miatt nem tudja az

emelt szintű idegennyelvi érettségi vizsga írásbeli részét teljesíteni, mentesül alóla és helyette szóbeli vizsgát tehet. Az emelt szintű nyelvvizsga ebben az esetben is teljes értékű lesz, ám nem minősül államilag elismert komplex nyelvvizsgának, mert erre csak akkor van mód, ha a vizsgázó sikeresen teljesítette az érettségi vizsga szóbeli és írásbeli részére vonatkozó követelményeket. Mindez később komoly hátrányt okoz az érintetteknek a munkaerőpiacon. A mentesítés kapcsán ráadásul nem egységesen járnak el az érintett szervek, ami gondot okoz a diákoknak.

A MEOSZ aggályosnak tartja, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek – szükségleteik alapján – nem egyenlő eséllyel férnek hozzá a megfelelő képesítések megszerzéséhez, ezzel is hátráltatva jövőbeni munkaerőpiaci integrációjuk sikerességét. A mozgássérült tanulók felmentése számonkérésekből, szintfelmérőkből például a korlátozott írásképesességük miatt nem lehet cél, ehelyett azokat az egyén aktuális állapotához igazított támogatásokat kell megszervezni, illetve eszközöket biztosítani (pl. számítógép, személyi segítő) melyek segítségével a többi tanulóhoz hasonlóan teljesíteni tudják a követelményeket. A jogszabály ugyan különböző kedvezményeket biztosít a felsőoktatási felvételi eljárás során a mozgássérült tanulóknak a fogyatékosságukra tekintettel, ezek azonban a MEOSZ szerint nem pótolhatják a nyelvvizsga bizonyítványért járó plusz pontokat, illetve az annak hiánya okozta, akár hosszú távú hátrányokat.

A Szövetség szerint ezek a problémák szorosan összefüggnek azzal, hogy a magyar oktatási rend-

szerből még mindig hiányzik az inkluzív oktatás szemléletmódja, a fogyatékos személyeket és érdekképviselői szerveiket pedig nem vonják be a köznevelési-tervek kialakításába. Megoldás lehet, hogy az inkluzív oktatás szemléletmódjának meghonosítása érdekében készüljön stratégia. A fogyatékos diákoknak biztosítsák az egyéni szükségleteikhez igazodó támogató technológiákat, szükség esetén legyen biztosított számukra segítő személy igénybevétele. Javasoltuk az olyan speciális eszközökhöz való hozzáférés biztosítását, mint a fej-, száj- vagy szemegér, ergonomikus számítástechnikai eszközök, alternatív billentyűzetek, valamint a különböző okoseszközöket, illetve az ezeket támogató szoftvereket (pl. beszédfelismerő, szemkövető szoftverek). A tárca válaszában egyetértett a Szövetséggel abban, hogy az inkluzív oktatás és nevelés kapcsán fontos a megfelelő digitális technikák alkalmazása lehetőségének megteremtése. Javasoltuk, hogy pontosítsák, hangolják össze a jogszabályokat annak érdekében, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek egyenlő eséllyel tehessék le a nyelvi érettségi vizsgát. Azt is biztosítani kell, hogy a fogyatékos tanulók érettségijére vonatkozóan a szakértői bizottság véleménye minden esetben legyen kötelező erejű az iskolaigazgatók számára.

A MEOSZ szerint az egyenlő esélyű hozzáférés és az inkluzív oktatás elveinek megfelelően át kell dolgozni a köznevelés-fejlesztési terveket, felül kell vizsgálni a jogszabályi környezetet, a folyamatba – az ENSZ-egyezménynek (CRPD) megfelelően – be kell vonni a fogyatékos személyeket és az érdekképviselői szervezeteiket. Az egyezmény emberi jogi szemléletének be kell épülnie a fogyatékos gyermekek oktatását végző pedagógusok, szakemberek képzésébe, át kell hatnia az egész oktatási rendszert – áll a Szövetség EMMI-nek írt levelében.

A MEOSZ szerint a Fogyatékos emberek jogairól szóló ENSZ 4. cikk 3. pontja állami kötelezettséggé rögzíti az érintett személyek és érdekképviselői szerveik bevonását az érintetteket érintő kérdésekkel kapcsolatos döntéshozatalba,

amely nemcsak szakmapolitikai, hanem konkrét, helyi ügyek tekintetében is alkalmazandó. Ezért szükségesnek tarjuk a fogyatékos személyek és érdekképviselői szerveik bevonását a köznevelés-fejlesztési tervek az inkluzív oktatás elveinek megfelelő felülvizsgálatában, amennyiben szükséges, a megfelelő jogszabályok módosításával. A jövőre vonatkozóan kérjük Szövetségünk bevonását a mozgássérült személyeket érintő kérdésekben történő döntéshozatal folyamatában. Emellett továbbra is szükségesnek tartjuk egy, az inkluzív oktatás szemléletmódjának a magyar oktatási rendszerbe való meghonosítása érdekében, a jogszabályi környezet felülvizsgálatát a fogyatékos emberek jogairól szóló ENSZ Egyezmény 24. cikké, és az általános kommentárnak megfelelően, továbbá célzott stratégia kidolgozását a progresszív teljesülés elindítása érdekében. Elengedhetetlen továbbá, hogy a CRPD emberi jogi szemlélete beépüljön a fogyatékos gyermekek oktatását végző pedagógusok, szakemberek képzésébe, áthassa az egész oktatási rendszert.

Az EMMI oktatásért felelős államtitkára válaszában kiemelte: a köznevelés-fejlesztési tervek elkészítésére vonatkozó jogszabályok jelenleg nem írják elő a fogyatékos-sággal élő személyek és érdekképviselői szervezeteik közvetlen és célzott bevonását, ezért csak a diák- és a szülői szervezetek véleményét kérik ki a települési önkormányzatok. Az EMMI köznevelésért felelős helyettes államtitkára arra hívta fel a figyelmet, hogy a köznevelési törvény nemrég hatályba lépett módosítása értelmében a beilleszkedési, tanulási illetve magatartási nehézségek esetében kifutó rendszerrel kivezetik az értékelés és minősítés alóli felmentéseket, és helyette a fejlesztésekre és megsegítésekre helyezik a hangsúlyt, és jelezte: az SNI-s tanulók esetében a kérdést rendszer szinten és nem egyedi ügy kapcsán kell értékelni. Kiemelte, hogy az Országos Fogyatékos-ságügyi Program és a Köznevelés-fejlesztési Stratégia gyógypedagógiai és pedagógiai célkitűzések elérése érdekében tett jogszabály-módosítások és projektek előkészítését végző szakmai munkacsoportokba azon szakmai és érdekképviselői szervek kerültek bevonásra, amelyek jelentő-

sebb köznevelési vonatkozású tevékenységet végeznek vagy széles körű szakmai reprezentációval rendelkeznek. Mivel Szövetségünk az elmúlt években nem végzett az Oktatásért Felelős Államtitkárság felé kommunikált jelentősebb köznevelési tevékenységet, ezért nem érzékelték Szövetségünk ez iránti igényét, azonban a jövőre vonatkozóan együttműködési szándékunkat köszöntettel vesszük. Emellett tájékoztatott arról, hogy 2018. január 1-jétől a köznevelés fejlesztési tervek helyébe jelentések lépnek, amelyek a minisztérium honlapján elérhetőek lesznek. Emellett egyetértünk Szövetségünkkel a tekintetben, hogy az inkluzív oktatás és nevelés kapcsán fontos a megfelelő digitális technikák alkalmazása lehetőségének megteremtése.

A MEOSZ 2017. júliusi EMMI-nek írt levelében lezögezte: a Szövetség minden területen, így az oktatás területén is, arra törekszik, hogy érvényesítse és képviselje a mozgáskorlátozott személyek érdekeit, ezért köszönjük Szövetségünk jövőbeni bevonását a mozgásszervi fogyatékos-sággal élő gyermekek, tanulók ellátását érintő döntéshozatalba. Mindezzel teljesülnek azok a

nemzetközi és hazai dokumentumok, melyek az érintett emberek szervezeteivel való folyamatos konzultációt rögzítik. Továbbra is szükségesnek tartjuk egy, az inkluzív oktatás személelmódjának a magyar oktatási rendszerbe való meghonosítása érdekében, a jogszabályi környezet felülvizsgálatát a fogyatékos emberek jogairól szóló ENSZ Egyezmény 24. cikke, és az ahhoz kapcsolódó általános kommentárnak megfelelően, továbbá célzott stratégia kidolgozását a progresszív teljesülés elindítása érdekében. Szövetségünk üdvözlö, hogy a szaktárca egyetért a digitális technikák alkalmazásának szükségességével az inkluzív oktatás gyakorlati megvalósítása érdekében. Szövetségünk szívesen részt vesz, olyan stratégiaalkotó munkában, mely a mozgássérült emberek és gyerekek az oktatási környezethez való info-kommunikációs akadálymentesítéshez járul hozzá. Véleményünk szerint a célcsoport igényei többrétűek, hiszen a számítógépek, az oktatási programok és tanulást könnyítő programok akadálymentesítésére, illetve a kommunikációjukban akadályozott személyek digitális eszközeinek és beszédhelyettesítő szoftvereire is átfogóan gondolni kell.

Taigetosz törvény véleményezése

A parlament 2017 májusában elfogadta a köznevelési törvény azon módosítását, amely 2018-tól például megszünteti annak a lehetőségét, hogy a tanulási nehézséggel (például diszkalkulia, diszlexia enyhébb formáival) küzdő gyerekek bizonyos tantárgyak esetén felmentést kapjanak az osztályzás alól. Ugyanakkor lehetőséget teremt arra, hogy - megfelelő számú szakember híján - ne csak gyógypedagógusok, hanem szakképzés nélküli pedagógusok is foglalkozhassanak enyhén értelmi fogyatékos gyermekekkel. A Taigetosz törvény néven elhíresült módosítás

csomag kapcsán Szövetségünk csatlakozott az Autisták Országos Szövetsége álláspontjához, hiszen törvényi változások mögött nem a forráshiányos oktatási rendszer reformja, hanem olyan javaslatok álltak, amelyek nem vezetnek valódi megoldásokhoz. Az oktatás szabályozására vonatkozó és egyes kapcsolódó törvények módosításáról rendelkező 2017. évi LXX. törvény szabályai közül a közvélemény érdeklődésére leginkább számot tartó változással a Humanitás 2017. októberi számában részletesebben foglalkoztunk.

Aktív részvétel az Emberi Jogi Munkacsoport munkájában az inkluzív oktatás hazai megvalósulása érdekében

A MEOSZ számára az inkluzív oktatás nem illúzió, még akkor sem ha azt csak átfogó reformokkal lehet megvalósítani. 2017. novemberében az Emberi Jogi Munkacsoport az Emberi Jogi Munkacsoport Fogyatékosággal Élők Jogaiért Felelős Tematikus Munkacsoport ülésén is hangot adtunk álláspontunknak: az inkluzív oktatáshoz való jog teljesüléséhez átfogó stratégiát kell létrehozni, amely a felelősök és források hozzárendelését is tartalmazza.

A MEOSZ szerint a Kormány nem tesz eleget sem a CRPD 24. cikkében előírt kötelezettségeinek, sem pedig a CRPD Bizottság idézett záró észrevételeiben megfogalmazott ajánlásoknak, mivel

- ▶ Magyarországon nem létezik az inkluzív oktatás rendszere és a mozgássérült gyermekek sokszor szegregált körülmények között kényszerülnek tanulni, a jelenlegi rendszerben kevés esélyük van a többségi iskolákban folyó oktatásba bekapcsolódni;
- ▶ a súlyos és halmozott fogyatékosággal élő gyermekek fejlesztő nevelése-oktatása fogyatékoságon alapuló hátrányos megkülönböztetést valósít meg;
- ▶ a mozgáskorlátozott személyek számára – a megfelelő akadálymentes struktúra hiányában – nem biztosított az oktatásban való részvétel minden szinten és élethosszig tartó tanulás lehetősége;
- ▶ a mozgáskorlátozott gyermeket nevelő szülők számára nem biztosított a megfelelő tájékoztatás a szegregált oktatás jogsértő mivoltával és hátrányos hatásaival, valamint az inkluzív oktatás előnyeivel kapcsolatosan;
- ▶ a mozgáskorlátozott tanulók számára gyakran nem biztosított az akadálymentes oktatás a lak-

helyük közelében, ezért sokszor hosszan tartó utazásra vagy bentlakásos oktatási intézménybe kényszerülnek;

- ▶ a hatályos magyar szabályozásban használt terminológia arra a megközelítésre épül, hogy a fogyatékos tanulókra, mint sajátos nevelési igényű emberekre tekint, nem mint olyan személyekre, akiknek az igényeik és szükségleteik – másokkal megegyezően – emberiek és „normálisak”;
- ▶ az egyetemes tervezés és az ésszerű alkalmazkodás fogalmai nem kerültek átültetésre a magyar jogszabályokba, mely az oktatás területét is hátrányosan érinti;
- ▶ a pedagógusképzésből hiányzik a fogyatékos emberi jogi modelljére épülő szemlélet.
- ▶ az utazó gyógypedagógusi hálózat komoly szakemberhiánnyal küzd, így a többségi iskolákban tanuló fogyatékos gyerekek nem kapják meg a számukra előírt fejlesztéseket.
- ▶ a jövőre nézve szükségesnek tartjuk egy, az inkluzív oktatás személelmódjának a magyar oktatási rendszerbe való meghonosítása érdekében célzott stratégiát kidolgozását.

A MEOSZ a munkacsoport 2017. novemberi ülésére megfogalmazott álláspontja szerint az inkluzív (befogadó) oktatás követelménye nem jelenik meg a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvényben. A CRPD Bizottság 4. számú Általános Kommentárának (CRPD/C/GC/4) 20. bekezdésében foglaltak – melynek értelmében megfelelő mennyiségű és minőségű köz- és magán oktatási intézménynek és programnak kell rendelkezésre állnia a fogyatékos személyek számára az oktatási rendszer minden szintjén (élethosszig tartó tanulás) – nem valósulnak meg Magyarországon.

A Köznevelés-fejlesztési stratégia szerint „a súlyos és halmozott fogyatékkal élő gyermekek fejlesztő nevelése-oktatása speciális intézményekben, illetve a fejlesztő nevelés-oktatást nyújtó iskola által szervezett egyéni fejlesztés keretében valósul meg.” A súlyos-halmozott fogyatékoság jelentősen érinti a mozgáskorlátozott személyeket, hiszen például a korai agykárosodás következményeként fellépő mozgáskorlátozottság beszédzavarral és akadályozott kognitív funkciókkal is együtt járhat. A fejlesztő nevelés-oktatás rendszere azonban azt jelenti, hogy a gyerekek nem a mainstream oktatásban vesznek részt és arra kényszerülnek, hogy vagy saját otthonukban, vagy bentlakásos oktatási intézményben tanuljanak sokkal kevesebb óraszámban, mint a nem súlyos-halmozott fogyatékosokkal élő kortársaik.

Szövetségünk tapasztalatai szerint amellet, hogy az inkluzív oktatás lehetősége nem létezik, az integrált körülmények között történő tanulás továbbra is jelentősen korlátozott a mozgássérült, kerekesszéket használó gyermekek számára. A szülők gyakran a rendszer felkészületlensége miatt túlvédik a mozgáskorlátozott gyermeküket és inkább úgy döntenek, hogy speciális iskolába járjanak. A szülők ezért kénytelenek úgy tekinteni a szegregált oktatásra, mint egy védett környezetre, amely talán meg tudja előzni a fogyatékos tanulókat érő visszaéléseket, iskolai zaklatást, rossz bánásmódot és erőszakot. Ami nem feltétlen igaz. Jó példa erre az idei békéscsabai ügy, ahol a szegregált oktatási intézmény gyógypedagógusa ellen kellett rendőrségi feljelentést tenni és csak így érték el a szülők, hogy az iskola lépéseket tegyen a zaklatás megszüntetésére és a pedagógus munkaviszonyát megszüntesse. A MEOSZ szerint a Kormány kötelezettsége arra is kiterjed, hogy a szülőkhöz megfelelő információkat juttassanak el a szegregált oktatás jogsértő mivoltáról és hátrányos hatásairól, valamint az inkluzív oktatás előnyeiről és minden szükséges eszközzel garantálja az oktatási intézményekben a feltételek meglétét.

Mindemellett, a mozgáskorlátozott tanulók számára gyakran nem biztosított az akadálymentes oktatás a lakhelyük közelében, ezért sokszor hosszan tartó utazásra vagy bentlakásos oktatási intézménybe kényszerülnek. Ez a családjaik számára nehéz élethelyzetet és aránytalan terhet jelent. Magyarországon nem valósul meg a CRPD Bizottság 2. számú Általános Kommentára (CRPD/C/GC/2) 39. cikkének azon rendelkezése, amely szerint az inkluzív oktatási rendszer egészének hozzáférhetőnek kell lennie, ideértve az épületeket, az információkat és a kommunikációt.

A MEOSZ szerint a társadalom gyakran úgy tekint a fogyatékos tanulókra, mint „a normálistól eltérő tanulókra” akiknek különleges vagy extra szükségleteik vannak, azonban meggyőződésünk, hogy az inkluzív oktatás keretei között minden szükséglet emberi és „normális” és az e szükségletekre adandó megoldásoknak kell különlegesnek lenniük. Ezt a szemléletet a hatályos magyar szabályozás nem teszi magáévá, hiszen sajátos nevelési igényű (SNI) tanulókról beszél.

Az új iskolák tervezésekor és építésekor elengedhetetlen, hogy az Egyetemes Tervezés standardjait figyelembe vegyék, melyhez erre vonatkozó jogszabályi előírásokat szükséges elfogadni. Emellett a MEOSZ hiányolja, hogy az „ésszerű alkalmazkodás” kötelezettsége nem jelenik meg az oktatás területén. A MEOSZ-hoz érkezett egyik panaszok arról szólnak, hogy több esetben is megtagadták mozgáskorlátozott személyektől azt az alkalmazkodást, hogy a nem akadálymentesített emeleti részről az akadálymentes földszinti részre helyezték át az osztálytermet. Az inkluzív oktatás bevezetésének egyik alapja, hogy olyan tanárokat kell alkalmazni, akik rendelkeznek az inkluzív oktatáshoz szükséges készségekkel. A MEOSZ szerint fontos lenne, ha a pedagógusképzés keretei között Magyarországon is végre megjelenne a fogyatékoság emberi jogi modellje a tananyag részeként.

GYERMEKVÉDELEM

A MEOSZ AGGÁLYOSNAK TARTJA A GYERMEKEK VÉDELMÉRŐL ÉS A GYÁMÜGYI IGAZGATÁSRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNYMÓDOSÍTÁST

A CRPD 7. cikke értelmében a fogyatékossgal élő gyermekek számára más gyermekekkel azonos alapon biztosítsák valamennyi emberi jog és alapvető szabadság teljes körű gyakorlását. A velük történő intézkedés során elsődlegesen a gyermek legfőbb érdekeit kell figyelembe venni. Az egyezmény biztosítja minden őket érintő ügyben a szabad véleménynyilvánítás jogát, véleményüket más gyermekekkel azonos alapon, életkoruknak és fejlettségüknek megfelelően súlyozzák, valamint biztosítják számukra e jogok érvényesítéséhez a fogyatékossguk és életkoruk szerint szükséges segítséget.

A fogyatékkal élő gyerekek kiszolgáltatottak, a lehetőségek nagyon szűkek. A fogyatékos gyerekek a legtöbbször háttérbe vannak szorítva, képességüket nem tudják kellően fejleszteni. Ép társaikkal együtt kellene őket oktatni azért, hogy felnőtt korukban jobban elfogadják egymást és szembe tudjanak nézni az önálló élet nehézségeit, kihívásait.

A legtöbbször nincs a közelben olyan elérhető intézmény, amely a speciális szükségleteikre megfelelően tudja kezelni. Már a korai fejlesztésben hiányosságok vannak és ez még az iskolába kerüléskor fokozódik. Sok iskolában nem tudják integrált nevelést biztosítani. Sokszor a fejlesztő pedagógia hiába jár a gyermeknek nincs elég pedagógus, így ellátatlan marad. A nagyobb településeken a lehetőségek jobbak, mint a hátrányos helyzetű településeken. Nagyon sok hiányosság

van az oktatás területén is, a mozgássérült gyereket bentlakásos iskolába kell járatni, mert a legtöbb oktatási intézmény nincs felkészülve a fogadásukra.

A gyermekek által mindennap használt intézmények pl. iskolák nem akadálymentesek, kerekesszékesek a felső szinteket nem tudják csak segítséggel használni, gyakran a vizes helyiségek sem könnyen használhatók. Kevés azon játszóterek száma, ahol a fogyatékos gyermek is tud játszani. A sérült gyermekeknek nehéz a táborok szervezése, mert kevés a több sérültet is befogadni képes szálláshely.

Emellett a szülői gondoskodás hiányában sok esetben nem biztosítják a gyermekek számára a tágabb családi környezetben vagy ennek hiányában más családalapú közösségben történő alternatív gondoskodást.

A „gyermekek minden felett álló érdeke” alá kell rendelni minden róluk szóló döntést, szakpolitikát, fogalmazza meg vezérelvként a Gyermekek jogairól szóló New Yorki Egyezmény és az ennek szellemében elfogadott a Gyermekek védelméről gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. ún. gyermekvédelmi törvény. A gyermekvédelem területén többször hívtuk fel a figyelmet arra, hogy diszkriminatív az a gyakorlat, miszerint fogyatékos gyerekeket intézményben, felnőtteknek számára tervezett körülmények között szociális otthonokban is elláthatnak.

A gyermek mindenképp felett álló érdeke minden körülmények között történő érvényesülése érdekében az alábbi intézkedéseket tartjuk szükségesnek a CRPD 19. és 23. cikkeivel is összhangban:

1. Olyan hatékony jogszabályi keretek és stratégiák elfogadása, amely arra irányul, hogy megelőzze azon fogyatékos gyermekek intézményi elhelyezését, akikről a szüleik nem tudnak gondoskodni.

2. A kiváltási stratégia illetve programok (kiindulási mutatókkal, kritériumokkal, időhatárokkal) elfogadása annak érdekében, hogy a fogyatékos gyermekek – megfelelő támogatások biztosításával – gyakorolhassák a családi élethez való jogukat.

3. Tájékoztató és figyelemfelkeltő tevékenységek folytatása annak érdekében, hogy előmozdítsa a fogyatékos és tartós beteg gyermekek örökbefogadását, lehetővé téve ezáltal e gyermekek számára, hogy családi környezetben nőjenek fel.

4. A CRPD végrehajtására irányuló jogalkotás és politikák kidolgozása és végrehajtása során, továbbá a fogyatékossgal élő személyeket érintő kérdésekkel kapcsolatos más döntéshozatali eljárásokban a fogyatékossgal élő gyermekek aktív bevonása az érdekképviselési szervezeteiken keresztül

A MEOSZ aggályosnak tartja a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény módosítását, amelyet az Országgyűlés 2016. december 13-án fogadott el. A törvény korábbi és a módosított változata sem biztosítja ugyanis a gyermekvédelmi ellátásban lévő, 12 év alatti súlyosan fogyatékos és tartósan beteg gyermekek számára, hogy családi körülmények között, befogadó szülőnél nevelkedhessenek, miközben az ehhez való jogukat a hazánk által elfogadott nemzetközi egyezmények is kimondják.

Szövetségünk hangsúlyozza, hogy a magyar államnak kötelessége e jogokat a Gyvt.-ben garantálni, és minden szükséges intézkedést megtenni annak érdekében, hogy ezek a gyermekek ép társaikhoz hasonlóan örökbefogadó vagy nevelőszülői családban nőhessenek fel. A MEOSZ a törvenymódosítás előterjesztőitől, Balog Zoltántól, az emberi erőforrások miniszterétől és

Semjén Zsolt miniszterelnök helyettesétől azt kérte, hogy a törvényt - mely jelen formájában sérti az állami gondozásban élő, súlyosan fogyatékos gyermekek jogait - a MEOSZ javaslatának megfelelően fogadják el. Sajnos ez nem történt meg. Ezt követően Áder János köztársasági elnökhöz fordultunk, kérve, hogy a törvényt megfontolásra küldje vissza az Országgyűlésnek, de az aláírás sajnálatos módon addigra már megtörtént.

A „gyermekek minden felett álló érdeke” alá kell rendelni minden róluk szóló döntést, szakpolitikát.

Nyitrai Imre helyettes államtitkár Szövetségünknek küldött levelében kiáll az intézményi elhelyezés mellett (akár a vérszerinti családdal szemben is) különösen a fokozott támogatású szükségletű gyerekek esetében. Továbbá a CRPD civil árnyékjelentésébe is belefoglaltuk álláspontunkat, valamint a Fogyatékos Emberek Jogairól szóló Tematikus Munkacsoporton is artikuláltuk a problémát. Kértük az Emberi Erőforrások Minisztériumát, hogy a nagylétszámú gyermekotthonok felújítására ne adjon lehetőséget a vonatkozó EFOP-2.1.1-16 pályázat. Emellett további jogszabály változtatásokat sürgettük annak érdekében, hogy számolják fel a nagylétszámú intézeteket, és az állami gondoskodásra „kényszerülő” gyerekek kizárólag családi körülmények között élhessenek a nemzetközi szttenderdeknek megfelelően.

KÖZSZOLGÁLTATÁSOKHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS

A jegybanki elvárások között szerepel, „hogyan az intézmények minél több ügyfélszolgálati ponton biztosítsák a fogyatékkal élő ügyfelek egyenlő esélyű hozzáférést az általuk kínált szolgáltatásokhoz.

MEOSZ JAVASLATOK A PÉNZINTÉZETEKNEK SZÓLÓ AJÁNLÁSOKBAN

A MEOSZ több javaslata is beépült a Magyar Nemzeti Bank 2017 márciusában megjelent, pénzügyintézeteknek szóló ajánlásában, amely a fogyatékos ügyfelek egyenlő esélyű hozzáféréseinek biztosítását szolgálja.

A Szövetség által megfogalmazott elvárások között vannak a mozgássérült emberek számára biztosítandó parkolóhelyek a kedvezményes banki készpénzfelvétel nem akadálymentes ATM-ek esetén, továbbá a fogyatékos emberek jogairól szóló ENSZ-egyezmény szellemiségének megfelelő képzés a banki dolgozóknak. A MEOSZ határidőre vonatkozó kérése is teljesült; az MNB három hónap türelmi időt adott az ajánlásban foglaltak teljesítésére. Az MNB 2017. június 23-tól várja el az ajánlás alkalmazását az intézményektől.

Így a jegybanki elvárások között szerepel, „hogyan az intézmények minél több ügyfélszolgálati ponton biztosítsák a fogyatékkal élő ügyfelek egyenlő

esélyű hozzáférést az általuk kínált szolgáltatásokhoz. Ajánlott, hogy az intézmények – akadálymentesen elérhető – szolgáltatási térképe külön tüntesse fel (megye, település és fővárosi kerület szerinti bontásban) az adott területi egységben található akadálymentesen használható és megközelíthető ügyfélszolgálati pontok elérhetőségét.

Az MNB elvárja, hogy az ügyfélszolgálati pontokon a kijelölt ügyintézőt akadálymentesen meg lehessen közelíteni. Célszerű, hogy a fogyatékkal élő ügyfelek a kínált szolgáltatások széles körét „egyablakos” ügyintézővel vehessék igénybe. Elvárás, hogy az ügyfélszolgálati pontokon a szolgáltatók lehetővé tegyék a segítő kutyával való közlekedést, s hogy a mozgáskorlátozott ügyfelek parkolóhelye lehetőleg az ügyfélszolgálati pont bejáratának közelében legyen. Az infokommunikációs akadálymentesítésnél figyelmet kell fordítani a megfelelő magasságban elhelyezett sorszámhúzó automatára, a kihangosítható ügyfélhívó rendszerre, piktogramok, burkolati jelzések kialakítására vagy a személyes ügyfélszolgálati segítség felajánlására is.

TURIZMUS

Együttműködés az akadálymentes turizmusért

Magyarországon még messze vagyunk attól, hogy a mozgáskorlátozott emberek ugyanúgy üdülhessenek, szabadidős és kulturális programokon vehessenek részt, mint bárki más. Bár vannak pozitív változások, a turisztikai szolgáltatások jelentős része még mindig nem akadálymentes. A szolgáltatók ritkán gondolnak a mozgássérült vendégekre, miközben kiaknázatlan piaci lehetőséget jelentenek a számukra, és szükség van egy erre vonatkozó kormányzati stratégiára is. Az akadálymentesített turisztikai helyszínek száma folyamatosan nő, de sok még a megoldásra váró feladat. A Magyar Utazási Irodák Szövetsége és a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége ezért a turisztikai szolgáltatások, lát-nivalók akadálymentesítéséért közösen lép majd fel a jövőben. 2017-ben az együttműködés kere-teit megállapodásban rögzítették.

Az együttműködési megállapodás célja – a fogya-tékos emberek jogairól szóló ENSZ-egyezmény szellemében –, hogy elősegítse a mozgássérült

emberek egyenlő esélyű hozzáférését a turizmus-hoz, a szabadidős, rekreációs tevékenységekhez, és hogy minderre felhívja a döntéshozók és a turizmus szereplőinek figyelmét. A két szervezet a jövőben közös lobbitevékenységet folytat az akadálymentes turizmusért, a turisztikai lát-niva-lók teljes akadálymentesítéséért. Fontos, hogy a turizmusban dolgozók megismerjék azokat a sajátosságokat, speciális igényeket, amelyek a mozgássérült emberek utazása, rekreációja so-rán felmerülnek, ehhez információs anyagokkal, képzésekkel, utas-utazásszervező találkozókkal kívánnak hozzájárulni. Kovács Ágnes, a MEOSZ elnöke úgy fogalmazott: Magyarországon még mindig nem figyelnek eléggé a mozgássérült em-berek szempontjaira a turizmusban. Ösztönözní szeretnénk a szolgáltatókat, hogy nyissanak a mozgáskorlátozott emberek felé. Az akadálymen-tes környezet és szolgáltatás kialakítása megtér-ülő befektetés, ráadásul mindenkinek kényel-mesebb, megkönnyíti az idősek, a kisgyermekes családok életét is.

Kisfaludy Turisztikai Fejlesztési program – kiemelt figyelmet kell fordítani az akadálymentesítésre

Hazánk eddigi legjelentősebb szállásfejlesztési programjában kiemelten figyelni kell arra, hogy megvalósuljon az épületek, a közösségi terek és a szolgáltatások akadálymentessége, amely törvényi kötelezettség – hangsúlyozta a MEOSZ a Kisfaludy Turisztikai Fejlesztési Program szál-lásfejlesztési pályázatának véleményezésében. Magyarország eddigi legnagyobb volumenű tu-risztikai fejlesztési programja keretében kétezer, döntően szállodai, panziós szálláshely fejleszté-sére 2030-ig mintegy 300 milliárd forintot szán a kormány hazai költségvetési forrásból. A társa-dalmi egyeztetés során a MEOSZ is megküldte vé-

leményét a programért felelős Magyar Turisztikai Ügynökségnek. Kérte és hangsúlyozta: a magyar jogszabályok értelmében csak az a pályázat le-gyen támogatható amely az akadálymentesség-ről is gondoskodik.

A programkiírásokban megjelenik az akadály-mentesség, de a pályázati kiírásban illetve a pá-lyázatok előmínősítése, értékelése és a beruhá-zás megvalósulása során is kötelező érvényűnek kell tekinteni a létesítmények akadálymente-sítését. A szálláshelyek közhasználatú építmé-nyek, amelyek akadálymentesítése kötelező. A

jogszabályok szerint tehát az akadálymentesség nem egy méltányossági szempont, továbbá az olcsó, látszólagos megoldások helyett az OTÉK az épített környezet olyan kialakítását támogatja, amely biztonságos és az épület élettartalmával megegyező szavatosságú megoldások. Az akadálymentességet nemcsak előírni, hanem ellenőrizni is kell, a használhatatlan, nem biztonságos és látszatszemélyes megoldások helyett pedig szakszerű akadálymentesítést kell megvalósítani.

A pályázókban tudatosítani kell, hogy a szolgáltatásokat teljeskörűen akadálymentesíteni kell, továbbá, hogy a Turisztikai ügynökség potenciális vendégként gondol a mozgássérült emberekre! A szálláshelyek esetén a mozgássérült emberek méltóságteljes és biztonságos közlekedése mellett a szabadidő eltöltéséhez, a rehabilitációhoz, a kultúrához való jog teljesülése is érvényre jut-

hat, de csak akkor, ha az akadálymentesség az épületben található szolgáltatásokat is áthatja. A szobák egy részét, és minden közösségi teret akadálymentessé kell tenni, oly módon, hogy a szolgáltatások teljeskörűen hozzáférhetővé váljanak.

A teljeskörűen akadálymentesített szálláshelykínálat, a fogyatékos emberek méltó ellátása speciális rehabilitációs szolgáltatásokkal kiegészítve, akár az ország brandjévé is válhatnak. A Kisfaludy Program ennek nagyon fontos katalizátora kell legyen, amellett, hogy a jogszabályban előírt kötelezettségeket is teljesíti! Szövetségünk felajánlja együttműködését annak érdekében, hogy a mozgáskorlátozott emberek bevonásával olyan turisztikai paletta jöjjön létre, mely a hazai és a külföldi fogyatékos emberek számára is hozzáférhető! – áll a MEOSZ véleményében.

A MEOSZ véleményezte a Nemzeti Turizmus Fejlesztési Stratégia 2030-as dokumentumot, mely 2030-ig határozza meg a fejlesztés irányait. A MEOSZ már 2016-ban is számos javaslatot tett a turizmusról szóló törvényhez és a készülő stratégiához, s az átfogó megállapításait örömmel látta viszont a stratégiában, mely számos, üdvözlendő és előremutató elemet tartalmaz. A hozzáférhető turizmus önálló, horizontális szempontként jelenik meg benne, ehhez alstratégia fog készülni. Az épületek akadálymentessége mellett megjelenik az élménykínálat akadálymentessége is, és a közlekedési fejlesztéseknél is hangsúlyt fektet rá.

Ahhoz azonban, hogy a fogyatékos emberek a turisztikai szolgáltatások ugyanolyan felhasználói válhassanak, mint bárki más, növelni kell társadalmi tudatosságot a fogyatékos emberek jogairól szóló ENSZ egyezmény paradigmáival összhangban, valamint a turizmusfejlesztés, az állami turizmusirányítás átalakulásának minden lépésénél szükség van az Országos Fogyatékos-ságügyi Programban és a stratégiában lefektetett célkitűzések következetes végigviteléhez.

Sajnos más területekről általános tapasztalunk, hogy a fogyatékos emberek mindennapjait érintő jogszabályok jól ki vannak dolgozva, de a gyakorlati megvalósítás hol a szándék, hol a megfelelő forrás hiánya miatt elmarad.

A MEOSZ a stratégia véleményezése során ezért kérte, hogy turizmus irányítás minden szintjén jelöljék ki a felelősöket, koordinátorokat, akik a hozzáférhető turizmus, és a fogyatékos embereket célzó szolgáltatások gyakorlati kialakítását felügyelik. Akár hálózati szinten legyen követhető, mérhető a szempontok beépülése a szolgáltatások mindennapjaiba.

Az állami turizmusirányítás átalakulásának folyamatának végcélja, hogy a kiemelt turisztikai fejlesztési térségek „saját lábukra állnak”. Mindehhez 253,6 milliárd Uniós forrás áll rendelkezésre, a stratégia 2030-ig összesen 574,5 milliárd turisztikai célú fejlesztési keretösszeggel számol. Ahhoz, hogy minden forint és minden terület egységes, magas színvonalon feleljen meg a hozzáférhetőség követelményének a monitorozás, a kivitelezés és a szakmai megvalósítás támogatására is külön erőforrásokat kérünk biztosítani!

A MEOSZ 2016 nyarán véleményezte a turizmusról szóló törvénytervezetet, melynek átfogó megállapításait örömmel láttuk viszont jelen stratégiában. Azonban ahhoz például, hogy egy súlyosan mozgássérült személy egy szálloda összes szolgáltatását igénybe tudja venni, átfogóan kell gondoskodni a hozzáférhetőségről, és nem elég alapelvek szintjén beazonosítani a felmerülő akadályokat. A törvénytervezetre reagáló dokumentum több, olyan megállapítást is tartalmaz, melyet majd a gyakorlati megvalósítás során kell kialakítani. Ezért, ahogy az stratégiában is írták, az érintettekkel való szoros, proaktív együttműködést kihangsúlyoznánk már az egyes folyamatok tervezésétől kezdődően.

A MEOSZ felajánlotta együttműködését a Magyar Turisztikai Ügynökségnek, hogy a hozzáférést célzó al-stratégia kidolgozásában, illetve hosszútávon azért, hogy a turisztikai paradigmaváltás minden szereplője egyértelmű és teljesíthető szempontként vegye figyelembe a mozgássérült emberek előtt álló akadályok beazonosítását és felszámolását.

A megkezdett folyamatok 2018-ban is folytatódhatnak.

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

A MEOSZ tagja a fogyatékos emberek legjelentősebb nemzetközi szervezeteinek, mint az Európai Fogyatékosügyi Fórum (EDF), a Fogyatékos Emberek Világszövetsége (DPI) a Mozgássérült Emberek Európai Szövetsége (FIMITIC), és az Önrendelkező Élet Európai Hálózata (ENIL). A Szövetség nemzetközi tevékenységének célja a mozgáskorlátozott emberek társadalmi befogadásának, egyenjogúságának elősegítése más fogyatékossgal élő emberek szervezeteivel együttműködve, a nemzetközi fogyatékos-mozgalomhoz kapcsolódva. Célunk a nemzetközi fogyatékosügy és általános politikák befolyásolása a mozgáskorlátozott emberek emberi jogainak védelme érdekében, az emberjogi szemlélet mentén.

A MEOSZ FELADATAI NEMZETKÖZI TERÜLETEN

1. A nemzetközi szinten folyó fogyatékosügy politikának, a jövő irányzatainak és a meglévő jó gyakorlatoknak megismerése, ezen információk továbbítása a MEOSZ tagegyesületek felé, valamint a jó gyakorlatok átvételi lehetőségeinek megvitatása;
2. Az ENSZ Konvenció a Fogyatékossgal élő Emberek Jogaiért – a végrehajtás elősegítése, együttműködés európai és nemzetközi ernyőszervezetekkel, külföldi partner szervezetekkel.
3. Részvétel a nemzetközi fogyatékosügyi politika alakításában az EDF, ENIL révén; a mozgáskorlá-

tozott embereket érintő nemzetközi és európai döntések befolyásolása.

4. Külföldi fogyatékos-szervezetek tájékoztatása a hazai jó gyakorlatokról.

ENIL

A MEOSZ - a Szövetség alapszabályának módosítását követően - 2017-ben tagja lett az Önrendelkező Élet Európai Hálózatának. (ENIL) Az együttműködés célja, hogy a MEOSZ a közösségi típusú szolgáltatások felé vigye a hazai szociális ellátást, mely jelenleg erősen intézménycentrikus. Ennek megfelelően az alábbi ENIL definíciót építette be az Alapszabályba, annak érdekében, hogy az önálló életvitel fogalmát képviselni tudja:

„Az önálló életvitel az emberi jogokon alapuló fogyatékossgpolitikák napi szintű szemléltetése. Az önálló életvitel az olyan különböző környezeti és egyéni tényezők egymásra hatásán keresztül lehetséges, amelyek a fogyatékos személyek számára lehetővé teszik, hogy saját életük felett ellenőrzést gyakoroljanak. Ez megáiban foglalja a valódi választások és döntések meghozatalának lehetőségét arra vonatkozóan, hogy hol, kivel és hogyan akarnak élni. A szolgáltatásokat mindenki számára biztosítani kell és mindenki számára hozzáférhetővé kell tenni, továbbá az esélyegyenlőség elve, a szabad és tájékoztatáson alapuló beleegyezés alapján kell nyújtani, lehetővé téve a fogyatékos személyek számára a

mindennapi életben való rugalmasságot. Az önálló életvitel megköveteli az épített környezet, a közlekedés és az információ akadálymentességét, valamint hogy a technikai segédeszközök biztosítottak legyenek, csakúgy, mint a személyi segítséghez és/vagy közösségi alapú szolgáltatásokhoz való hozzáférés. Hangsúlyozni kell, hogy az önálló életvitelt minden fogyatékos személy számára lehetővé kell tenni, nemükre, életkorukra és támogatási szükségletük szintjére való tekintet nélkül.”

FOGYATÉKOS EMBEREK VILÁGSZÖVETSÉGE (DPI)

2002-től tagja a MEOSZ a Fogyatékosok Világszövetségének. A Szövetségnél működik 2008-tól a DPI Közép-kelet Európai információs irodája. Fo-

lyamatos a kapcsolattartás – telefonon, személyesen, e-mailban, faxon – a környező országok fogyatékossgal élő embereket képviselő társadalmi szervezeteivel. Az információ cserével és a tapasztalatok átadásával biztosítja az adott országokban fogyatékossgal élő emberek érdekvédelmének magas szinten történő ellátását, az érdekvédelmi szervezetek együttműködését és egymás szakmai segítségét.

MOZGÁSSÉRÜLT EMBEREK EURÓPAI SZÖVETSÉGE FIMITIC

A MEOSZ 1998-tól tagja a FIMITIC-nek. A szervezet egyik alelnöke Dr. Chikán Csaba, aki a Szövetség elnökségének tagja, a MEOSZ alapító elnöke. A FIMITIC irodája már nyolcadik éve Vácott működik, a Mozgáskorlátozottak Közép-magyarországi Regionális Egyesülete épületében.

PARASPORT

MERI SPORTNAP

A MERI Sportnap a mozgáskorlátozott emberek sportágválasztója, az egyetlen olyan esemény az országban, ahol szinte az összes, mozgássérült emberek által űzhető sportot – közöttük a paralimpiai sportágakat is – ki lehet próbálni szakmai segítséggel egy helyen, egy időben! Az évente megrendezendő esemény 2008-ban a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége (MEOSZ) és Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet (OORI) közös programjaként indult; a programot a kezdetektől támogatta a Magyar Paralimpiai Bizottság.

A program célja, hogy a mozgáskorlátozott fiatalokban felkeltse az igényt a mozgásra, a testedzésre, és hogy minél többen kezdjenek versenyszerűen sportolni, erősítve a Magyar Paralimpiai Csapatot. 2017-ben a MERI Sportnap védnöke dr. Kiss Gergely háromszoros olimpiai bajnok vízilabdázó és Tóth Tamás paralimpiai bajnok úszó volt.

A 2017-ben nyolcadik alkalommal megrendezett MERI Sportnapon – melyet a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége (MEOSZ), az

Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet (OORI), a Magyar Paralimpiai Bizottság (MPB) és a Fogyatékosok Országos Diák-és Szabadidősport Szövetsége (FODISZ) szervezett – több, mint háromszázan vettek részt. A megnyitón köszöntőt mondott dr. Cserhádi Péter, az OORI főigazgatója, Mesterházy Zsolt, a MEOSZ elnökségének tagja, Szabó László, az MPB és a FODISZ elnöke és dr. Mocsai Lajos, a Testnevelési Egyetem rektora.

Az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézetben tartott eseményen több mint 30 olyan sportággal ismerkedhettek meg az érdeklődők, amelyeket mozgássérülteként is lehet űzni. A MERI évről-évre megmutatja, hogy a legtöbb sportból ma már a mozgássérült embereknek sem kell kimaradniuk. Ki lehetett próbálni a lövészetet, az asztaliteniszt, a boccit, a vívást, az ülőröplabdát, a kerekesszékes kosárlabdát, rögbit és teniszt, a kerekesszékes karatét, a dobóatlétikát, az erőemelést, a szkandert, a lovaglást, az íjászatot, az evezőpadot és a gurulós hajtányokat. A kutyás sportok kedvelői megismerkedhettek a kutyás frizbivel és agility-vel. Új, köztük extrém sportágak is bemutatkoztak, mint a taekwondo, a wakeboard, a siklóernyőzés vagy a Bartendaz Hungary csapat jóvoltából a streetworkout mozgáskorlátozottaknak. Új sportként jelent meg

a MediBall, ami nagyon népszerű volt. A téli paralímia sportágai sem maradtak ki, az alpesi síelésről, a biatlónról, a curlingről kerekasztal beszélgetést tartottak.

A sportok egy részét sikeres parasportolóink mutatták be. Az esemény házigazdája, Dani Gyöngyi paralímiai ezüst- és bronzérmes törvívó mellett ott volt Krajnyák Zsuzsanna többszörös paralímiai ezüstérmes, világbajnok töröző, Hajmási Éva ezüstérmes törvívó paralímikon, Farkas László és Német Roland paralímikon teniszező, Dávid Krisztina sportlövő paralímikon, Tunkel Nándor paralímiai bronzérmes erőemelő, Pálos Péter paralímiai bajnok asztaliteni-

szező, Csonka András paralímiai ezüstérmes asztaliteniszező, Illés Fanni paralímikon úszó, Lőrincz Krisztina evezős, sífutó és biatlónista, Szabó Ozor János szkander- és erőemelő világbajnok, Sztanó György és Mezei Katalin erőemelő, az ülőröplabda válogatott tagjai, Lévy Petra triatlónista, Balogh Zsolt síelő. A sportnapon részt vett Mohamed Aida világbajnoki ezüstérmes, Európa-bajnok törvívó olimpiikon is, aki Hajmási Évával vívott egy barátságos asszót. A Magyar Paralímiai Bizottság és a Testnevelési Egyetem vezetője az eseményen együttműködési megállapodást írt alá arról, hogy a fogyatékos sport szakmai oktatása a jövőben bekerül az egyetem tanrendjébe.

